

Саду як қисса аз ҳаёти Абубакри Сиддиқ (р).

Гирдоваранда:
Муҳаммад Сиддиқи Миншовӣ.

Аз арабӣ тарҷумаи
Муҳаммадиқболи Садриддин

ББК 86,38+87,717
С-15

Бунёди Чамъиятии Васатият тақдим мекунад

Китоб фарогири қиссаҳои пурҳикмат ва ибратомӯз аз ҳаёти рӯзмарраибосаъодати халифаи аввали мусалмонон Амирулмӯъминин Абубакри Сиддиқ (р) мебошад. Китоб барои доираи васеи ҷавонон, донишҷӯён ва толибилмони мадориси динӣ, аҳли зиё ва оммаи мусалмонон тақдим мегардад.

Номи китоб: Саду як қисса аз ҳаёти Абубакри Сиддиқ (р)

Гирдоваранда: Муҳаммад Сиддиқи Миншовӣ.

Аз арабӣ тарҷумаи: Муҳаммадиқболи Садриддин.

Муҳаррири масъул: Файзуллоҳи Аҳё.

Муҳаррирони матни тоҷикӣ: **Атоев Шараф**, Нозимӣ.

Ҳуруфчинон: Меҳрбонуи Раҳимбек, Фирузаи Давлатназар.

Масъули чоп: Неъматуллоҳи Акрам.

Ношир: **ҶДММ «Сунатулло»**

Супориш: № 7

Таърихи чоп: 20.04.2008

Теъдод: 5000 нусха

ISBN 978-99947-733-0-5

**Офарин чонофарини покро,
Он ки чон бахшиду имон хокро.**

Пешгуфтори мутарчим барои чопи дуввум

Ҳамду сано ва сипосу ситоиш мар офаридгори осмонҳову заминро ва дуруду раҳмати ҳамешагӣ бар беҳтарини маҳлуқот ва ашрафи анбиё ва мурсалин ҳазрати Муҳаммади мустафо саллаллоҳу ʻалайҳи ва саллам ва хулафои рошидин ва асҳоби гиромияшон разияллоҳу ʻанҳум аҷмаʻин ва ҷумла дӯстдорону пайравони солеҳашон бод, то рӯзи қиёмат.

Худои меҳрубонро бисёр сипосгузорам, ки маро муваффақ гардонид, то китоби гаронқадри муфид ва ибратомӯзи «Саду як қисса аз ҳаёти Абубакри Сиддиқ (р)»-ро, ки хонандаи азиз бо он ошноӣ дорад, пас аз таҳқиқ ва бознигарихо дар беҳтарин нигориш бо услуби содда ва равон ва бо овардани маъхазҳои ровиён дар поварақҳо барои чопи дуввум омода намуда ба хонандагони хушзавқ пешкаш намоям.

Таманнои онро дорам, ки китоб мавриди писанди ҳамагон гардад, чунки дар ин китоб беҳтарин намунаҳо аз лаҳзаҳои ҳаёти босаъодати ин марди наҷиб Абубакри Сиддиқ (р) бо ҳамроҳии Паёмбари Худо ва дигар саҳобагони киром аз ахлоқи нақӯву писандида, садоқату вафодорӣ, дӯстию рафоқат ва олитарин нишонаи меҳру садоқат, исор ва азхудгузарӣ дар баробари дӯст, гирдоварӣ гаштаанд.

Орзуманди онам, ки бо баракати мутолиъаи ин китоб Худованди меҳрабон шаммае аз ахлоқи нақӯи он бузургворро насиби пиру ҷавони ҳамватанони азизамон гардонад.

Бузургии шахсияти Абубакри Сиддиқ (р) ва ахлоқи нақӯи ӯро Шайх Фаридуддини Аттори Нишопурӣ бо забони назм чунин баён кардаанд:

То Набӣ Сиддиқро маҳрам гирифт,
Субҳи содиқ арсаи олам гирифт.

Субҳи сидқ аз машриқи иззат битофт,
Қоф то қофи ҷаҳон иззат биёфт.

Ҷумлаи олам аз ӯ пурнур гашт,
Чашми бад ё кур шуд ё дур гашт.

Сидқ меборад зи як-як кори ӯ,
Гар надонӣ баҳс кун асрори ӯ.

Чун Набӣ аз хони Ҳайи ло ямут,
Дар муҳити садри ӯ мерехт кут.

Баста будаш ҳафт сақфи дилфуруз,
К-ӯ нахӯрди кут чизе то ҳафт рӯз.

Гоҳ молу гоҳ чон мебохт ӯ,
Бо Расулу бо Худо месохт ӯ.

Мустафо гуфто Худованди ҷалил,
Буду хоҳад буд ҷовидам халил.

Гар маро будӣ халиле ҷуз Аҳад,
Он Абубакри манасти то абад.

Як таҷаллӣ халқро ом омадаст,
Хоси он ӯро зи инъом омадаст.

Мурдае гар меравад бар рӯи хок,
Ҳаст аз қавли Набӣ Сиддиқи пок.

Чун сифоти нафс дар вай мурда буд,
Сар ба сидқи зиндагӣ оварда буд.

Ӯ бадин олам наяфтода зи хеш,
Ҷон бадон олам фиристода зи пеш.

Ҷони ӯ чун он ҷаҳонӣ гашта буд,
Ғарқи дарёи маъонӣ гашта буд.

Онҷаҳонӣ дошт ҷон то буд ӯ,
Бурд ҳам ҷон ҳамчунон то буд ӯ.

Чун дар он олам бувад ҷон яке,
Ҳарчи гӯяд сидқ гӯяд бе шаке.

Лоҷарам пайваста дар таҳқиқ буд,
Ҳам халифа буду ҳам Сиддиқ буд.

Ҷони ӯ чун з-он ҷаҳон мегуфт роз,
Сидқи ӯ дур дар хилофат кард боз.

Фитна к-аз хоби Набӣ бедор шуд,
Ӯ ба танҳойии худ дар кор шуд.

То нишонд аз роҳи хеш он фитнаро,
Даст бикшоду бубаст он рахнаро.

Ғар набуд сидқвории он Имом,
Аз мусалмонӣ намондӣ беш ном.

Муҳаммадиқболи Садриддин

Ба номи Худованди бахшояндаи меҳрубон

Пешгуфтор

Пас аз ҳамду санои бепоён Худованди бузурги якторо, ки ӯ холиқ ва нури осмонҳою замин аст ва Муҳаммади Мустафоро, ки Расули барҳақ ва расонандаи ҳақиқати илоҳӣ ба ҷомеаи башарӣ аст, ин китоби нодирро, ки дарбаргирандаи саду як қиссаҳои ҳаҷман кутоҳ, вале аз рӯи маъно беандоза фарох, аз зиндагии Абдуллоҳ писари Усмон писари Омир ал-Қурашӣ Абубакр писари Абуқуҳофа Ат-таймӣ машҳур ба лақаби ифтихории Сиддиқ мебошад, пешкаши хонандагони арҷманд мегардонем. Ва бо арзи эҳтирому сипос аз ихлоси шумо ба арз мерасонем, ки муаллифи ин китоби пурҳикмат яке аз муҳаққиқони пурбаракат ва маъруфи улуми исломӣ, қорӣ ва ҳофизи машҳури Қуръони карим дар ҷаҳони ислом Муҳаммад Сиддиқи Миншовӣ мебошад.

Ин шахс пажуҳишгари пуркорест, ки роҷеъ ба таърихи ислом ва ҷонфидоӣҳо ва саҳмгузориҳои собиқини содиқ дар таҳким бахшидани аҳкоми илоҳӣ ва тавсияи ҳудуди пазириши дини мубини Ислом китобҳои зиёд таълиф кардааст.

Қобили тазаккур аст, ки дар ин китоби ҳикматфизо қиссаҳои рағботовар ва ҷолиб бо забони хеле содда ва самимӣ гирд оварда шудаанд. Дар бархе аз онҳо таърихи нузули оёту сураҳои Қуръони маҷид, дар баъзе дигар, сифатҳои наҷиби Паёмбари Худо (с) ва шучоъату ҷонфидоӣҳои ашхоси наздиктарини Расули акрам (с), ки аз аввалин лаҳзаҳои ошкор гардидани рисолати набавияти

Паёмбари Ислом бидуни ҳеҷ шакку тардид исломро пазируфтаанд, тасвир гаштааст. Собиқини содиқ, ки намунаи шоистаи садоқату вафодорӣ гаштаанд, на танҳо молу сарват, балки тамоми ҳаёти худ ва фарзандони хешро фидои роҳи истиқрору густариши дини мубини Ислом кардаанд, ки дар миёни эшон Абубакри Сиддиқ (р) мақому манзалати хосса дорад.

Ў дар шумори наздикони Паёмбари Худо (с) ягона шахсест, ки ҳамеша нисбати дигарон сабқат (пешдастӣ) доштааст ва чунон, ки аз қиссаҳои ин китоб маълум мегардад, собиқини (пештозон, пешгом) дигар ин сабқати ўро эътироф кардаанд. Абубакри Сиддиқ (р) ягона шахсе будааст, ки дар ҳама ҳолатҳои тақдирсоз Паёмбари исломро ҳамроҳӣ ва ҳимоят кардааст ва ин садоқати бепоёни он ҳазрат боиси сазовор гаштанаш ба лақаби пуршарафи Сиддиқ гаштааст. Ва биллохира ҳамин авсофи олий ва ахлоқи воло Абубакри Сиддиқ (р)-ро ҳамнишини доимӣ, ҷонишини баргузида ва нахустхалифаи Ислом пас аз ғавти Паёмбари Худо (с) гардондааст.

Дар ин қиссаҳо саҳми бузург ва садоқати бепоёни нахустхалифаи ислом ва фармудаҳои Қуръонӣ ва ҳадисҳои Паёмбари ислом, кӯшишу ҷадали пайғиронаи ин халифаи ростин барои ҳимояи арзишҳои волои исломӣ ва муборизаи шадид алайҳи нопокию палидиҳо, фисқу фучур, зиштию фасод, разолату қабоҳат ва ҳамоқату ҷаҳолат, бо лаҳни хеле самимию шево, баён гардидааст.

Аз мутолиаи қиссаҳо хонанда чеҳраи нуронӣ, ахлоқи ҳамида ва ақли расои Абубакри Сиддиқ (р)-ро мушоҳида менамояд. Ба саховатмандию фароҳдастӣ ва эҳтироми самимона доштанаш нисбат ба инсонии солаху боимон, қатъи назар аз нотавону фақир ва ё тавонманду сарватманд будани шахс, итминон ҳосил мекунад. Имрӯзҳо бархе аз ашхоси ноогоҳ гирифтори бадгӯиҳои фитнаангезон шуда аз рӯйи нодонӣ ба чунин чеҳраҳои дурахшони беназири тамаддуни ислом ба монанди Абубакр (р) Умар (р), Усмон (р) ва Алӣ (р) санги маломат мезананд. Чунин амали носавоби бадандешон моро водор кард, ки барои бештар огоҳ намудани мусалмонони ватани азизамон хомӯш наистода, китобҳоеро, ки чеҳраи аслии ин бузургмардони исломро бозгӯ менамоянд, пешкаши хонандагон гардонем,

то ки аз ҳақиқати ҳол хабардор шаванд. Дар зимни ин масъала Расули акрам (с) фармудаанд:

«Ёрони маро носазо нагуед, зеро ҳар яке аз шумо, агар ба миқдори кӯҳи Уҳуд тилло инфоқ (сарф, харҷ) намоед, боз ҳам ба андозаи сулс (сеяк) ва ё нисфи савоби онҳо нахоҳед расид». (Ҳадиси саҳеҳ).

Умуман, қисса чун василаи ифодаи ҳақоқиқи таърихӣ ва ба наслҳои муосиру оянда муаррифӣ сохтани чеҳраҳои маъруфи мазҳабии сиёсӣ дар фарҳанги мардуми мусалмон, алалхусус мардумони арабзон ва форсизабон аз қадимулайём серистифода аст. Ин гуна қиссаҳо аз ҳаёти дигар хулафои ислом, алалхусус аз рӯзгори ибратомӯзи хулафои рошидин дар фарҳанги исломӣ хеле зиёд ва машҳуранд. Аксари ин гуна қиссаҳо ва зиндагиномаҳои ибратомӯзи хулафои рошидин, аз ҷумла: Абубакр (р), Умар (р), Усмон (р) ва Алӣ (р) бо муҳаббати беандоза нисбат ба онҳо ва бо заҳмати зиёди Муҳаммад Сиддиқи Миншовӣ дар шакли китоб дарҷ гардидааст. Мутарҷими ин сатрҳо бо тақя ба пуштибонии Худованди бузург ният дорад, то силсилаи чунин китобҳо дар оянда тарҷума ва ба нашр бирасонад. Ба ақидаи банда, анҷом додани чунин амали хайр барои тавсияи тафаккури таърихӣ ва маънавияти наслҳои имрӯза ва оянда мусоидат хоҳад кард.

Аз даргоҳи Худованди мутаъол умеди онро дорам, ки ниятҳо, иншоаллоҳ, амалӣ хоҳанд шуд ва шумо хонандаи гиромӣ аз ин маҳзани пурғанои маънавий файзёб хоҳед гашт.

Худованд мо ва шуморо муваффақ гардонад.

Муҳаммадиқболи Садриддин

Абубакри Сиддиқ (р) дар сатрҳо

Номи пурраи Абубакри Сиддиқ (р) Абдуллоҳ бини Усмон бини Омир ал-Қурашӣ Абубакр бини Абуқуҳофа ат-Таймӣ мебошад.

Ӯ аввалин халифа аз хулафои рошидин ва яке аз он 10 - нафароне аст, ки Расули акрам (с) онҳоро башорат (мужда, хабари хуш) ба ҷаннат додаанд. Абубакри Сиддиқ (р) яке аз собиқин (пешқадамон) ва нахустин шахсест аз мардҳо, ки дини Исломо пазируфтааст. Абубакри Сиддиқ (р) дар роҳи дин тамоми дороиву сарват ва кушишу ғайрати худро сарф намуда Паёмбар (с)-ро фидокорона дифоъ кардааст. Худованд тавассути ӯ миллат ва дини исломо ҳимоя кард, барои ӯ имон ва яқинро арзони фармуд. Бешак, шахсияти он ҳазрат парчамест аз парчамҳои мусалмонон ва шамшерест бар гардани мунофиқон ва муртадон.

Он ҳазрат дуввуним сол пас аз соли фил ба дунё омадааст. (Соли фил, соли 570 мелодӣ буда ва солест, ки Паёмбари Илом дар ин сол ба дунё омадаанд ва солест, ки Абраҳа бо лашкараш, ки филсавор буданд ва қасди вайрон намудани хонаи Каъбаро доштанд, ба Макка ҳуҷум оварданд, вале ӯ бо лашкараш аз боридани сангҳо, ки паррандагоне бо номи Абобил дар минқор доштанд ва болои онҳо мепартофтанд, ҳама ҳалок гардиданд).

Абубакри Сиддиқ (р) ҷавони росткор буда, ба касе зулму ситамро раво намедид. Ӯ ҳанӯз қабл аз ислом аз ақидаи палиди даврони ҷоҳилият рӯй гардонид буд. Дар ӯ ахлоқи волои инсонӣ таҷассум ёфта буд. Эшон шахси фурутан, хушмуомила ва ба ваъдаашон содиқ буданд. Садоқат ва рафоқатро дӯст медошт. Барои худ шаробро қабл аз ислом ҳаром дониста ба саховатмандию фарохдастӣ машҳур гардида буд. Фақирон ва тангдастонро нон медод ва ба нотавагон кӯмак мерасонид. Донандаи хуби насаб ва шаҷараи араб буд. Хашми худро фуру бурда

метавонист. Бар нотавагон мушфиқ буд. Тавонмандон низ ӯро дӯст медоштанд.

Эшон пешвои раҳбарон маҳсуб мегардид. Агар масъалаи дият (хунбаҳо) аз ӯ пурсида мешуд, ба гуфтаи ӯ комилан бовар мекарданд. Шахсе, ки бар ӯ чизеро таҳмил менамуд ҳатман хор мегашт. Абубакри Сиддиқ (р) гарчи соҳиби манзалати воло буд, вале ҳаргоҳ бо ӯ шахсе суҳан мегуфт, оромона гӯш мекард. Дар илми тиҷорат донову соҳибтаҷриба ва аз илми таъбири хоб низ боҳабар буд.

Миёни мардум зебосурат ва дурри рахшон номида мешуд. Он ҳазрат аз асли пок ва насаби машҳур буд, дар насаби ӯ чизе аз айбу нуқсон дида намешуд. Он ҳазрат ақли заки, чеҳраи зебову латиф, бадани камгӯшт, рӯйи сафед, чашмони базоб, дандонҳои реза ва пешонии фарох доштанд. Абубакри Сиддиқ (р) Муҳаммади аминро муштоқона ва аз ҷонаш бештар дӯст медошт ва беандоза эҳтиром мекард.

Абубакри Сиддиқ (р) бе ягон шакку дудилағӣ исломо пазируфт ва бо як шеваи хеле зебо паймони имон баст. Сарвати худро дар хидмати дин ва аз ғулумӣ озод сохтани мусалмонҳои нотавагон сарф кард ва ба озору азияти мушрикони тоқат намуд.

Замоне, ки мушрикони Макка ресмони зулмо бар гардани мусалмонон то ба ҳадди тоқатнопазир танг карданд ва мусалмонон миёни ҳаёту марг қарор гирифтанд, Абубакри Сиддиқ (р) ба мақсади ҳиҷрат Маккаро тарк кард.

Он ҳазрат ҳодисаи Исро (шаб рафтани) ва Меъроҷи Расули акрамро шундан замон тасдиқ намуда, Расули акрамро вобаста ба ин ҳодиса дифоъ кард. Аз ин рӯ Расулуллоҳ (с) ӯро бо лақаби Сиддиқ мушарраф гардониданд. Ин буд, ки ба Пайёмбари Худо то ба охир содиқу бовафо монда, ҷигарбанди худ Оишаи Сиддиқаро ба Расули акрам (с) ба зани дод. Дар вақти ҳиҷрати Расули акрам ҳамроҳи эшон дар ғор паноҳ бурданд ва минбаъд низ пайёмбарро то лаҳзаҳои охирини ҳаёт ҳамнишинӣ кард ва баъди мамонт бо эшон рӯ ба рӯ гашт.

Абубакри Сиддиқ (р) саҳтиҳои тавсифнашавандаро, ки қалам аз навишти онҳо оқиз аст таҳаммул карда дар набардҳои саҳте, ки аз онҳо солим берун омадан гумон буд,

ширкат варзид. Худованд ба пирӯзиҳои назаррасе ӯро мушарраф ва комёб гардонид.

Он ҳазрат аксари рӯзҳо рӯзадор ва шабҳо шабзиндадор буда миёни мардум фурутан буд ва ҳирси дунё дар ӯ мушоҳида намегардид. Марди ботақво ва олими боамал буд. Абубакри Сиддиқ(р) тамоми дарҳои хайро куфта ва тамоми роҳҳои нақӯиро тай карда буд. Он ҳазрат чашми ашкрес ва синаи аз ғами дин реш дошта, меҳмонро навозиш мекард ва аз Худо метарсид. Ин аст, ки Расули ақрам (с) эшонро ҳамроҳи солаҳон муждаи вуруди ҷаннат ва амон ёфтан аз оташи дӯзахро додаанд.

Бо вучуди хоҳиш надоштаниш ба хилофат, асҳоби киром хилофатро ба ӯ сазовор донистанд. Нахӯст дар манзилаш гӯшанишиниро ихтиёр кард ва хост худро аз хилофат дур нигоҳ дорад, вале ӯро ором нагузоштанд, иҷборан имомат ва хилофатро қабул намуд ва дарҳол сипоҳи Усомаро муҷаҳҳаз намуда барои иҷроиши фармони Расулulloҳ (с) фиристод ва бо ононе, ки аз роҳи дин гаштанд ва аз додани закот худорӣ карданд, дар набард шуд. Абубакри Сиддиқ (р) сипоҳи бешуморашро фиристод ва подшоҳони мағруро аз тахт ба тахт намуда, шукӯҳу ҳашамати ононро аз байн бурд. Дар набардҳо фирӯзии бешуморе насиби ӯ гашт ва дар ниҳояти амр Қуръонро гирдоварӣ намуд. Ба акнофу атрофи олам барои интишори дини мубини Ислом, расулонро фиристод, то одамонро барои имон овардан ба Худои якаву ягона даъват намоянд.

Хатиб ва суҳанвари нотақдор ва халифаи бошукӯҳе буд. Ба меҳрубонӣ, бурдборӣ, диндорӣ ва илмдӯстӣ сифат карда мешуд. Инчунин дар пазириши дини мубини Ислом ва додани салом миёни мардумон пешдаст буд. Абубакри Сиддиқ (р) дар намозе, ки дар он Расули ақрам (с) ҳузур доштанд, имоматӣ кард. Пас аз реҳлати Расули Худо нахустхалифа интиҳоб шуд. Бо ин ҳама бузургӣ ва шукӯҳу шаҳомат шахси аз худ бузургро гиромӣ медошт ва бо шахсони аз худ кӯчак мушфиқу ғамхор буд. Абубакри Сиддиқ шахси фурутан ва дар боргоҳи Худованд баланд мартаба буд. Бо Расули ақрам (с) дар дунё ва дар қабр ҳамнишин буда, ҳамроҳи эшонанд дар лаби ҳавзи Кавсар ва бо ӯ ҳашр мегардад дар рӯзи қиёмат.

Он ҳазрат дар Мадинаи мунаввара дар соли 13-и ҳиҷрӣ дар паҳлӯи хайрул аном ва охирини Паёмбарон ва пешвои солиҳон ҳазрати Муҳаммад (с) мадфун гардидааст.

1. Ӯ шакку шубҳае надошт

Абубакр (р) рӯзе гурӯҳе аз Қурайшиёнро дид, ки байни худ дар бораи дини Муҳаммад (с) гуфтугӯ мекарданд. Абубакри Сиддиқ ба монанди бод худро ба назди Муҳаммад (с) расонид ва дар рӯ ба рӯи он ҳазрат нишаста меҳрубонона аз он ҳазрат пурсид:

- Оё рост аст, ки шумо маъбудҳои қурайшро тарк намудаед ва парастии онҳоро ғайриоқилона ҳукм кардаед?

Расули ақрам (с) гуфтанд:

«Бале ман Паёмбари Худо ва Набии Ӯ (ч) ҳастам, барои расонидани сухани Худо ба сӯи мардум фиристода шудаам ва даъват мекунам туро ба ҷониби Худованд ба ростӣ ва савганд ба Худо, ки он ҳақ аст». Эй Абубакр, туро ба сӯи Худо - он Худованде, ки ягона аст ва ӯро шарике нест даъват мекунам ва ғайр аз ӯ касеро парастииш нақун ва тоати Ӯро бипазир».

Абубакр бе ягон дудилағӣ ба Ислом имон овард, зеро ростгӯии Муҳаммад (с) ва нақӯсуханию ахлоқи писандидаи ӯро медонист. Абубакр бо худ андеша кард:

- Муҳаммад, чун барои мардум дурӯғро раво намебинад, пас чӣ гуна метавонад онро барои Худованд раво дорад¹.

Расули ақрам (с) ба асҳоб чунин мегуфтанд:

- Ҳар касеро, ки ба Ислом даъват мекардам, дар ибтидо каме дудилағӣ ва шубҳа нишон медод, вале Абубакр бе ягон шакку шубҳа ва дудилағӣ саҳлангорие накарда дарҳол ба Ислом имон овард»².

¹ . Ал-Бидоя ван-Ниҳоя 3/26-27.

² . Ас-Сиратун-набавия 2/25.

2. Агар Паёмбар чунин гуфта бошад, дар ҳақиқат рост гуфтааст

Баъд аз тулӯи офтоб ҳангоми чошт Расули акрам (с) дар Каъба нишаста даҳони муборакашонро бо дуъо ва тасбеҳ муаттар мегардониданд, ки чашмони душмани Худо – Абуҷаҳл, ки аз манзилаш хориҷ шуда гирди хонаи Каъба мегашт, ба Расули акрам (с) афтод. Абуҷаҳл мағрурона ба Паёмбар (с) наздик омад ва тамасхуркунон аз Расули акрам (с) пурсид:

Эй Муҳаммад, ягон навигарӣ ҳаст?

Расули Худо гуфтанд:

- Имшаб сафар карда будам.

Ин ҳангом Абуҷаҳл хандид ва тамасхуромез гуфт:

- Ба кучо?

Расули акрам гуфтанд:

- Ба Байтул Муқаддас.

Абуҷаҳл аз ханда боз истод ва назди Паёмбар (с) омада, бо шакку шубҳа гуфт:

-Шаб ба Байтул Муқаддас сафар кардӣ ва субҳгоҳон дар назди мо ҳозирӣ!!

Сипас хандида гуфт:

-Эй Муҳаммад агар дар наздат мардумро чамъ намоям оё ин суханҷоеро, ки ба ман гуфтӣ ба онҳо низ мегӯӣ.

Паёмбари Худо гуфт:

- Бале мегӯям:

Абуҷаҳл шитобон рафт ва дарҳол мардумро чамъ намуда суханони Паёмбар (с)-ро ба онҳо расонид ва фитнаи навбатиаширо роҳандозӣ кард. Мардум дар ҳоле ки аз чеҳраи аксари онҳо нишонаи таъаҷҷуб ва шакку шубҳа ҳувайдо буд дар назди Паёмбар (с) гирд омаданд. Дар ҳамин ҳол чанд нафар марде аз миёни ҷамоа хориҷ шуданд ва зуд назди Абубакр (р) омаданд, то ки хабари навро ба ӯ бирасонанд ва шоҳиди тағйири раъйи Абубакр ба Расули акрам (с) гарданд. Абубакр (р) онҳоро бодикқат гӯш карда гуфт:

- Агар ин суханонро Паёмбар (с) гуфта бошад, рост гуфтааст.

Баъди андаке Абубакр (р) афзуд:

- Марг ба шумо, ман яқин дорам, ки ба Муҳаммад(с) аз осмон шабу рӯз паёми илоҳӣ нозил мешавад, чӣ гуна ба сафари шабонаи ӯ ба Байтул Муқаддас шубҳа кунам?

Сипас, Абубакр (р) онҳоро тарк кард ва шитобон ба сӯи Каъба назди Муҳаммад (с) рафт. Қавм дар атрофи Паёмбар давра гирифта буданд ва эшон ба онҳо сифатҳои Байтул Муқаддасро мегуфтанд ва ҳар дафъа, ки чизеро нақл мекарданд, Абубакр (р) бо садои баланд таъкидкунон нидо мекард:

- Рост гуфтӣ, рост гуфтӣ!

Пас аз ин рӯз Паёмбар (с) ӯро Сиддиқ номиданд³.

3. Абубакр (р) ва Алӣ (р)

Дигар бор низ Абубакр (р) аз Расули акрам (с) дифоъ кард. Рӯзе Абубакри Сиддиқ (р) бо сари урён ва мӯйҳои парешон ба хонаи Каъба мешитофт. Дар он макони муқаддас мушрикони бадкеш Расули Худоро ба замин афтонда, мезаданд ва мегуфтанд:

- Ин туй, ки худоҳои моро барҳам задаӣ ва ягонапарастиро тарғиб мекунӣ?

Абубакр (р) чун даррасид худро барои дифоъ аз Паёмбар (с) сипар карда, якеро аз задан боз медошт, дигариро мезад ва мегуфт:

-Марг ба шумо, оё мекушед мардеро, ки мегӯяд: «Худованди ман Аллоҳ аст» ва ҳол он ки ӯ ба сӯи шумо бо далелҳои ошкор аз ҷониби Парвардигоратон омадааст!⁴

Алӣ (р), пас аз он ки қиссаи дифоъ кардани Абубакр (р) аз Пайёмбар (с)-ро бар ҳамнишинонаш ҳикоя кард, бо ҳаяҷон нидо баровард:

- Оё марди мӯъмини оли Фиръавн беҳтар аст ё Абубакр? Ҳамнишинони Алӣ (р) хомӯш буданд ва ӯ суханонашро идома дод:

³ . Ал-Бидоя ван-Ниҳоя 3/113.

⁴ . Ал-Маҷмаъ 6/17. Ал-Истиъоб 2/247.

- Ман мунтазири посухам, оё ҷавоб намедиҳед? Савганд ба Худо як соати ҳаёти Абубакр беҳтар аст аз ҳама мӯъминони оли Фиръавн. Зеро он марди мӯъмини оли Фиръавн имонашро пинҳон медошт ва Абубакр (р) имонашро ошкор кард⁵.

4. Абубакр (р) ва исломи Талҳа (р).

Раисони Қурайш дар «Дорун-надва» (маҷлисгоҳ) ҷамъ омада буданд. Зарбаеро, ки Абубакр (р) бо пазируфтани Исломи ба онҳо ворид сохта буд, сабаби ҷамъомади онҳо гашта буд. Аз ин рӯ аз забони мушрикони суханони носазо мисли заҳр аз неши каждум мерехт. Мақсад аз ҷамъомадани онҳо машварат дар хусуси Абубакр (р) буд. Натиҷаи он маҷлис чунин шуд:

- Баъзеҳо гуфтанд: - Нафареро вазифадор бояд кард, то Абубакрро аз дини нав бигардонад ва дубора ба сӯи маъбудҳоямон даъваташ намояд. Бо ин мақсад Талҳа бини Убайдуллоҳ, ки марди хеле доно ва суханваре буд, ҳамроҳи гурӯҳе аз тарафдоронаш ба назди Абубакр (р) омада фарёд намуд:

- Эй Абубакр (р), бархез ва ба сӯи ман биё!

Абубакр (р) гуфт :

- Ба сӯи чӣ маро мехонӣ?

Талҳа гуфт:

- Ба сӯи парастии Лот ва Узо мехонамат.

Абубакр (р) гуфт:

- Лот кист?

Талҳа гуфт:

- Духтарони Худованд:

Абубакр (р) гуфт:

- Пас модари онҳо кист?

Ин ҳангом Талҳа хомӯшӣ фаро гирифт, лабонаш аз ҳаракат боз монд ва калимае аз забонаш берун набаромад. Пас, Абубакр (р) ба сӯи ёрони Талҳа, ки ҳамроҳи ӯ барои даъвати Абубакр (р) омада буданд, рӯй оварда гуфт:

⁵ . Ал-Маҷмаъ 9/477.

- Ба дӯстатон барои посух ба ин савол кӯмак намоед.

Ёрони Талҳа хомӯшии ваҳмангезе фаро гирифт ва чизе дар ҷавоб гуфта натавонистанд. Талҳа ба сӯи ёронаш, ки парешонхотиру рӯҳафтода буданд нигоҳи тӯлоние афканд ва бори дуввум ба сӯи Абубакр (р) нидо карда гуфт:

- Бархез, эй Абубакр, албатта, ман гувоҳи медиҳам, ки нест маъбуде магар Аллоҳ ва шаҳодат медиҳам, ки Муҳаммад Паёмбари Худост. Абубакр (р) аз ҷой бархост ва дасти Талҳа ро гирифта ӯро ба назди Паёмбари Худо Муҳаммад (с) бурд⁶.

5. Абубакр (р) пуштибонро рад мекунад.

Субҳ фаро расид ва офтоб бо панҷаи сафедаш занги сиёхро аз рӯи олам мезудуд. Абубакр (р) тӯшаи роҳашро омода намуда, асояшро бар гарданаш гузошта, бо нияти тарки Макка, раҳти сафар баст. Қиматтарин чиз - имонашро дар қалби бузургаш гирифта буд. Ва аз чеҳраи эшон ҳувайдо буд, ки дилаш молмоли имон аст. Ва ӯ ба сӯи замини Ҳабаша (Эфиопия) равона шуд. Ба минтақаи Баркулғимод (мавзеъе дар Яман) расида буд, ки Ибни Дуғунна пешвои қабилаи машҳури ин минтақа бо ӯ рӯ ба рӯ шуд. Ибни Дуғунна ба овози баланд гуфт:

- Ба кучо равона ҳастӣ, эй Абубакр (р)?

Абубакр бо садои нарме гуфт:

- Маро қавмам аз диёрам хориҷ сохт. Мехоҳам, ки дар рӯи замин саёҳат кунам ва Парвардигорамро парастӣ намоям. Ибни Дуғунна бо таассуф сар чунбонида, гуфт:

- Марде амсоли ту набояд сарсонун саргардон бошад. Охир ту ба фақирон хайр мекуни-ку, бо пайвандонат рафтуомад дорӣ, ятимун дармондагонро сарпарастӣ ва меҳмононро гиромӣ медорӣ. Ман пуштибони ту мешавам. Ба ватанат баргард ва бандагии Худоро ҳамон ҷо адо нам.

⁶ . Уюнул-ахбор 2/198, 199.

Абубакри Сиддиқ (р) аз роҳаш бозгашт. Ибни Дуғунна низ ҳамроҳи ӯ ба Макка сафар карда, бо аъёну ашрофи Қурайш боздид намуд ва ба онҳо гуфт:

- Марде чун Абубакр набояд сарсону саргардон дур аз Ватан бошад. Оё шумо шахсеро, ки ба фақирон хайру эҳсон мекунад, бо пайвандонаш рафту омад дорад ва сарпарастии ятиму дармондагону заифон аст, аз ватанаш берун мекунад?

Қабилаи Қурайш Ибни Дуғуннаро чун пуштибони Абубакри Сиддиқ (р) эътироф карданд ва ба Ибни Дуғунна гуфтанд:

- Ба Абубакр (р) амр намоем, то ки Худояшро дар хонааш пароастиш кунад ва намозашро низ дар хона адо намояд. Ҳар чӣ меҳодад дар хонааш хонад ва моро дарди сар надихад. Динашро ошкор нанамояд, зеро мо бим аз он дорем, ки зану фарзандони моро фирефтаи динаш месозад.

Абубакри Сиддиқ (р) бо пайравӣ аз ин аҳд Худоро дар хонааш мепарастид. Намозашро ошкоро намехонд ва берун аз манзилаш Қуръон тиловат намекард. Даре нагузашта ӯ дар ҳавлияш масҷиде сохт ва дар он ҷо ба ибодат ва қироати Қуръон идома дод. Издиҳоми занону кӯдакони мушрикин дар манзили Абубакр ҷамъ меомаданд ва ба ӯ наззора мекарданд. Абубакри Сиддиқ (р) марди нармдил буд, аз ин рӯ ҳангоми қироати Қуръон оби чашмонашро нигоҳ дошта наметавонист. Ин ҳолат даҳшати сарварони мушрикинро овард. Онҳо ба назди Ибни Дуғунна одам фиристоданд, то ӯ дубора ба Макка ташриф оварад. Ба Ибни Дуғунна қурайшиён гуфтанд, ки мо ба хотири дӯстӣ бо ту, ба Абубакр иҷозати дар хонааш ибодат карданро додем, вале ӯ аз муқарароти мо берун баромада, дар хонааш масҷид бунёд карда намозгузори ва қуръонхонашро ошкор сохт.

Мо аз он тарсидем, ки мабодо ӯ занҳо ва фарзандони моро бо ин амалаш мафтун созад. Пас, шумо ӯро аз ин амалаш боз доред. Агар хоҳад ибодаташро дар ҷои хилвате анҷом бидихад, вагарна он аҳди пуштибонии Абубакрро аз мо бозпас бигир, то ин ки дар миёни мо ҳалале ворид нагардад.

Ибни Дуғунна ба назди Абубакр (р) омад ва дар назди он ҳазрат оромона нишаст ва ба ӯ хитоб карда, гуфт:

- Абубакр (р), ту худат аҳди бастаамро медонӣ. Аз ин рӯ ё ба гуфтаҳои онҳо розӣ мешавӣ ва ё пуштибонии маро рад менамояӣ.

Агар хоҳӣ, биё ба ватани ман меравем ва ҳар амалеро, ки хоҳӣ он ҷо анҷом медиҳӣ. Ман намехоҳам, ки қурайшиён маро ба аҳдшикани муттаҳам созанд.

Абубакр (р) бо дили ором чунин гуфт:

- Ман пуштибонии туро рад мекунам ва ба пуштибонии Худованди маннон иктифо мекунам⁷.

6. Ислом овардани модари Абубакр (р).

Хонаи Абиарқам ба ёрони Паёмбар ва асҳоби эшон, ки теъдодашон 38-нафар буданд танг шуд. Ба сари Абубакр (р) фикри ошкор намудани калимаи ҳақ ва дини ҷадид падид омад. Абубакр (р) назди паёмбари Худо омад ва ба ӯ фикри ошкор намудани дин ва берун баромадан ба сӯи хонаи Каъбаро пешниҳод кард. Расули ақрам (с) гуфтанд:

- Эй Абубакр, дар ҳоли ҳозир мо кам ҳастем.

Вале Абубакр (р) пофишорӣ кард, то ки Расули ақрам (с) ва мусалмонон берун омада дар атрофи масҷид – хонаи Каъба - ҷамъ омаданд. Ҳар яке аз асҳоб бо қабिलाи худ буданд. Дар ҳоле, ки Расули ақрам (с) нишаста буданд, Абубакр (р) бархоста, барои мардум суҳанронӣ карда ҳақиқати дини Исломо барои онҳо баён кард ва ин суҳанронӣ оташи ғазабро дар рағҳои мушрикон аланга занонид ва онҳо ба Паёмбар ва мусалмонҳо ҳуҷум оварда, ба эшон зарбаҳои ҷонкоҳеро расониданд. Ончунон мусалмононро озор доданд, ки аксари онҳо дар нимароҳи марг қарор гирифтанд.

Баъд аз чанд лаҳзаи хомӯш гардидани задхурд бани Тайм (қабилаи ҳазрати Абубакр (р)) пайкари беҳаракати Абубакр (р)-ро дар ҷомеа гузошта ба сӯи манзилаш оварданд. Бани Тайм шубҳае надоштанд, ки Абубакр (р) вафот кардааст. Сипас Бани Тайм боз гашта бо хашму ғазаб дохили масҷид шуда гуфтанд:

⁷ . Ас-Сиратун - набавия 3/93.

- Савганд ба Худо агар Абубакр (р) бимирад мо Утба бини Рабиъаро ба қатл мерасонем.

Чун қавм ба назди Абубакр (р) баргашта омаданд, Абуқуҳофа ва чанд тан аз бани Тайм бо Абубакр (р) гап мезаданд, вале ӯ беҳушу беёд буд ва ба онҳо ҷавобе намедод ва лабҳои мубораки он ҳазрат то охири рӯз аз ҳаракат бозмонда буд. Аввалин иборае, ки аз миёни лабҳои Абубакр (р) берун омад, чунин буд:

- Ба сари Паёмбари Худо чӣ омад?

Пас аз шунидани ин суханон бани Тайм аз Абубакр (р) нороз шуда, яке аз онҳо бо хашм ба модари он ҳазрат гуфт:

- Худат фарзандатро нигоҳубин кун ва ба ӯ обу нон бидеҳ.

Сипас бани Тайм аз назди Абубакр (р) дар ҳоле, ки аз чунин амали Абубакр (р) дар тааҷҷуб буданд, бозгаштанд. Вале Абубакри Сиддиқ аз ин суоли худ ҳеҷ боз намеистод ва боисроп такроп мекард:

- Ба сари Расули Худо чӣ омад?

Модараш Умми Ҷамил бинти Хаттоб ба ӯ гуфт:

- Он кас хубанд, солиму дурустанд. Пас аз шунидани чунин суханон лабҳои Абубакр (р) ба ҳаракат даромаданд ва дар лабҳои эшон табассум ҳувайдо гашт ва чеҳраи мубораки эшонро суруру нишот фаро гирифт. Сипас аз бистари худ бархост ва бо садои баланд фарёд кард:

- Кучост Муҳаммад (с)?

Модарашон Умми Ҷамил гуфтанд, ки Муҳаммад (с) дар хонаи Ибни Абул- арқам аст. Абубакр(р) дар ҳоле, ки дар чашмони эшон хушҳолӣ дида мешуд, гуфт:

- Савганд ба Худо, то ба назди Паёмбари Худо наравам, таому нӯшокиеро ба даҳон намегирам.

Абубакр (р) кӯшиши бархостан ва ба ҷониби Паёмбари Худо рафтанд, вале аз шиддати дарди саҳт мустақилона рафта натавонист. Пас бо кӯмаки модараш Умми Ҷамил ба назди Паёмбари Худо расиданд. Расули акрам (с) Абубакр (р)-ро дар оғӯш гирифта мебӯсиданд. Инчунин тамоми мусалмонони дар он хона буда ӯро дар оғӯш гирифтанд. Расули акрам (с) чун аз ҳоли Абубакр (р) саҳт мутаассир гаштанд, Абубакр (р) гуфт:

- Фидои шумо падар ва модарам, эй Паёмбари Худо. Ба ман ба ҷуз чанд зарбае, ки марди фосиқ ба рӯям задааст,

дигар чизе нарасидааст, вале ин модари ман аст ва барои ман хеле мушфиқ аст ва шумо муборак ҳастед. Ӯро ба сӯйи Худо даъват кунед, Худовандро барои ҳидояташ дуо кунед, ки Худованд ба фазли шумо ӯро аз оташи дӯзах наҷот бидиҳад. Расули Худо Умми Ҷамилро ба Ислом даъват намуданд ва ӯ дарҳол имон овард⁸.

7. Ҷамҷиворӣ бо паёмбари Худо.

Дар яке аз рӯзҳои офтобӣ, ки гармсел оташи сӯзонро дар Макка мерехт ва офтоб одамонро бо нурҳои чун тозиёнаҳои оташ сӯзони худ мезад ва рег рӯйҳоро тафсонид, пустиҳои баданро доғ меконд, Паёмбар Расули акрам (с) шитобон ба сӯйи Абубакр (р) омаданд, ки дар ин вақти рӯз касе аз хонааш берун намешуд. Одатан одамон субҳи барвақт ва ё баъди шом аз хона берун меомаданд. Ин рӯз – рӯзе буд, ки Худованд ба Расулаш иҷозат дод, ки аз Макка аз байни қавмаш баромада ҳиҷрат намояд. Бинобар ин Расули акрам (с) дар чунин соати авҷи гармо берун омаданд.

Хангоме, ки чашмони Абубакр (р) ба ҳабибаш ва нури чашмонаш Муҳаммад(с) афтод бо худ чунин андешид, ки Паёмбари Худо дар чунин вақт бесабаб наомадаанд. Берун омадани Расули акрам (с) аз вуқӯи ҳодисае дарак меод. Абубакр (р) ғарқи чунин андешаҳо буд, ки Паёмбари Худо дохили хона гардиданд. Ҳазрати Абубакр (р) аз болинашон бархоста ва ҷойро барои Расули акрам (с) холӣ карданд ва Паёмбар (с) омада нишастанд. Бо Абубакр (р) ба ҷуз модари мӯъминон Оиша (р) ва хоҳараш Асмо (р) каси дигар набуд. Расули акрам (с) гуфтанд, ки ҳар касе дар хона ҳаст аз назди ман хориҷ кун. Абубакр (р) гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, ин ду нафар духтарони мананд, падару модарам фидоятон шаванд.

Паёмбари Худо гуфтанд:

- Худованд ба ман барои аз Макка баромада ҳиҷрат карданро иҷозат дод. Дар ин ҳолат Абубакр (р)-ро ҳолати

⁸ . Ҷаётус-Саҳоба 1/273.

беқарорӣ фаро гирифт ва дар ҳоле, ки ашки чашмонаш дар рухсораҳояш равон буд, фарёд мекард ва чунин мегуфт:

- Ҳамҷиворӣ, ҳамҷиворӣ бо Паёмбари Худо.

Паёмбари Худо низ гуфтанд:

- Ҳамҷиворӣ, эй Абубакр (р).

Модари мӯъминон Оиша (р) гуфтанд:

- Савганд ба Худо, касеро пеш аз ин надида будам, ки мисли падарам Абубакр (р) аз шодиву фараҳ гиря кунад.

Абубакр(р) ҳама дороии худро ки 5-ҳазор дирҳамро ташкил меод бо худ гирифт ва шитобон ба қасди ҳичрат ҳамроҳии Паёмбари Худо хориҷ шуд. Баъд аз муддате нотавоне бо номи Абуқуҳофа, ки нобино буд, омад (яъне падари Абубаكري Сиддиқ). Ӯ бо овози баланд фарёд мекард:

- Савганд ба Худо Абубакр (р) ҳар он ки дошт бо худ бурд ва ба шумо чизе нагузошт.

Асмо (р) духтари Абубакр (р) гуфт:

- Бобочон, ҳаргиз чунин нест. Падарамон барои мо моли бисёре гузоштааст. Асмо (р) дар идома мегӯяд:

- Дар ҳол санғҳоеро гирифта дар сурохи девори он хонае, ки падарам он ҷо сармояшро ниғаҳдорӣ мекард гузоштам. Сипас болои он санғҳоро бо либосе пӯшонида, дасти мӯйсафеди бобоямро болои онҳо гузоштам. Чун мӯйсафед дасташро болои он баста гузошт ва дар зери дасташ будани чизеро эҳсос намуд, хушҳолона гуфт:

- Ҳеч боке нест, дар ҳоле ки барои шумо инро гузоштааст. Ҳароина, наҷоти шумо дар ин аст.

Асмо (р) мегӯяд:

- Савганд ба Худо, падарам ба мо чизе нагузошта буд, вале ман чунон кардам, то ки мӯйсафедро ором гардонам⁹.

8. Рум мағлуб гашт.

Тамоми шаб таблҳои ҷангӣ меғурриданд ва гарду ғуборе ба ҳаво бархоста буд. Шамшерҳои ҷаррор ба

⁹ . Ас-Сиратун - набавия ли - Ибни Ҳишом 2/108-113. Ал-Бидоя ван-Ниҳоя 3/179. Ал-Канз 16/682-683.

монанди офтоби сӯзон ҷило медоданд ва шаби торро ба рӯзи равшан табдил дода буданд. Шӯру ғавғо дар Макка бархост ва мардум бо овози баланд чунин мегуфтанд: Форсҳо ба Румиҳо фирӯз гаштанд.

Мушрикони Макка аз ин хеле хушҳол гаштанд. Хушҳолии онҳо аз ин сабаб буд, ки онҳо ба мисли Форсҳо аз аҳли китоб набуданд. Мусалмонҳо мехостанд, ки Румиҳо бар Форсҳо ғолиб оянд, зеро мусалмонҳо ва Румиҳо аз аҳли китоб буданд. Пас сураи Рум назил шуд:

Бисмиллоҳир-раҳмонир-раҳим

الْم ﴿ غَلَبَتِ الرُّومُ ﴿ فِي اَذْنَى الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سَيِّغَلِبُونَ ﴿

فِي بَضْعِ سِنِينَ ﴿ لِلّٰهِ اَمْرٌ مِّنۢ قَبْلِ وَّمِنْۢ بَعْدَ ﴿ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿

Ба номи Худованди бахшандаи меҳрабон

Алиф, лом, Мим (1). Румиён мағлуб шуданд, (2) дар наздиктарин замин (пасттарин аз сатҳи баҳр) ва пас аз мағлуб шудан бори дигар ғолиб хоҳанд шуд, (3) дар якчанд сол, Худойрост фармон пеш аз ин ва пас аз ин ва он рӯз мусалмонон шодмон шаванд (4).

(Сураи Рум, оятҳои 1 - 4)

Абубакр (р) баромада дар кӯчаҳои Макка ин оятҳоро гаштаю баргашта такрор мекард. Мушрикон гуфтанд:

- Эй Абубакр (р) дӯсти ту мегӯяд, ки румиҳо пас аз якчанд сол, ҳатман, бар форсҳо ғолиб меоянд (дар араб ҳисоби тоқи аз шумораи 10 камро бизъ мегӯянд).

Абубакр (р) гуфт:

Рост гуфтааст.

Пас мушрикон гуфтанд:

- Оё бо мо шарт мебандӣ, ки то муддати 7-сол, агар румиҳо бар форсҳо ғолиб оянд, тибқи хабари Қуръони шумо, мо ба шумо 4-уштури гаронқимат медиҳем ва агар чунон нашуд, шумо ба мо уштурҳоро медиҳед (ва ин кор қабл аз

ҳаром гардидани шарт ва гарав буд)? 7-сол сипарӣ гашт, аммо ҳеҷ ҳодисае рух надод. Аз чунин сурат гирифтани кор мушрикон хурсанд гардиданд ва мусалмонон рӯҳафтада шуданд. Ба Расули акрам (с) ин масъаларо гӯшрас карданд. Расули акрам (с) гуфт:

- Дар назди шумо бизъ чанд сол аст?

Ҳазрати Абубақр (р) дар ҷавоб гуфтанд:

-Бизъ дар назди мо ҳисоби солшумориҳои тоқи аз 10 поёнро гӯянд. Паёмбари Худо ба Абубақр (р) гуфт:

- Пас бирав ва ду соли дигар изофа намоӣ.

Абубақр (р) рафт ва дар шарт ду соли дигарро илова кард.

Ду соли пурра нагузашта буд, ки ду савора хабари ғалабаи румихоро оварданд¹⁰.

9. Шабе аз ҳаёти Абубақр (р) беҳтар аст аз авлоди Умар (р).

Субҳгоҳон гурӯҳе аз мардумон бо якдигар нишаста, сӯҳбат мекарданд. Бархе аз онҳо чунин мегуфтанд, ки фазилати Умар (р) аз Абубақр (р) зиёд аст. Ин сухан дар шаҳр мунташир гашт ва овоза ба гӯши Амирулмуъинин Умар ибни Хаттоб расид. Пас аз шунидани ин овоза ба сӯйи он гурӯҳи нишастагон равон гардид ва ба онҳо хитоб намуда чунин гуфт:

- Савганд ба Худо, шабе аз ҳаёти Абубақр (р) беҳтар аст аз авлоди Умар (р) ва рӯзе аз Абубақр(р) беҳтар аст аз авлоди Умар. Сипас як корномаи Абубақр (р)-ро ҳикоят кард, то ин ки манзалат ва фазилати он марди бузургро ба нишастагон иброз намояд.

Вай чунин гуфт:

- Паёмбари Худо шабе ба қасди паноҳ бурдан дар ғор аз манзилаш берун шуд. Ҳамроҳи он Ҳазрат (с) Абубақр (р) буд. Ӯ чанд лаҳза пешо-пеши Расули Худо ва чанд лаҳзаи дигар аз пушти он Ҳазрат роҳ мерафт .

Ин амали Абубақр (р) Расули акрам (с)-ро ба тааҷҷуб овард. Расули акрам (с) ба Абубақр (р) гуфт, ки аз чи сабаб соъате пешо - пеши ман ва соате аз пушти ман меравӣ?

Абубақр (р) бо садои ҳўзномеъ гуфт:

- Эӣ паёмбари Худо ашхосеро, ки хоҳони боздоштани шумоянд ба ёд меорам, ки мабодо ба шумо аз пушт газанде расад. Ба ин хотир аз дунболи шумо меравам, то ин ки ҳар газанде расад ба ман расад. Гоҳе ба ёдам меояд, ки мабодо душманон аз пеши рӯи шумо дар камин бошанд, пас ин ҳангом пешо-пеш ҳаракат мекунам, то ҳар газанде, ки ояд нахуст бар ман расад. Расули акрам (с) гуфтанд:

- Эӣ Абубақр (р), ту меҳоӣ, ки осеб ба ту расад ва ман газанде набинам? Абубақр (р) дар ҳоле, ки шавқи дўстдорӣ он Ҳазрат (с) вучудаширо фаро гирифта буд гуфт:

- Бале, савганд ба он Худое, ки туро фиристодааст.

Чун наздики ғор расиданд Абубақр (р) Расули акрам (с)-ро аз роҳравӣ боз дошт ва чунин гуфт:

- Дар ҷои худ биистед, бигузored, то ман пеш аз шумо дохил шавам. Агар море ё чизи дигаре бошад, зарар ва заҳматаш нахуст ба ман расад. Абубақр (р) ба ғор дохил шуд ва бо дастҳои мубораки худ сурохиҳоро ҷустуҷў намуд. Ҳар гоҳ сурохиёе меёфт, онро бо порое аз либосҳояш пур мекард.

Бо ҳамин тарз ҳамаи сурохиҳоро бо либосҳои дар бадан доштааш пур намуд. Чун барои маҳкам кардани сурохиҳои охири дигар чизе надошт, пой муборакашро рӯи он сурохи гузошт. Сипас Паёмбари Худо ба ғор дохил шуд.

Ҳангоме, ки субҳ дамида рӯз шуд ва офтоб дунёро равшан кард, Паёмбари Худо Абубақр (р)-ро дид, ки дар баданаш ҳеҷ либосе надорад. Расули акрам (с) бо тааҷҷуб пурсиданд:

- Кучост либосҳои ту, эӣ Абубақр (р)?

Абубақр (р) Расули акрамро аз воқеа хабардор кард. Расули акрам ҳар ду дасташро бардошта, чунин дуъо кард:

- Эӣ Бор Худое, дараҷаи Абубақр (р)-ро дар рӯзи қиёмат баробари дараҷаи ман бигардон. Аз ҷониби Худо ба сӯйи Паёмбар ваҳӣ омад:

- Эӣ Муҳаммад (с), дуъои туро дар ҳақи Абубақр (р) қабул фармудам. Сипас Умар ибни Хаттоб (р) гуфт:

¹⁰ . Ад-Дурул Мансур 5/289.

- Савганд ба он Худое, ки ҷони ман ба дасти ӯст, он шаби аз ҳаёти Абубакр (р) беҳтар аст аз авлоди Умар (р)¹¹.

10. Сурухиҳо ва лонаҳои морҳои афъӣ.

Паёмбари Худо ва дӯсташ дар торикии ғор пинҳон гаштанд. Сиёҳии шаб ҳама ҷоро фаро гирифта буд. Ба гӯши эшон овозҳои дилхароши мушрикони, ки то наздикии он ғори торик омада буданд, мерасид. Паёмбар (с)-ро хоб фаро гирифт ва чашмҳои он Ҳазрат (с) пӯшида гаштанд. Паёмбар сари муборакашро ба синаи Абубакр (р) гузошта хобиданд. Пас аз гузашти чанд соате, пои Абубакр (р), ки бо он сурухии морҳоро маҳкам карда буд неши заҳрогини мори афъиро эҳсос кард. Вале ҳазрати Абубакр (р) аз ҷои худ такон намехурд, ки мабодо Паёмбар (с)-ро нороҳат созад ва ӯро аз хоби нозаш бедор намояд, вале аз шиддати дарди ҷонкоҳе, ки бар пояшон аз таъсири неши мор расида буд ашк аз чашмонашон ба рӯи мубораки Паёмбар (с) рехт. Дар ин ҳол Паёмбари Худо аз хоб бедор гаштанд ва ба сӯи Абубакр (р) нигариста гуфтанд:

- Ба ту чӣ шуд, эй Абубакр (р)?

Абубакр (р) дар ҷавоб гуфт:

- Фидои ту бод падар ва модари ман. Пои маро мор газид ва хеле зиёд дард дорад. Паёмбари Худо дарҳол ба ҷои нешзадаи мор оби даҳони муборакашонро гузоштанд, пас аз он асароти заҳри неши мори афъӣ аз пои Абубакр (р) дур шуд, мисли он ки чизе нашуда бошад. Танҳо пас аз вафоти Расули акрам (с) асари он заҳр бар Абубакр (р) баргашт¹².

11. Маҳзун машав, ҳароина Худо бо мост.

Саркардагони аждаҳомонанди мушрикони ва кофирони шайтонсурат дар пайи ҷустуҷӯи Паёмбар (с) ва ёри ӯ

¹¹ . Ал-Бидоя ван-Ниҳоя 3/180, ҳияятул-авлиё 1/33.

¹² . Мишкотул масобеҳ 3/6025.

буданд. Ҳамаи онҳо савора ба назди кӯҳи Савр расида ба дари ғор, он ҷое, ки Паёмбар (с) ва ёраш дар он пинҳон буданд, истоданд. Чун Абубакр (р) савораҳоро дид, вучудаширо тарс фаро гирифт. Ӯ хавф аз он дошт, ки онҳо ба Паёмбар ғолиб меоянд. Ин ҳангом Паёмбар(с) Абубакр (р)-ро диданд, ки хеле ҳаросон аст ва барои он, ки тарсро аз дили Абубакр (р) дур намоянд, чунин гуфтанд:

- Маҳзун машав, ҳароина Худо бо мост.

Абубакр (р) бо як садои хеле паст гуфт агар яке аз онҳо ба поён бингарад ҳароина, моро мебинад.

Паёмбар (с) ба Абубакр(р) гуфт:

- Эй Абубакр, дар бораи он ду нафаре, ки Худованд севвумини онҳо бошад, гумонат чист?.

Пас ин ояти Қуръон нозил гардид.

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٨﴾

Агар шумо ёриаш накунед, он гоҳ, ки кофирон берунаш карданд, Худо ёриаш кард. Яке аз он ду ба ҳангоме, ки дар ғор буданд, ба рафиқаш мегуфт: «Андӯҳгин мабош, Худо бо мост!». Худо ба дилаш оромиш бахшид ва бо лашкарҳое, ки шумо онҳоро намедидед, қувваташ дод. Ва каломи кофиронро паст гардонид, зеро каломи Худо болост ва Худо пирӯзманду ҳақим аст¹³.

(Сураи Тавба ояти 40).

12. Ман аз Парвардигори худ розиям.

¹³ . Ас-Сиратун набавия 2/108, ал-Маҷмаъ 6/52.

Бо як пирохани кӯҳнаи порашуда Абубакри Сиддиқ (р) дар назди Паёмбари Худо нишаста буд. Дар ин вақт Ҷабраил (а) ба назди ин ду фуруд омад ва хитоб ба Паёмбар(с) намуда чунин гуфт:

- Эй Муҳаммад (с) барои чӣ Абубакр(р)-ро бо чунин либос мебинам? Паёмбари Худо гуфт:

- Эй Ҷабраил, Абубакр (р) ҳама молҳояшро ба ман қабл аз фатҳи Макка садақа кард.

Пас Ҷабраил гуфт:

- Худованд ба ту салом мерасонад ва мегӯяд, ки ба Абубакр (р) бигӯ: Оё ту, дар чунин ҳоли фақр аз Ман розӣ ҳастӣ ё норозӣ?

Паёмбар (с) гуфт:

- Эй Абубакр, Худованд ба ту салом мерасонад ва мегӯяд: Оё ту дар чунин ҳоли фақирӣ ва нодорият аз Ман розӣ ҳастӣ ё норозӣ?

Абубакр (р) ангушти ишорат бардошта, гуфт:

- Оё ман аз Худовандам норозиям?. Сипас бо шавқ фарёд намуд:

- Ман аз Парвардигорам розиям, ман аз Парвардигорам розиям, ман аз Парвардигорам розиям¹⁴.

13. Сиддиқ дар ҷаннат аст.

Шаб поён меёфт, Паёмбари Худо ридояшонро дар замин паҳн карда буданд. Саҳобогон дар атрофи он Ҳазрат (с) ба мисли ситорагоне, ки дар гирди моҳи шаби чаҳордаҳ чамъ меоянд, ҳалқа зада буданд. Паёмбари Худо ба асҳобашон саргарми гуфтани қиссаҳои ширин буданд ва мегуфтанд:

- Марде дохили ҷаннат мегардад, ки ҳамаи аҳли биҳишт, ҳам дар ҳавлӣ будагон ва ҳам дар хонаҳо будагон ба он мард мегӯянд:

- Хуш омадӣ, Хуш омадӣ! Ба назди мо биё

¹⁴ . Ҳилятул авлиё 7/105, Сифатус-сафва 1/249-250.

Абубакр(р) бо як шавқи зиёде гуфт: Эй Паёмбари Худо, кист он мард дар он рӯз? Паёмбар (с) ба сӯи Сиддиқ бо чеҳраи кушода нигариста ба ӯ мужда мерасонад, ки он мард ту ҳастӣ, эй Абубакр (р).

Ҳангоме, ки Паёмбар (с) дар шаби меъроҷ ба олами улувӣ боло рафтанд ва дар ҷаннат дохил гардиданд, чашми он Ҳазрат (с) ба яке аз ҳурҳои биҳишти афтод, ки Ҳурулайн номида мешуд ва мисли моҳи шаби чаҳордаҳ зебо буд. Паёмбари Худо ба мисли ӯ соҳибҷамолро надида буданд. Мижгонҳои ӯ ба монанди нӯги болҳои уқоб зебо буд. Паёмбари Худо хитоб ба он зан карда, гуфтанд:

- Ту аз барои кӣ ҳастӣ?

Ҳур дар ҷавоб гуфт:

- Ман барои халифаеам, ки баъд аз ту меояд¹⁵.

14. Дарвозаҳои ҷаннат.

Паёмбари Худо дар ҳалқаи асҳоб нишаста буданд. Аз даҳони мубораки эшон дурру гуҳар меборид ва машоми сомеъонро бо суханонашон муаттар менамуданд. Паёмбари Худо гуфтанд:

- Шахсе, ки дар роҳи Худо аз моли худ ду чиз садақа намояд, аз сӯи дарвозаҳои ҷаннат садо карда мешавад, ки эй бандаи Худо ин (амалат) хуб аст. Агар шахсе аз аҳли намоз бошад, пас фаро хонда мешавад аз дарвозаи намоз ва агар шахс аз аҳли чиҳод бошад, фаро хонда мешавад аз дарвозаи чиҳод. Агар шахс аз аҳли рӯза бошад, фаро хонда мешавад аз дарвозаи Райён ва агар шахс аз аҳли садақа бошад, фаро хонда мешавад аз дарвозаи садақа.

Абубакр (р) гуфт:

- Падару модарам фидои шумо бод эй Паёмбари Худо, банда, он амалҳоро, ки зикр кардед, тарк накардаам (яъне ҳамаашро ба қадри тавонам анҷом додаам). Оё касе ҳаст, ки аз ҳама дарҳои биҳишт фаро хонда шавад?

Ин ҳангом лабҳои мубораки он Ҳазрат (с) ба табассум моил гаштанд ва чунин гуфтанд:

¹⁵ . Маҷмаъуз-завоид 9/49.

- Бале, эй Абубакр (р), аз Худо умеди онро дорам, ки ту аз чумлаи онҳо бошӣ¹⁶.

15. Моро аз манзил гуруснагӣ берун овард.

Фасли гармо буд ва гармии тоқатфарсо ҳамаро фаро гирифта буд. Аз шиддати гармии ҳаво, гӯё аз регҳои сӯзон оташ аланга мезад. Дар чунин рӯзи тафсон Абубакр (р) аз манзил берун шуда, ба сӯйи масҷид равона буд, ки дар ҳамин ҳолат ӯро Умар ибни Хаттоб (р) дид ва гуфт:

- Эй Абубакр (р), туро дар ин соат чӣ зарурате аз хонаат берун овард?

Абубакр (р) гуфт:

- Гуруснагӣ маҷбурам сохт, ки аз хона берун шавам.

Умар (р) гуфт:

- Савганд ба Худо, ки маро низ гуруснагӣ аз хона берун намудааст.

Онҳо байни худ машғули сӯҳбат буданд, ки Паёмбари Худо ба назди онҳо омад ва аз эшон пурсид:

- Шуморо чӣ чиз аз хонаҳоятон дар чунин рӯзи тафсон берун овард?

Ҳар ду гуфтанд:

- Моро ба ҷуз гуруснагӣ чизи дигаре берун наовардааст. Гизое пайдо накардем ва хеле гуруснаем.

Паёмбари Худо гуфт:

- Савганд ба Худое, ки қони ман ба дасти ӯст маро низ чунин ҳолат берун овардааст (яъне, гуруснагӣ).

Пас ба он ду нафар гуфт:

- Бо ман биёед ва сӯйи хонаи Абуаюби Ансорӣ равон шуданд.

Абуаюб ҳамеша таоме ва ё шир барои Расули Худо нигоҳ медошт, вале он рӯз чун Расули ақрам (с) аз вақти муқаррарӣ дер омад, Абуаюб чизҳои барои Паёмбар (с) омода кардаашро ба хонаводааш дода буд ва худаш дар нахлистони хурмо кореро анҷом медод.

Вақте назди дарвозаи Абуаюб расиданд, ҳамсари ӯ аз дар баромада чунин гуфт:

¹⁶ . Ал-Бухорӣ 1897.

- Хуш омаданд Паёмбари Худо ва ҳамроҳонашон.

Паёмбари Худо пурсиданд:

- Кучост Абуаюб?

Абуаюб овози Паёмбар (с)-ро шунида, шитобон ба назди онҳо омад ва чунин гуфт:

- Хуш омаданд паёмбари Худо ва ҳамроҳонашон, ва узрхоҳона чунин идома дод:

- Эй Паёмбари Худо, аз вақти муайян гардида таъхир кардед.

Паёмбари Худо бо табассум сари муборакашонро ҷунбонида ва чунин гуфтанд:

-Рост гуфтӣ.

Пас, Абуаюб дарҳол ба сӯйи нахлистонаш равон гардид ва як навдаи хурмо овард, ки дар он хурмоҳои навпукта, хушк ва хом мавҷуд буд.

Пас, Паёмбари Худо меҳрубонона гуфтанд:

- Барои мо танҳо ин хурмоҳоро овардӣ?

Абуаюб табассумкунон гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, лутф фармоед ва аз ин хурмоҳо бихуред, ҳатман, барои шумо чорпоеро сар мезанам.

Паёмбари Худо ба Абуаюб гуфтанд:

- Агар чаҳорпоеро сар задӣ, ҳаргиз ҳайвони ширдеҳро сар назанӣ.

Абуаюб чаҳорпоеро сар зад ва дарҳол ба ҳамсараш амр намуд, ки барояшон нон бипазад ва нисфи чаҳорпои сарзадашударо бирён намояд. Вақте ки таъом омода гардид онро назди Паёмбари Худо ва ду ёри гиромияш гузоштанд.

Пас аз хурдани таъом чашмони Паёмбар (с) пур аз ашк гардид ва чунин гуфтанд:

- Нон, гӯшт, хурмои тозапукта, хушк ва нимпаз. Савганд ба Худое, ки қони ман ба дасти ӯст, инҳо ҳамон неъматхоёанд, ки банда дар рӯзи қиёмат аз онҳо пурсида мешавад¹⁷.

16. Эй Абубакр, он дуру ба ҳолашон гузор.

¹⁷ . Ал-Эҳсон фи тақриби саҳеҳи Ибни Ҳаббон 5216.

Боре Абубакр (р) ғайричашмдошт ба хонаи духтараш Оиша (р) омад. Он рӯз иди миллӣ буд, овози мусиқӣ ва доира ба гӯш мерасид. Абубакр (р) ба саҳни ҳавлӣ даромад ва он ҷо ду занеро аз аҳли Ансор (аҳли Мадина) дарёфт, ки бо оҳанги рӯзи биос (рӯзи ташкилбӣ) сурудхонӣ мекарданд. Паёмбар (с) дар болинашон якпаҳлу рӯяшонро гардонида дароз кашида буданд. Абубакр (р) ба онҳо бо садои хеле тунд бонг зад ва чунин гуфт:

- Оё шумо мазомири шайтонро дар хонаи Паёмбар менавозед?

Вақте ки Паёмбар овози Абубакр (р)-ро шуниданд чунин гуфтанд:

- Бигузор онҳоро, эй Абубакр (р), барои ҳар як қавм ид аст ва ин иди миллии моён аст.

Ҳангоме, ки хоб ба Паёмбар (с) ғалаба кард ва чашмони мубораки эшон пӯшида гардиданд, ҳазрати Оиша (р) ба онҳо ишорае намуд ва он ду зан аз хона берун рафтанд¹⁸.

17. Дар расонидани хушхабар аз ман пешдастӣ кард.

Ситораҳо фурӯзон гашта, осмони Мадинаро зинат доданд. Торикӣ ҳама ҷоро фаро гирифт. Дар ин асно Паёмбар (с) бо Абубакр (р) ва Умар (р) мувофиқи ваъда аз манзилҳояшон баромада ва барои маслиҳати дошташон дар роҳҳои Мадина қадам мезаданд, ки ногоҳ овози мардеро шуниданд, ки дар масҷид намоз мегузорид. Паёмбар(с) таваққуф намуда садои қироати ўро гӯш дода истоданд. Мардро аз овозаш қариб шинохта будем, ки Паёмбар (с) пешдастӣ намуда, гуфтанд:

- Агар шахсе хоҳад Қуръонро чуноне, ки нозил гаштааст бихонад, пас бо тарзи қироати Ибни Умми Абд қироат кунад.

Чун Ибни Масъуд (р) дар масҷид қироаташро ба поён расонида нишаст ва дастҳои худро бардошта дуъо намуд, Паёмбар (с) дар ҳамин лаҳза гуфтанд:

- Бипурсад, медиҳад ўро.

¹⁸ . Ал-Бухорӣ 950-952.

Сипас, ҳар як ба сӯи хонаи худ равон шуданд.

Ибни Масъуд (р) (яъне, ҳамон Ибни Умми Абд) низ ба хонааш бозгашт.

Умар(р) андеша дошт, ки чӣ тавр ин хушхабарро ба Ибни Масъуд (р) бирасонад (яъне, он чиро, ки Паёмбар (с) дар ҳаққи ў гуфта буд).

Умар (р) бо худ гуфт:

- Савганд ба Худо, фардо бо ў хуроки нисфирӯзӣ хӯрда ин хушхабарро ҳатман, ба ў мерасонам.

Сипас, Умар (р) гуфтааст:

- Чун нисфирӯзӣ омадам, то ин хушхабарро ба ў бирасонам, Абубакр (р)-ро дучор омадам, ки аз назди ў бармегашт ва аз ман дар расонидани ин хушхабар пешдастӣ карда буд.

- Савганд ба Худо, дар корҳои хайр мекӯшидам, то ки аз Абубакр (р) пешдастӣ дошта бошам, вале ўро доим пешдаст медидам¹⁹.

18. Абубакр (р) ва Финҳоси Яхудӣ.

Яҳудиёни аждаҳосифат дар таҳонаҳои шайтонӣ, ба фикри тарҳрезии ҳиллаҳо ва дасисаҳои худ ҷамъ омада ва дар пайи зарар расонидан ба мусалмонон бо забонҳои ба мисли ханҷари хунин тези худ, пайт мечустанд. Абубакр(р) тасодуфан ба онҳо дар ҳоле рӯ ба рӯ шуд, ки дар назди яке аз уламои машҳури худ ба номи Финҳос, ҷамъомад доштанд.

Абубакр(р) ба Финҳос хитоб карда гуфт:

- Марг бар ту эй Финҳос, аз Худо битарс ва исломро бипазир. Савганд ба Худо, ту огоҳӣ ва медонӣ, ки Муҳаммад(с) Паёмбари Худост ва барои шумо низ паёми барҳаққи Худовандро овардааст. Шумо дурустии рисолати Муҳаммадро дар китобҳои худ Таврот ва Инҷил мушоҳида кардаед. Финҳос бо як лаҳни таҳқиромез гуфт: Қасам ба Худо, эй Абубакр(р), мо дар назди Худованд камбағал нестем ва ҳароина, Худо дар назди мо фақир аст ва мо

¹⁹ . Муснади Абияъло 194, 1/173.

пеши ӯ зориву тавалло намекунем,чуноне ки Худо дар назди мо зориву тавалло мекунад ва моён аз ӯ дида сарватмандтарем ва ӯ аз мо сарватмандтар нест. Агар ӯ(ч) аз мо сарватмандтар мебуд, аз мо талаби қарз намекард, чуноне ки дӯсти шумо инро бо исрор(гаштаю баргашта) мегӯяд ва Худо шуморо аз рибо(суд, фоида, просент дар ивази қарз) боздошта ва моро иҷоззат додааст. Агар Худо аз мо сарватмандтар мебуд, пас моро рибо намедод. Абубакр(р) дар ғазаб шуд ва бошитоб сӯйи Финҳос омада ба рӯйи ӯ як зарбаи хеле саҳт зад. Сипас бо садои баландтар аз наъраи Шер наъраи зада чунин гуфт:

- Эй душмани Худо, савганд ба Худое, ки чони ман дар дасти ӯст, агар миёни мо ва шумо аҳду паймоне намебуд, туро дарҳол сар мезадам.

Пас аз ин воқеа, Финҳос ба сӯйи Паёмбари Худо рафт ва дар ҳоле, ки аз чашмонаш ашк мерехт, гуфт:

- Эй Муҳаммад(с), бубин, ки ёри ту бо ман чӣ кард.

Паёмбари Худо ба сӯйи Абубакр(р) нигариста пурсиданд:

Чӣ туро водор намуд, ки чунин кардӣ?

Абубакр (р) гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, ин душмани Худо як сухани хатарноке гуфт. ӯ мегӯяд, ки Худованд фақир аст ва ӯ сарватманд. Вақте бар Худованд чунин тӯҳмат зад ғазабам омад ва ба рӯяш задам.

Пас аз шунидани чунин суханон Финҳоси яҳудӣ фарёд бароварда суханони Абубакр(р)-ро инкор кард ва чунин гуфт:

- Эй Муҳаммад(с), Абубакр дурӯғ мегӯяд ва ҳаргиз ман чунин суханеро нагуфтаам. Ин ҳангом, Худованд ба тасдиқи қавли Абубаكري Сиддик(р) ва радди суханони Финҳос ба Паёмбар(с) ваҳй фиристонд.

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَحَنُ أَعْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا

قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٧١﴾

«Ҳаройна Худо шунид сухани он касонеро, ки гуфтанд:«Худо бенавост ва мо тавонгарем». Гуфторашонро ва низ ин ки Паёмбаронро ба ноҳақ куштанд, хоҳем навишт ва мегӯем:«Азоби оташи сузонро бичашед²⁰».

(Сураи Оли Имрон ояти 181).

19. Ислом овардани Абуқуҳофа (падари Абубаكري Сиддик (р)).

Аз фатҳи Макка ва аз он макони муқаддас дур намудани шабаҳи куфру ширк ва вориди хонаи Каъба гаштану шикастани бутҳо бо дастони Паёмбар(с) ва танинандоз гардидани садоҳои «Аллоҳу Акбар» дар гирду атроф фурсати зиёде нагузашта буд, ки Абубакр(р) падараш Абуқуҳофаро роҳнамоӣ намуда, ба назди Паёмбар(с) овард. Чашмони падарашон нобино гашта буд.

Ҳангоме Паёмбари Худо ин ҳолатро диданд, ба Абубакр(р) насиҳатомез гуфтанд:

- Барои чӣ мӯйсафедро дар хонааш нагузоштӣ, то ман ба наздашон равам.

Абубакр (р) гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, аз рафтани шумо ба назди ӯ дида омадани ӯ ба назди шумо воҷибтар аст.

Сипас, Абуқуҳофа бо як тамкини пирона дар рӯ ба рӯйи Паёмбар(с) нишастанд. Расули акрам(с) бо дастони муборакашон синаи ӯро молиш доданд, то ки пасмондаҳои куфрро аз синаи эшон хорич намоянд.

Пасон, ба ӯ хитоб намуда гуфтанд:

- Ислом биёвар!

ӯ дарҳол ислом овард ва Худованд Абуқуҳофаро бо шарофати дастони Паёмбар(с) ҳидоят намуд²¹.

²⁰ . Сирати Ибни Ҳишом 2/207-208.

²¹ . Алмавсуату-исломия (Абубакр(р), саҳ, 81).

20. Се чизе, ки натиҷаашон ҳатмист.

Марде Абубакр(р)-ро носазо гуфтан гирифт ва ҳақоратборонаш кард, вале ҳазрати Абубакр(р) чизе нагуфт. Паёмбар(с) дар назди Абубакр(р) нишаста буданд ва табассумкунон ба хомӯшии Абубакр(р) ҳусни тавачҷӯҳ доштанд, аммо чун он мард дашном ва суханони носазоро аз ҳад зиёд намуд, Абубакр(р) хомӯширо шикаст ва барои он мард баъзе суханҳояшро ҷавоб гуфт. Паёмбар(с) ғазабнок гардиданд ва аз ҷояшон бархоста аз он макон дур шуданд. Абубакр(р) дарҳол ғазаби Паёмбарро эҳсос кард ва аз ҷои худ бархоста, худро ба Паёмбар(с) расонид ва гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, дар ҳоле ки он мард маро дашном меод, шумо нишаста будед, вале вақте ман ҷавоб гуфтам, қаҳратон омад ва аз ҷояшон бархостед, сабаб чӣ буд?

Паёмбари Худо гуфт:

- Вақте ки хомӯширо ихтиёр кардӣ он ҷо фариштае ҳозир гардид, ки аз ту дифоъ мекард. Вале чун ба ӯ ҷавоб додӣ, дар он ҷо шайтон ҳозир гардид ва ман нахостам, ки ҳамроҳи шайтон бинишам.

Сипас, Паёмбар(с) суханонашонро идома дода гуфтанд:

- Эй Абубакр(р), се чизест, ки натиҷаашон ҳатмист.

Якум, бандае, ки ситам карда шуд аз ҷониби ситамгаре, Худованд он ситамро аз ӯ дур мегардонад ва ӯро бар он солим фируз месозад.

Дуввум, мардест, ки ба хотири Худованд саховатмандиро ихтиёр кардааст. Худованд моли дороиашро зиёд мекунад.

Саввум, шахсест, ки ба хотири зиёд шудани сарват тамаъро ихтиёр менамояд. Худованд ба моли ӯ нуқсонро изофа менамояд²².

²² . Муснадул Имом Аҳмад 2/436.

21. Оё муборизе ҳаст.

Абдурахмон ибни Абубакр(р) дар байни мушрикони бо ҳасрат ва пешоҳангӣ машҳур буд. Ӯ инчунин ҷавони боқувват ва зарбазани хубе буда, он хангом таъми лазизи имонро начашида буд. Боре дар майдони набард аз саф берун омад ва бо овози баланд нидо кард:

- Оё муборизе ҳаст?

Ин садо ба гӯши падараш Абубакри Сиддиқ(р), ки дар паҳлӯи Паёмбар(с) нишаста буд, расид. Бо шунидани ин нидо, Абубакр(р) ба шӯр омада монанди шери жаён, барои набард омода гардид, гарчанде нидодиҳанда ҷигаргӯша ва меваи боғи дилаш буд. Ин хангом Паёмбар(с) пеши роҳи Абубакр (р)-ро гирифтанд ва ӯро аз мубориза бо фарзандаш боздошта гуфтанд:

- Худатро ба даст гир, эй Абубакр (р)²³.

22. Посухи Абубакри Сиддиқ ба писараш.

Абдурахмон писари Абубакр(р) ҳамроҳи мушрикони дар ҷанги Бадр ғаюрӣ нишон дода буд. Вақте ислом овард, боре назди падараш нишаст ва он аёмро ба хотир оварда гуфт:

- Эй падар, дар ҳақиқат, дар рӯзӣ ҷанги Бадр ман шуморо дидам, ки ҳадафи осоне барои тири ман будед ва ман аз андохтани он тир бозистодам ва шуморо накуштам.

Абубакр (р) дар ҷавоби писараш гуфт:

- Вале агар ту эй писарам, ҳадафи тири ман қарор мегирифтӣ, ман ҳаргиз аз тир андохтан бознамеистодам ва тиро мекуштам²⁴.

²³ . Ал-Ҳоким 3/473.

²⁴ . Таърихул-хулафо, саҳ, 64.

23. Эй Абубакр (р) Худованд туро ризояти бузурге додааст.

Бо дабдаба ва шукӯху шаҳомате ҷамоъае аз намояндагони Абулқайс ба Мадина омада расиданд. Чун атрофи Паёмбар(с)-ро ҳалқавор печонида гирифтанд ва сӯхбат оғоз шуд, ғӯи аз даҳони ҳамагон суханони ҳақимонаи гуҳарбор мерехт. Ин ҳангом, як марде аз ҷамаъомадагон аз ҷои худ бархост ва суханони беҳуда ва бемаънӣ ва дур аз ҳикматро ба забон овард.

Паёмбари Худо ба сӯйи Абубакр(р) нигариста бо лаҳни таачҷубноке гуфтанд:

- Эй Абубакр, шунидӣ, ки ин мард чӣ гуфт ва суханонашро фаҳмидӣ?

Абубакр(р) дар ҷавоби Паёмбар(с) гуфт:

- Бале, эй Расули Худо.

Паёмбари Худо гуфтанд:

- Пас ҷавобашро бидеҳ.

Абубакр(р) ба он мард бисъёр ҷавоби хуб ва ҳақимонае гуфт.

Аз ин ҷавоби Абубакр(р) чеҳраи Расули акрам(с) хушҳол гардид ва табассум намуда гуфтанд:

- Эй Абубакр(р), Худованд туро подоши бузурге додааст.

Он мард гуфт:

- Чист он подоши бузург, эй Паёмбари Худо?

Расули акрам (с) гуфтанд:

- Худованд ҷамоли худро дар охират аз барои ҳама бандагонаш ба таври умумӣ, вале аз барои Абубакр(р) ба таври хусусӣ таҷаллӣ менамояд²⁵.

24. Савганд ба Худо, ки ӯ ҳақ аст.

²⁵ . Ал-мустандрак 4/78.

Пас аз сулҳи Худайбия мусалмонон ночор ба Мадина қасди бозгашт намуданд ва ба онҳо баҳра гирифтанд аз насими фараҳбахши хонаи Худо муяссар нашуд.

Дар ин асно Умар ибни Хаттоб (р) аз ҷойи худ бархоста, бо дили пуршӯру - андӯҳ ба сӯйи Паёмбари Худо омад. Бо он Ҳазрат(с) чанд сухане гуфт, сипас ба назди Абубакр (р) равон гашт ва чунин гуфт:

- Эй Абубакр(р), оё ин Паёмбари барҳақ нест?

Абубакр(р) дар ҷавоби Умар(р) гуфт:

- Бале, барҳақ аст.

Сипас, Умар (р) пурсид:

- Оё мо ҳақ ва душмани мо ноҳақ нестанд?

Абубакр (р) гуфт:

- Бале, чунин аст.

Умар (р) гуфт:

- Пас барои чӣ дар динамон нуқсон ва хорӣ ворид менамоем?

Абубакр(р) бо хотири ҷамъ ва боварии комиле, ки ба Худованди карим дошт, чунин гуфт:

- Эй мард, дар ҳақиқат, ӯ (яъне Муҳаммад (с)) паёмбари Худост ва ҳаргиз ӯ ба Худованд бандаи осӣ намешавад. Худованд ӯро нусрат медиҳад. Эй Умар (р), то дами маргат дар ин хусус дигар даҳон накушо. Савганд ба Худо, ки ӯ барҳақ аст. Пас аз ин гуфтугӯ, Худованд сураи Фатҳро нозил гардонид.

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا

« Ҳароина, Мо барои ту пирӯзии намоёноро ҳукм кардем. (1)».

(Сураи Фатҳ, ояти 1)

Пас аз нузули ин сура Умар(р) ҷониби Паёмбар(с) шитофт ва дар рӯ ба рӯи Расули акрам (с) боэҳтиромона нишаста, чунин гуфт:

- Эй паёмбари Худо, оё ин фирӯзӣ аст?

Паёмбар (с) хушнудона ҷавоб доданд:

- Бале, ин фирӯзӣ аст.

Умар (р) хурсанд гардида аз назди Расули акрам(с) баргашт²⁶.

25. Баракатҳои хонаводаи Абубакр (р)

Модарамон Оиша (р) дар баъзе сафарҳои Расули акрам(с) он ҳазратро ҳамроҳӣ мекарданд. Дар аснои яке аз чунин сафарҳо, ҳангоме ки миёни саҳрои хушке расиданд, гарданбанди ҳазрати Оиша(р) гум шуд. Пас Расули акрам(с) истода ва дар ҷустуҷӯи он гарданбанд шуданд ва инчунин ононе, ки Расули акрам(с)-ро дар сафар ҳамроҳӣ мекарданд бозистоданд ва ба ҷустуҷӯ машғул шуданд. Мусофирон аз камии об азият мекашиданд. Бархе аз он ҳамсафарон ба ҳазрати Абубакр(р) гуфтанд:

- Оё дидӣ Оиша бо Расули акрам(с) чӣ кард? Дар ҳоле, ки мо наздики обу ободӣ нестем, аз идома додани сафар боз дошт. бар замми ин ҳамроҳи касе дар қофила об вучуд надорад.

Пас, аз шунидани чунин суханони номуносиб, Абубакр(р) ба назди духтараш Оиша(р) ғазабнок омада дид, ки Расули акрам(с) сари муборакшонро ба зонуи Оиша (р) гузошта, ғанаб рафтаанд.

Пас, Абубакр (р) назди Оиша (р) бо оҳистагӣ нишаста ва маломаткунон бо дасташон ба ҷониби ӯ ишора карда ва бо садои паст чунин гуфтанд: «Паёмбари Худоро дар ин ҷо манъ намудӣ, ҳол он ки қофила об надорад». Хуллас Абубакр(р) бо чунин суханон Оиша(р)-ро сарзаниш менамуд. Модарамон Оиша (р) мегӯяд, ки савганд ба Худо маро ҳеҷ чиз аз барҳостан боз намедошт, магар сари мубораки Расули акрам (с), ки болои зонуям буд ва ман намехостам, ки ӯро нороҳат созам.

Расули акрам(с) ҳангоми дамидани субҳ аз хобашон барҳостанд, вале барои таҳорат об надоштанд. Ин ҳангом Худованд ояти таяммумро фуруд овард, сипас ҳама таяммум намуда ва намози субҳро гузориданд.

Пас, Усайд бини Ҳузайр(р) гуфт:

²⁶ . Ибни Ҳишом 2/308-322. Ал-Фатҳ 7/439.

- Албатта, ин аввалин баракати шумо нест эй оли Абубакр(р) (яъне ин амали ҳазрати Оиша (р) сабаб гашт, ки ояти таяммум ба мусалмонон нозил шуд ва то рузи қиёмат бар уматони Муҳаммад(с) аз ҷумлаи баракоти оли Абубакр(р)) боқӣ мемонад.

Вақте мусофирон раҳти сафар бастанд, аз зери уштуре, ки ҳазрати Оиша (р)-ро мебардошт, он гарданбандро пайдо намуданд²⁷.

26. Фазл аз барои аҳли Фазл аст.

Расули акрам(с) дар ҳалқаи асҳобҳои худ нишаста буд ва он ҷамоъа ба суханҳои гуҳарбори он ҳазрат гӯш медоданд.

Дар аснои ин нишаст, ки ҳеҷ кас намехост худро аз Расули акрам(с) дур намояд, Алӣ ибни Абиталиб(р) омад. Он бузургвор ба Расули акрам(с) ва нишастагон салом гуфта, барои худ ҷои нишаст мечуст, то ӯ низ аз сӯҳбат бебаҳра намонад. Паёмбари Худо ба чеҳраи ёронаш менигарист ва мехост бубинад, ки ба Алӣ(р) кӣ ҷои нишаст медода бошад. Дар ин ҳалқа ҳазрати Абубакр(р) дар тарафи рости Расули акрам(с) нишаста буданд ва вақте диданд, ки Алӣ(р) аз ин тарафу он тараф ҷои нишаст мекобад, ба Алӣ(р) хитоб карда, гуфтанд:

- Инҷо биё, эй Абулҳасан ва ӯро миёни худ ва Расули акрам(с) шинонданд.

Расули акрам(с) табассум намуданд ва дар чеҳраи мубораки он Ҳазрат(с) осори хушнудӣ ошкор гардид ва рӯи худро ба тарафи Абубакр(р) намуда, бо садои паст ба ӯ гуфтанд: Эй Абубакр, ҳар оина, фазилатро барои аҳли фазл медонанд²⁸.

27. Дар дӯстдории Паёмбар (с).

²⁷ . Ал-Бухорӣ 344.

²⁸ . Ал-Бидоя ван-Ниҳоя 7/359.

Паёмбари Худо боре бемори бистарӣ гардиданд. Беморӣ бадани муборакашонро хаставу беҳаракат сохта буд. Пас, Абубақр(р) ба хонаи он Ҳазрат(с) баҳри аёдати Паёмбари Худо омад. Вақте Паёмбари Худоро ба чунин ҳол дид, Абубақр (р) хеле зиёд ғамгин гашт.

Баъди бозгашт ба хонааш аз ғаму андӯҳи бемории Паёмбари Худо бемор гардиданд. Чун Паёмбари Худо аз бемории худ шифо ёфтанд ва шуниданд, ки Абубақр(р) бемор аст, ба аёдаташ омаданд.

Чун Абубақр(р) Паёмбари Худоро сиҳату саломат диданд, хушҳол гардиданд, ки Расули акрам(с) шифо ёфтаанд ва мулоқоти он Ҳазрат(с) Абубақр(р)-ро қуввате бахшид, ки ба сабаби дидори он Ҳазрат, сиҳат шуданд. Абубақр(р) дар васфи ин муҳаббати худ нисбат ба Паёмбари Худо ба ин мазмун шеър гуфтанд:

Рафтам, ки хабар гирам дӯсти бемор,
Бо дидани ҳолашон мариш гаштаму зор.
Чун дӯст шифо ёфту биёмад ба дарам,
Аз дидани ӯ мараз гурезон зи барам²⁹.

28. Аввалин шахсе, ки ворида бихишт мегардад.

Нисфирӯзӣ Паёмбари Худо ба сӯи асҳоби худ шитофтанд, то ин ки баъзе аз воқеаҳоеро, ки дар исро (шабона рафтан ба ҷое) дида буданд, ҳикоят кунанд. (Расули акрам(с) дар он шаб аз Макка ба Байтул Муқаддас ва аз он ҷо ба осмон рафтанд ва пас аз он ба Макка бозгаштанд. Ҳамаи ин воқеа фақат дар як шаб сурат гирифт).

Паёмбари Худо ба асҳобашон чунин гуфтанд, ки он шаб дар он ҷо ҳазрати Ҷабраил(а) аз дастам гирифта ба ман дарвозаи ҷаннатро, ки умматони ман аз он дохили ҷаннат мегарданд, нишон дод.

²⁹ . Мин васояр-Расул (с) 2/394.

Пас, Абубақр(р) бо шавқу шӯри ба худашон хос гуфтанд: Эй Паёмбари Худо дилам мехоҳад, ки кош он лаҳза ҳамроҳи шумо мебудам ва шоҳиди воқеа мешудам. Расули акрам(с) гуфтанд:

- Аммо, эй Абубақр(р) дар ҳақиқат, ман дидам, ки аз умматони ман ту нахустин шахсе ҳастӣ, ки ба ҷаннат дохил мегардӣ³⁰.

29. Савганд нахӯр.

Чун торикии шаб дур шуд ва рӯшноии офтоб ҳамаро мунаввар гардонид, марде назди Паёмбари Худо омад ва гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, ман ин шаб дар хобам абреро дидам, ки аз он равшан ва асал мечакид, ин ҳангом мардумро медидам, ки дар кафҳои дастони худ онҳоро мегирифтанд. Баъзе аз мардум камтар ва баъзе бештар мегирифт. Инчунин боздидам, ки арғамчине пайваста буд дар осмон ва то замин мерасид. Пас дидам, ки шумо он арғамчинро гирифта, тавассути он ба боло баромадед. Баъди шумо ду марди дигар низ бо он арғамчин ба боло баромаданд. Сипас, он арғамчинро марди дигаре гирифт ва ногоҳ он арғамчин канда гашт, вале пас аз чанде он дубора ба осмон пайваст ва ӯ низ баромад.

Сипас, Абубақр (р) гуфт:

- Эй Паёмбари Худо , иҷозат диҳед маро, то ки таъбири ин хобро бигӯям. Паёмбари Худо гуфтанд:

- Таъбир намо.

Пас, Абубақр (р) гуфт:

- Он сояи абр, сояи Ислом аст, аммо он чизе ки мисли равшан ва асал қатра - қатра аз он мечакид, Қуръон, ҳаловат ва нармии он аст.

³⁰ . Ал-Ҳоким 3/73.

Ва он чизе, ки мардумон дар кафҳои худ мегирифтанд, он неъматест, ки иддае мардум аз Қуръон зиёд ҳифз мекунад ва баъзе камтар. Ва аммо он арғамчине, ки аз осмон то замин мерасад, ҳақиқати шумо аст. Шумо он арғамчинро мегиред ва шуморо Худо ба воситаи он боло мебарад, сипас, дигаре мегирад ўро ва боло меравад. Баъди ў дигаре низ чунон мекунад ва чун саввумӣ меҳоҳад ба воситаи он боло равад, ресмон канда мегардад ва танҳо пас аз оне, ки онро дубора пайваст карда мешавад, ў метавонад ба боло равад.

Сипас Абубакр(р) ба Паёмбари Худо гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, ман дуруст таъбир кардам ё хато?

Расули акрам(с) гуфт:

- Баъзеашро дуруст таъбир намудӣ ва баъзеашро хато.

Сипас Абубакр (р) гуфт:

- Савганд ба Худо, эй Паёмбари Худо, албатта, ба ман меғӯед кадомашро ғалат таъбир намудам?

Расули Худо гуфтааст:

- Эй Абубакр(р), ҳеҷ гоҳ савганд нахӯр³¹.

30. Дӯстдоштатарин мардумон дар назди Паёмбари Худо .

Марде ба назди Паёмбари Худо баъд аз набарде ташриф овард. Миёни ў ва Расули акрам(с) аз тарафи яке аз занҳояш пайванди хешу таборӣ буд, вале чун Паёмбари Худо дар хонаи модарамон Оиша(р) буданд, он мард низ ба он хона назди Паёмбари Худо ворид шуд.

Паёмбари Худо, бо чеҳраи хандон сари муборакашонро чунбонида гуфтанд:

- Хуш омад марде, ки солим ва бо ғанимати зиёд аз муҳориба баргаштааст.

Он Ҳазрат(с) дар идомаи суханонаш ба он мард гуфт:

- Ҳоҷататро бихоҳ, барои чӣ ташриф овардӣ?

Мард (мақсади омаданаширо баён сохта, сипас) гуфт:

- Кадоме аз мардумон назди шумо маҳбубтар аст?

³¹ . Ат-Тирмизӣ 3293.

Паёмбари Худо гуфтанд:

- Ин духтаре, ки дар пушти ман аст – яъне, Оиша(р).

Он мард сарашро чунбонида, гуфт:

- Қасди ман дӯстдори занҳо набуд. Ман мехостам бидонам кадом мард назди шумо маҳбубтар аст.

Паёмбари Худо гуфтанд:

- Падари ў – яъне, Абубакр (р)³².

31. Омад туро хушхабари фирӯзӣ.

Дар рӯзи муҳорибаи Бадр, ки ба рӯзи ҷумъа ва рӯзи ҳабдаҳуми моҳи шарифи рамазон мутобиқ омад, Паёмбари Худо чун ба хаймашон дохил гардиданд, аз пасашон Абубакр(р) низ ба он ҷо даромаданд. Дар хайма ба ғайр аз ҳардуи онҳо касе набуд.

Паёмбари Худо (с) аз ҷои худ бархост ва ба ниёишу дуъо ба сӯи Парвардигораш пардохт ва аз Худованд талаби пирӯзии ваъда намудаашро мекард. Ба ин хотир, он Ҳазрат(с) ҳарду дасти муборакро барои дуъо бардошта, чунин мегуфт:

- Эй бор Худо, агар имрӯз ин ҳозирини бо ман бударо ҳалок гардонӣ, касе дар рӯи замин намонанд, ки туро бипарастад. Абубакр(р) дар паҳлӯи Паёмбари Худо ҳузур дошт ва ўро бо чунин суханон дилбардорӣ менамуд: «Эй Расули Худо, ҳароина, ваъдаи Худованд ҳақ аст ва он чи ба шумо ваъда намудааст, амалӣ хоҳад шуд».

Паёмбари Худо (с) пас аз дуру дароз рост истода дуъо кардан, нишаста ва чанд дақиқаи ҳисобӣ пинак рафтанд.

Чун аз хобашон бедор шуданд дарҳол ба тарафи Абубакри Сиддиқ (р) рӯй оварда гуфтанд:

- Мужда ва хабари хуш бароят эй Абубакр(р), туро кумаке аз ҷониби Парвардигор омад. Ин Ҷабраил(а) аст, дида истодаам аз лаҷоми аспе гирифта ончунон метозанд,

³² . Ал-матолибул - олия 4/34.

ки аз пушташон танҳо чангу ғубори болои куҳро боқӣ мондааст³³.

32. Шунавонидам зотеро (Аллоҳ), ки муноҷоташ мекардам.

Дар яке аз шабҳо Паёмбари Худо берун баромад. то ки аз аҳволи мардум огоҳ гардад. Дар ин асно дид, ки Абубакр (р) бо садои паст намоз мегузорад (намози шаб, таҳаҷҷуд) ва пас аз чанде Умар(р)-ро дид, ки бо садои баланд намоз мегузорад.

Чун ба назди Паёмбари Худо омаданд ва рӯ ба рӯи он Ҳазрат(с) нишастанд, Расули Худо пурсид: Эй Абубакр(р), ман аз назди ту дар ҳоле гузаштам, ки намозро бо садои паст мегузоридӣ, чаро?

Абубакр (р) гуфт:

- Эй Расули Худо, ҳароина, зотеро(яъне, Аллоҳро), ки муноҷоташ мекардам садоамро мешунид.

Пас, Паёмбари Худо хитобан ба Умар (р) гуфт:

- Аз назди ту дар ҳоле гузаштам, ки ту бо садои баланд намоз мегузоридӣ, чаро?

Умар(р) гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, барои он намозамро бо садои баланд мехондам, ки ашхоси хобидаро бедор намоям ва шайтонро дур кунам.

Сипас, Паёмбари Худо бо дили саршор аз меҳру вафо ҷавоби ин ду ёри гиромиаширо шунида, ба ҳар дуи онҳо хитоб намуда гуфт:

- Эй Абубакр(р) ту садоятро баландтар намо ва ту эй Умар(р), садоятро пасттар кун³⁴.

33. Агар мунисе аз барои худ интиҳоб менамудам

³³ . Сирати Ибни Ҳишом 2/279.

³⁴ . Ан-Насой 1133.

Паёмбари Худо дар беморие, ки сабаби реҳлаташон гашт дар ҳоле, ки сари муборакро бо порчае баста буданд вориди масҷид гашта болои минбар нишастанд. Сипас бо садои дардмандона ба мардум хитоб намуда гуфтанд: Дар ҳақиқат, аз миёни мардум аз Абубакр(р) дида дар молу ҷонаш бозътимодтар бароям каси дигареро намеҳисобам. Агар барои худам ҳамдаму мунисе аз миёни мардум мегирифтам, ҳароина, Абубакр(р)-ро интиҳоб менамудам, вале дӯстии исломӣ беҳтар аст.

Сипас, он Ҳазрат(с) садоашонро баланд намуда бо як лаҳни омирона фармуданд:

- Ҳамаи дарҳои масҷидро ба ҷуз дари воридшавии Абубакр(р) бар ман бандед (чун ҳуҷраи он Ҳазрат(с) дар он масҷид буд, аз ин хотир, қасди он Ҳазрат(с) дари хонаи худашон буд на дарвозаҳои масҷид)³⁵.

34. Худованд туро бубахшад эй Абубакр (р).

Миёни Абубакр(р) ва Рабиъаи Асламӣ(р) ҳодисаи нохуше гузашт. Абубакр (р) ба Рабиъа суханеро гуфт, ки Рабиъа аз он сухан дилозурда шуд. Абубакри Сиддиқ(р) аз сухани гуфтаи худ пушаймон шуда, ба Рабиъа гуфт:

- Эй Рабиъа, ба ман ба монанди сухане, ки ба ту гуфтам ҷавоб бигӯ, то ин ки қасдатро аз ман гирифта бошӣ.

Рабиъа гуфт:

- Ҳаргиз чунон нахоҳам кард.

Абубакри Сиддиқ (р) гуфт:

- Он суханро мегӯӣ, ё ин ки туро ба назди Паёмбари Худо мебарам. Рабиъа(р) гуфт:

- Ҳаргиз чунон нахоҳам гуфт.

Сипас, Абубакри Сиддиқ(р) ва аз паси ӯ Рабиъа(р) ба сӯи Паёмбари Худо равон гардиданд. Ҷамоъае аз бани Аслама, ки атрофи Рабиъаро печонида буданд, гуфтанд: Худоё, ба Абубакр(р) раҳм кун, ки барои як масъалаи ночизе пеши Паёмбари Худо меравад.

³⁵ . Ал-Бухорӣ 467.

Эй Рабиъа(р), бар зарари ту чӣ гуфта метавонад, ҳол он ки худи ӯ туро суханони носазо гуфтааст.

Дар ҷавоби онҳо Рабиъа(р) гуфт:

- Эй ҷамоъа, оё медонед ки ӯ кист?

Ин Абубакри Сиддиқ(р) аст ва ӯ яке аз он ду нафараи дар ғор мебошад, ки Худованд дар Қуръон дар бораи онҳо ёдоварӣ кардааст. Ва ӯ яке аз аввалин мусалмонҳост. Мабодо шумо бихоҳед, ки маро кӯмак намоед ва аз ин Абубакри Сиддиқ(р) ғазабнок гардад ва аз ғазabi ӯ дарҳол Паёмбар(с) ғазабнок гардад, ки ғазabi ҳардуи онҳо боиси ғазabi Худо хоҳад гашт ва дар натиҷа Рабиъа(р) ҳалок мегардад.

Пас аз шунидани чунин суханон ҳозирин гуфтанд:

- Пас ба мо чӣ амр мекунӣ, эй Рабиъа (р)?

Рабиъа (р) дар ҷавоб ба онҳо гуфт:

- Аз шумо хоҳишам ин аст, ки ҳама баргардед.

Сипас, Рабиъа(р) ба танҳой аз паси Абубакр(р) оромона ва бо эҳтиром равон гардид, то ба назди паёмбари Худо расиданд. Паёмбари Худо онҳоро аҳволпурсӣ намуда гуфт:

- Эй Рабиъа чӣ сабаб шуд, ки бо Сиддиқ (р) омадӣ?

Дар ҷавоби Паёмбар(с) Рабиъа гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, Абубакри Сиддиқ(р) ба ман сухане гуфт, ки он боиси ранҷиши хотири ман гардид. Баъд аз ин Абубакр(р) пушаймон шуда хост, ки дар ҷавоб ман низ бо чунин калима ба ӯ ҷавоб гардонам, то қасос воқеъ гардад, вале ман аз гуфтани чунин калима худдорӣ намудам.

Пас, Расули акрам (с) гуфт:

- Эй Рабиъа, бигӯ: Худованд туро бахшад, Эй Абубакр.

- Рабиъа гуфт: Худованд туро бахшад, эй Абубакр. Чун Абубакри Сиддиқ аз назди эшон бозгашт, аз чашмони ӯ қатраҳои ашк ҷорӣ мешуд³⁶.

35. Соҳибфазл.

Абубакр(р) ба Мистаҳ ибни Усоса бинобар пайванди хешовандӣ хайру эҳсон намуда кӯмакпулӣ медод, вале чун

³⁶ . Таърихул хулафо 92-93.

дар ҳодисаи «Ифк» (он ҳодисае, ки уммул мӯъминин Оишаи Сиддиқаро тӯҳмат ба фаҳшо намуда буданд) Мистаҳ дар ҳаққи ҳазрати Оиша (р) ноогоҳона суханони номуносибро раво дид ва покии ӯро Худованд аз фарози осмонҳо эълон дошта оят нозил кард, Абубакри Сиддиқ (р) чунин гуфт:

-Савганд ба Худо, ки дигар ба Мистаҳ ба сабаби тӯҳмате, ки дар ҳаққи Оиша (р) раво дид, нафақа намедиҳам.

Парвардигор ин ояти каримаро нозил гардонид:

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولَى الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ

وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِيَعْفُوا وَلِيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

«Тавонгарон ва онон, ки кушоише дар кори онҳост, набояд савганд бихӯранд, ки ба хешовандону мискинон ва муҳочирони дар роҳи Худо чизе надиханд. Бояд бибахшанду бибахшоянд. Оё намехоҳед, ки шуморо биёмурзанд? Ва Худост омурзандаи меҳрубон».

(Сураи Нур, ояи 22).

Пас аз нузули ин ояти карима, Абубакри Сиддиқ (р) чунин гуфт:

-Бале, савганд ба Худо, ки мехоҳам ва дӯст медорам, ки маро Худованд бибахшояд.

Сипас ба Мистаҳ додани нафақаро дубора шурӯъ кард³⁷ ва чунин гуфт:

-Савганд ба Худо, ки ҳеҷ гоҳ аз додани нафақа ба ӯ сарфи назар нахоҳам кард (тибқи ояти карима қасдашро тағйир дод ва аз фикраш гашт)³⁸.

36. Бигузored барои ман дӯстамро.

³⁷ . Ал-Бухорӣ 2661.

³⁸ . Ал-Бухорӣ 6679.

Миёни Абубакри Сиддиқ (р) ва Умар ибни Хаттоб (р) муноқишае рух дод. Абубакри Сиддиқ (р) аз як тарафи пирохани Умар (р) гирифта ба тарафи худ кашид, ки зонухои ӯ намоён гаштанд. Ин хангом чехраи Умар (р) дигаргун гашт ва Сиддиқро ғаму андӯҳ фаро гирифт. Аз ин ҳодиса Паёмбари Худо хабардор гардиданд. Пас аз он, Абубакри Сиддиқ (р) аввал шуда, назди Умар ибни Хаттоб (р) рафт ва аз ӯ узр хост, вале Умар (р) ӯро бахшидан нахост.

Абубакр (р) ба назди Паёмбар (с) омад ва қиссаро ба тафсил баён сохт ва гуфт: Инак, ман ба назди шумо омадам.

Расули акрам (с) гуфтанд:

- Худованд туро бубахшояд эй Абубакр ва ин лафзро се маротиба такрор намуданд.

Сипас Умар(р) аз асли воқеъа хабардор гашта пушаймон мешавад ва дарҳол ба хонаи Абубакри Сиддиқ (р) равон мегардад, вале ӯро пайдо накарда, ба назди Паёмбари Худо меояд. Чун наздики Расули акрам (с) ҳозир мегардад, чехраи зебои Паёмбар(с) тағйир меёбад ва чашмони он Ҳазрат(с) аз шиддати нороҳатӣ сурх мегарданд. Ҳазрати Абубакр(р) чун ин ҳолати Паёмбарро дидан намехост, аз рӯи шафқат назди Паёмбари Худо ба зону менишинад ва зорикунон мегӯяд:

- Эй Паёмбари Худо, савганд ба Худо, ки гунаҳгор манам.

Сипас паёмбари Худо гуфтанд:

- Худованд маро ба сӯи шумо фиристод. Шумо маро дурӯғӯ гуфтед, вале Абубакр(р) гуфт, рост мегӯй ва барои ман худаш ва дороиашро нисор кард. Оё шумо аз озори дӯстам бознамеистед? Ин суханро Паёмбари Худо ду маротиба такрор карданд.

Пас аз ин ҳодиса дигар касе Абубакри Сиддиқ(р)-ро озор надод³⁹.

37. Маро Абубакри Сиддиқ (р) озор надодааст.

³⁹ . Ал-Бухорӣ 3661.

Вақте Расули акрам(с) аз Ҳаҷҷат-ул-вадоъ (ҳаҷчи охири он Ҳазрат(с)) бозгаштанд, ба минбар боло шуданд ва пас аз ҳамду дуруди Худованд чунин гуфтанд:

- Эй мардум, ҳароина, Абубакр(р) маро боре ҳам озор надодааст. Пас, инро бидонед ва низ огоҳ бошед, ки ман аз ӯ розӣ ҳастам⁴⁰.

38. Дорандаи хайри зиёд ва башорат ба ҷаннат.

Паёмбари Худо дар ҷамъи асҳоб нишаста буданд ва аз онҳо пурсиданд:

- Кӣ имрӯзашро бо рӯза доштан гузаронид?

Дарҳол Абубакри Сиддиқ(р) гуфт:

- Ман, эй Паёмбари Худо.

Сипас Паёмбари Худо пурсиданд:

- Кӣ аз шумо имрӯз намози ҷаноза гузорид?

Боз дарҳол Абубакри Сиддиқ(р) гуфт:

- Ман, эй Паёмбари Худо.

Сипас Паёмбари Худо пурсиданд:

- Кӣ аз шумо имрӯз мискинеро таъом дод?

Абубакри Сиддиқ(р) гуфт:

- Ман, эй Паёмбари Худо .

Боз Паёмбари Худо пурсиданд:

- Кӣ аз шумо имрӯз ба аёдати беморе рафт?

Боз ҳам Абубакри Сиддиқ гуфт:

- Ман, эй Паёмбари Худо .

Сипас, Паёмбари Худо гуфтанд:

- Ҳар шахсе, ки дорои чунин хислатҳост, ҳатман ӯ дохили ҷаннат мегардад⁴¹.

39. Он шайхро чӣ ба гиря оварда буд

⁴⁰ . Ал-Хулафоур-рошидун саҳ 42.

⁴¹ . Истихроҷи Муслим 1028.

Паёмбари Худо болои минбар нишаста ба мардум хутба эрод намуда панд медоданд. Дар ҳоле, ки ашк аз чашмони мубораки Паёмбар (с) равон буд, гӯё он Ҳазрат(с) бо онҳо хайрухуш мекарда бошанд ва ё охири хутбаашонро мехонда бошанд, асҳобашонро васият намуда, чунин гуфтанд:

- Худованд бандаашро ихтиёр дод, то ки аз миёни дунёи моддӣ ва он чи назди Парвардигор аст якеро интихоб кунад ва бандааш дуҷири баргузид. Ин ҳангом Абубакри Сиддиқ(р) фарёд баровард ва ҳама ҳозиринро дар як ҳолати изтиробоваре қарор дод ва дар ҳоле ки ашкҳояш болои рухсораҳояш равон буд, чунин гуфт:

- Фидоят шавем, фидоят шавем бо падарон ва модаронамон, фидоят шавем бо падарон ва модаронамон.

Ҷамъомадагон хоستانд оромаш намоянд ва дар ҳоле, ки ҳамагонро ҳайрат фаро гирифта буд, онҳо ба якдигар менигаристанд ва бо ишораи чашму абру сабаби гиря ва аз даст рафтани сабру таҳаммули ин шайхи бузургворро аз якдигар мепурсиданд. Вале қавм бе чуну чаро медонист, ки Абубакр(р) яке аз донотарин ва яке аз орифтариини онҳост ва Абубакри Сиддиқ (р) фаҳмида буд, ки бандае, ки Худованд барои интихоби дунёи моддӣ ва ҳамаҷаворӣ худаш ихтиёраш дод, Расули акрам(с) аст. Гиряи Абубакр(р) аз ҳамин хотир буд. Дар ҳақиқат чунон низ шуд. Чанд рӯзе нагузашта Паёмбари Худо ин дунёи фониро падруд гуфтанд ва рӯҳи поки он Ҳазрат(с) ба назди Парвардигорашон боло баромад⁴².

40. Ҳароина шумо мисли занҳои замони Юсуф(а) ҳастед.

Чун бемории Расули акрам(с) шиддат ёфт, амр намуданд, ки барои намоз гузоридан баҳрашон муттақое дуруст намоянд, то бо кӯмаки он нишасту хез кунанд.

⁴² . Ал-Бухорӣ 466, Ал-мишкот 5957.

Ин ҳангом ҳазрати Билол(р) омад, то ин ки азони намозро бигӯяд. Паёмбари Худо аз таъсири он беморӣ, бисёр нотавон гашта буданд ва бо овози хаста гуфтанд:

-Ба Абубакр(р) расонед, то намози қавмро гузорад (яъне, пеш гузашта имоми намоз гардад). Модари мӯъминон Оиша (р) гуфт:

- Эй Паёмбари Худо Абубакр(р) мардест ниҳоят ҳассос ва дорой дили нарм. Вақти имоматӣ гиря мекунад ва мардум аз садои гиря қироаташро намешунаванд. Эй Паёмбари Худо, беҳтараш амр менамудед, ки Умар(р) имом шавад.

Паёмбари Худо баъд аз чанд лаҳза сухани аввалаашонро дубора такрор намуданд: «Бигӯед Абубакр-ро то намози мардумро бигузорад».

Оиша(р) ба хонуми дигари Паёмбар Ҳафса(р) гуфт, ки ба Паёмбар(с) бигӯй, ки ҳароина, Абубакр(р) марди ҳассос ва дорой дили нарм аст ва агар бо мардум намоз бигузорад, мардум аз шиддати гиряаш оятҳои Қуръонро намешунаванд. Аз ин рӯ беҳтар мебуд, ки барои имоматӣ Умар(р)-ро маъмур созанд.

Дар ҷавоби ин завҷашон модарамон Ҳафса(р), Паёмбари Худо ба ғазаб омада гуфтанд:

- Ҳароина, шумо мисли занҳои Юсуф(а) ҳастед, бигӯед Абубакр-ро, ки намози мардумро бигузорад.

Чун Абубакри Сиддиқ(р) намозро шуруъ кард, Паёмбари Худо дар худ сабукие дарёфт ва оҳиста-оҳиста роҳ рафта, ба масҷид даромад. Абубакр(р) омадани Паёмбарро ҳис карда аз ҷояш қафо рафт, Паёмбар(с) амр намуданд, ки дар ҷояш истад ва имоматиро идома диҳад, вале Сиддиқ(р) бошад як каме қафо омада, ба саф баробар шуданд.

Вақте қавм намозро бо имоматии Абубакр(р) гузориданд, Паёмбари Худо хитоб ба Абубакр(р) намуда гуфтанд:

- Эй Абубакр, вақте туро амр намудам, ки дар ҷоят биист, чӣ туро аз истодан дар пеши саф манъ кард?

Абубакри Сиддиқ (р) бо садои маҳин ва бо сари хам чунин гуфт:

- Ҳеҷ имкон надорад, ки Ибни Абуқуҳофа (Абубакри Сиддиқ (р)) дар пешорӯи Паёмбари Худо (с) намоз гузорад⁴³.

41. Хеле хуб кардед.

Вақти намоз шуд, аммо Паёмбари Худо дар хонашон бемор буданд.

Пас Билол (р) ба Абубакр(р) гуфт:

- Вақти намоз фаро расидааст, аммо Паёмбари Худо ҳозир нестанд. Агар ман азон ва иқомат гӯям, шумо намозро мегузореде (яъне имом мешавед)?

Абубакр(р) гуфт:

Агар хоста бошӣ мегузорам.

Сипас Билол азон дод ва иқомаи намоз гуфт. Абубакр (р) дар намоз имоматӣ кард. Бори дуввум ё саввум буд, ки чунин кор иттифоқ меафтод .

Пас, ҳангоме ки Паёмбари Худо дар бадани худ як каме сабуки эҳсос намуданд ба сӯи масҷид омаданд, ки аллакай намозро гузорида буданд.

Пас пурсиданд:

- Оё намозро гузоридед?

Гуфтанд: Бале.

Паёмбари Худо гуфтанд:

- Намозро бар шумо кӣ гузорид?

Гуфтанд: Абубакр (р).

Паёмбари Худо дар ҳоле ки табассум дар лабҳояшон намудор гашт, гуфтанд:

- Хеле хуб кардед. Чун дар миёни қавм Абубакр бошад, ба имоматии шахси дигар ҳоҷат нест⁴⁴.

42. Чи бӯйи хуш дорад мурда ва зиндаи ӯ(с).

Ҳазрати Абубакри Сиддиқ (р) ба сӯи баландие дар канораи шаҳри Мадина ба тарафи манзилаш рафт, то ки

⁴³ . Ал-Бухорӣ 678-684-713.

⁴⁴ . Ал-матолибул-олия ли Ибни Ҳаҷар 4/33.

каме истироҳат кунад ва баъзе корҳояшро ба анҷом расонад. Вале чандон вақти зиёде нагузашта, шахсе ошуфтаҳол ва парешонхотире афтону хезон омад, то ки хабари ғамангез ва мудҳишро ба ӯ бирасонад, ки шояд пас аз шуниданаш ҳазрати Абубакр(р) мувозинаташро гум намуда ба по рост истода натавонад. Ин шахс дар ҳоле, ки ашк дар рухсораҳояш равон буд, дар назди хонаи Абубакр (р) бо садои баланд мегуфт:

- Эй Абубакр, эй Ибни Абуқуҳофа!

Пас аз шунидани ин садоҳо Абубакр(р) берун шуд ва ба сӯи он мард нигарист. Вай бошад аз сӯзиши дил ва резиши ашк лабҳои худро боз намуда наметавонист ва нафасаш ӯро гулӯгир карда буд. Баъд аз андаке вай бо азоб ба сухан даромада чунин гуфт:

- Паёмбари Худо аз дунё гузаштанд.

Аз шунидани ин хабар чашмони Абубакри Сиддиқ(р) пур аз об шуд. Рух додани чунин воқеа барои аҳли Мадина хеле сангин буд. Ин фоҷиаи талх аз барои Абубакр(р) ба монанди тири марговар асар гузошт. Ин ҳангом Абубакр (р) аз худ беҳуд шуд. Чунин ба назараш менамуд, ки замин дар зери пояш ба ҳаракат даромадааст ва кӯҳҳо дар атрофаш давр мезананд. Абубакр(р) ба сӯи хонаи Паёмбар(с) шитофт. Баъзе одамонро нишаста ва бархеро бархоста, гурӯҳеро ором ва гурӯҳи дигареро мусибатзада дарёфт. Вале аз чашмони ҳамагон ашк ба монанди сел равон буд. Ҳатто Умар(р) бо он ҳайбати кӯҳмонандаш, худро аз даст дода буд ва дар ин ҳангом шамшерашро аз ғилоф бароварда, бо садои баланд мегуфт:

- Шахсе мегӯяд, ки Муҳаммад(с) мурдааст, бо ин шамшер гарданашро мезанам.

Абубакр (р) ба хона дар ҳоле дохил гардид, ки мардумон ҳама ҳаяҷонзада буданд. Дар як тарафи хона дар назди девор Паёмбар(с)-ро гузошта, ба болои он ҳазрат чодаре андохта буданд. Абубакр(р) оҳиста-оҳиста назди Паёмбар(с) омада чодарро аз рӯи он Ҳазрат(с) бардоштанд ва охири бӯсаи видоъро бар пешонии он Ҳазрат гузоштанд. Ба димоғи ҳазрати Абубакр(р) аз часади Паёмбар(с) бӯйи мушк расид ва Абубакр(р) чунин гуфтанд:

- Чӣ хушбӯй аст мурда ва зиндаи ту, эй Паёмбари Худо.

Сипас, аз чояш бархост ва бо душворӣ аз хона берун шуд. Гӯё пойҳои ӯ тоқати бардоштани он тани нозукашро надоштанд.

Абубакр(р) рӯ ба мардуми дар он чо чамъомада карда бо садои баланд гуфт:

- Ҳар фарде, ки Муҳаммад(с)-ро мепарастид, пас бидонад, ки дар ҳақиқат Муҳаммад мурдааст ва шахсе, ки Худовандро мепарастад, бидонад, ки Худованд зинда аст ва ҳаргиз намемирад ва сипас ин оятро ба онҳо қироат намуд.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ ۚ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ شَيْئًا ۗ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

«Ва чуз ин нест, ки Муҳаммад паёмбарест, ки пеш аз вай паёмбароне дигар буданд. Оё агар бимирад ё кушта шавад, шумо ба ойини пешини худ бозмегардед? Ҳар кас, ки баргардад, ҳеҷ зиёне ба Худо нахоҳад расонид. Худо сипосгузoronро подош хоҳад дод⁴⁵».

(Сураи Оли Имрон ояти 144).

43. Занҳои афъимонанд.

Хабари марги Паёмбари Худо дар ҳама канори олам мунташир гардид. Ин хабар даҳон ба даҳон ба маҳфилҳо ва чамъомадҳо расид. Даре нагузашта, хабар ба Ҳазрамавт (Ямани кунунӣ) расид. Пас аз шунидани ин хабар, мунофиқон макрро пеша карданд ва одамони мисли морҳои афъӣ бадкеш аз хонаҳояшон берун омаданд. Ҳатто баъзе аз занҳо дастҳояшонро ҳино намуда (арабҳо ҳиноро фақат дар рӯзҳои хурсандӣ истифода мебаранд), гирди ҳам чамъ меоманданд ва аз хушҳолӣ дойразанӣ мекарданд.

⁴⁵ . Ал-Бидоя 5/243-244.

Пас аз дидани чунин манзараҳои дилхарош як марди ғаюри мусалмон барои пешгири аз чунин амалҳои номатлуб дарҳол ба Абубакри Сиддиқ (р), ба Мадинаи мунаввара номае равон кард ва дар он чунин нигошт:

«Маълум бод ба ту, эй Абубакр(р), агар ба мулки мо ташриф наорӣ, шақовату бадбахтӣ онро яксара фаро мегирад. Баъзе аз занҳои маҳал чун аз марги Паёмбари Худо огоҳ гаштанд дарҳол дастҳои худро ҳино бастанд. Пас, шуморо зарур аст, ки онҳоро аз чунин амал манъ намоед, вагарна чунин амалҳо оқибати нохуш хоҳанд овард».

Бешак, расидани чунин нома ба мисли як оташпорае буд ва Абубакри орому фурӯтанро ба як вулқони оташин табдил намуд ва ӯ ба монанди шамшере, ки ботилро аз пой меафтанад ва нифоқро решақан мекунад, ба чорасозӣ камари ҳиммат баст.

У дарҳол ба сӯи онҳо яке аз коргузоронашро равон намуд, то ки аз Худо ва Паёмбар(с) дифоъ намояд. Чун он коргузор ва намояндаи Абубакр(р) ба он маҳал расид дарҳол ҳамон занҳоро пайдо кард ва дастҳояшонро бурид⁴⁶.

44. Шахсе ки дорoi ин се фазилат аст.

Дар назди Сақифаи бани Соъида намояндагон аз ҳар қабила чамъ омада буданд ва чунон байни ҳам омехтаю бисёр буданд, ки ҷойи сӯзанзанӣ ёфт намешуд. Садоҳои онҳо низ хеле пурушӯб ба гӯш мерасид, дар ниҳояти амр, суханҳо ба шӯру ғавғо табдил ёфтанд.

Ансор (аҳли Мадина) мегуфтанд:

- Аз мо як амир ва аз шумо як амир.

Сипас Умар(р) аз ҷойи худ бархост ва чунин гуфт:

- Ду шамшер дар як ғилоф ҳаргиз намегунҷанд. Ва ба ҳазрати Абубакри Сиддиқ (р) наздик шуд ва аз дасти муборакшон гирифт ва бо садои баланд ба ибрази фазилатҳои Абубакри Сиддиқ(р) оғоз намуд ва чунин гуфт:

- Кӣ дорoi ин се фазилат аст?

⁴⁶ . Уюнул-ахбор 3/116.

1.-«**Ҳангоме, ки мегуфт бо ҳамсӯҳбаташ ...**»

(Сураи Тавба ояти 40)

-Кист он ҳамсӯҳбаташ?

Ҳама гуфтанд:

Абубакри Сиддиқ (р).

Сипас Умар (р) гуфт:

2.-«**Ҳангоме, ки буданд дар ғор....**»

(Сураи Тавба ояти 40)

-Кӣ буданд он ду нафар?

Ҳама гуфтанд:

- Паёмбар(с) ва Абубакри Сиддиқ (р).

Пас, Умар(р) гуфт:

3.-«**Худованд бо мост ..**»

(Сураи Тавба ояти 40)

-Ҳамроҳи кӣ?

Ҳама гуфтанд:

- Ҳамроҳи Паёмбар(с) ва Абубакр (р).

Пас аз ин калимот Умар(р) ба онҳо хитоб намуда чунин гуфт:

- Пас, кадоме аз шумо мехоҳад (дар хилофат) аз Абубакр(р) пешдастӣ намояд?

Ҳама гуфтанд:

- Аз Худо паноҳ металабем дар пешдастӣ намудан ба ин амр аз Абубакри Сиддиқ (р).

Пас, Умар(р) пеш омад ва рӯ ба рӯи Абубакр(р) истод ва чунин гуфт:

- Дастатро бидеҳ то бо ту байъат кунам (яъне даст диҳам, ки ба хилофати ту розиям ва туро итоат мекунам).

Чун Умар(р) байъат намуд, баъди ӯ ҳама аз ҷойҳои худ бархостанд ва бо ҳазрати Абубакри Сиддиқ(р) байъат намуданд. Ин беҳтарин байъат буд ва он маросимро хело зебо анҷом доданд⁴⁷.

⁴⁷ . Фазоилус-саҳоба лин-Насой 56, Ал-Ҳоким 3/67.

45. Хутбаи нахустин.

Абубакри Сиддиқ (р) бо ҳаё ва виқор ба минбари Паёмбари Худо наздик шуда, пойи росташро ба зинаи аввал гузошта пойи дуюмашро низ баланд кард ва дар он зина каме истод. Пас аз таваққуф пояшро ба зинаи дуюм гузошт ва чун ба зинаи сеюм боло баромад, баданашро ларза фаро гирифт ва он ҷо таваққуф кард ва ҷуръати ба зинаи аз он боло, ки ҷойи нишастии Паёмбар(с) буд, пой гузоштанро накард ва аз ҳаракат боз монд ва барои худ ба он ҷо баромада нишастанро раво надид.

Абубакри Сиддиқ (р) масулияти вазнини халифагиро эҳсос намуда ашқҳои аз чашм резонашро бо дастонаш пок намуд ва ба ҷамъомадагони бешумор рӯй оварда гуфт:

- Эй мардум, ман фармонраво ва сардори шумо интихоб гаштам ва ҳол он ки беҳтар аз шумо нестам. Агар кори нек намудам, дастгириям намоед. Агар кори баде кардам, дурустам намоед. Ҳароина, нотавоне аз шумо қувватманд аст дар назди ман, то ки ба ӯ ҳақашро адо намоям, вале шахси тавоноии шумо дар назди ман нотавон аст, то ин ки ҳақро аз ӯ биситонам.

Итоат намоед маро, модоме, ки Худо ва Паёмбари Ӯро итоат кардам.

Агар итоат накардам ин дуру, пас бар шумо итоати ман воҷиб нест⁴⁸.

46. Агар закоти солонии чаҳорпоёнро надиханд, бо онҳо ҷанг хоҳам кард.

Хабари вафоти Паёмбари Худо барқвор мунташир гашт ва ашқҳои нифоқангез бо чехраҳои хушҳол ва қаноатманд, мисли рӯбоҳони маккор дар фикри гумроҳ кардани мардум саргарм буданд. Баъзе дурӯғгуён ашқҳои содалавҳро пайрави ақидаҳои пучу беасоси хеш мегардониданд. Пас аз ин воқеаҳо шӯълаҳои нахустини оташи мункирон сар зад.

⁴⁸ . Ат-табақотул-кубро 3/133-138, Ал-Канз 5/607-608.

Замин аз чунин ашхоси мочарочӯ наздики баларза омадан буд.

Дар чунин ҳолат Абубакри Сиддиқ (р), муҳочирон ва ансорро чамъ кард, то ин ки бо онҳо машварат бикунад ва рӯй ба онҳо оварда, чунин хитоб кард:

- Огоҳӣ ёфтем, ки арабҳои бодиянишин аз додани закоти солонаи чаҳорпоёнашон, аз қабилӣ гӯсфанд ва уштур саркашӣ кардаанд. Онҳо чунин иброз доштаанд, ки он шахсеро, ки кӯмакаш менамудем вафот кардааст. Ба сӯйи ман (Абубакри Сиддиқ (р)) ишора намудаанд, ки ман марди оддие аз шумо ҳастам. Ин ҳангом Умар (р) аз ҷои худ бархоста мегӯяд:

- Ман пазируфтани намоз ва ба ҳоли худ гузоштани закотҳояшонро беҳтар мешуморам, зеро онҳо нависломовардагон ҳастанд.

Чун Абубакри Сиддиқ (р) ба чеҳраҳои чамъомадагон нигарист, эҳсос намуд, ки онҳо ба гуфтаҳои Умар (р) розианд. Сипас Абубакри Сиддиқ (р) аз ҷойи худ бархост ва ба минбар баромад. Пас аз ҳамду сано гуфтани Худо бо садои хеле возеҳу равон, ки ҳар суханаш аз аъмоқи дили саршор аз имонаш берун меомад, мисли шери жаён, бо як ҷасорати комил, ин марди лаҳзае пеш ҳалиму фурутан чунин гуфт:

- Савганд ба Худо, ҳаргиз фармудаи Худовандро нахоҳам гузошт, то он даме, ки ҳукми Худоро ҷорӣ насозам, мубориза хоҳам бурд. Агар касе аз мо дар ин мубориза кушта шавад, пас ӯ шаҳид мешавад ва бешак аз аҳли ҷаннат аст. Агар касе баъд аз сари мо зинда монад, пас, замини Худовандро ба мерос хоҳад бурд. Савганд ба Худо, ки агар онҳо аз додани закоти солонаи чаҳорпоёнашон, ки дар даврони Паёмбари Худо медоданд, боз истанд, ҳароина бо онҳо ҷанг хоҳам кард, агарчӣ ба онҳо дар набарди бо ман дарахтон, хокҳо, инсонҳо ва ҷиниён кӯмак намоянд.

Пас аз шунидани чунин суханони шуъчоатмандонаи Абубакри Сиддиқ (р), Умар (р) бо нидои Аллоҳу Акбар, Аллоҳу Акбар, фарёд баровард ва баъд чунин гуфт:

-Савганд ба Худо, ки Абубакри Сиддиқ (р) ҳақ аст⁴⁹.

⁴⁹ . Ал-Бидоя ван-Ниҳоя 6/311, Ал-Канз 14164.

47. На ман савор мешавам, на ту фуруд меоӣ.

Сарлашқари ҷавону шуҷоъ Усома ибни Зайд (р) болои аспӣ даванди худ нишаста буд. Дар назар мисли шери жаён менамуд. Дилаш пур аз муҳаббати Худо ва Паёмбари Худо буд. Ба ростӣ, имони ин навҷавони шуҷоъ мисли шоҳаи дарахти пурсамаре буд.

Абубакри Сиддиқ (р) ба наздаш бо як виқор ва эҳтироми хосса наздик шуд. Он ҳазрат, пас аз он ки сипоҳро ба танзим даровард, ба назди сарлашқари сипоҳ, ки хеле ҷавон буд, шитофт. Абубакри Сиддиқ (р) дар паҳлӯи сарлашқар, ки савори асп буд пиёда равон гардид. Пойҳои муборакаш дар регҳои сузони саҳро фуру мерафт ва ҳатто, ҳангоме ки асп роҳ мегашт, ба пирохани Абубакр (р) регҳои сӯзони он саҳроро мепошид. Сарлашқари ҷавон чунин ҳолатро дида, шафқат ва лутфаш бар халифаи мусалмонон зиёд гашт. Пас, бар ӯ нигоҳе кард ва боадабона чунин гуфт:

-Эй халифаи Паёмбари Худо, савганд ба Худо, ё ки савори асп мешавӣ, ё ки ман аз аспам мефароям.

Пас Абубакри Сиддиқ (р) чунин гуфт: Савганд ба Худо, на ту аз аспат мефароӣ ва на ман савор мешавам. Оё ту медонӣ ҳангоме, ки ман қадамҳоямро соате дар роҳи Худо ғуборолуд менамоям чӣ савобе мунтазири ман аст⁵⁰.

48. Фурушандаи либос.

Пеш аз тулӯи офтоб, Абубакри Сиддиқ(р) аз хонааш дар ҳоле берун шуд, ки болои сараш бухчаи матоъхоро гузошта ва бо рӯҳи болидае ба сӯи бозор мешитофт. Дар ҳамин вақт Умар(р) ва Абуубайда ибни Ҷарроҳ(р) ўро дида, ба сӯяш тохтанд ва омада истода Умар(р) бо садои баланд пурсид:

-Эй халифаи Паёмбари Худо, ба кучо?

Абубакри Сиддиқ(р) дар ҳоле, ки он бугчаи либосхоро болои сараш нигоҳ медошт ба тарафи онҳо нигариста гуфт:

⁵⁰ . Ал-Бидоя ван-Ниҳоя 6/303-305.

- Ба сӯйи бозор.

Умар(р) боз пурсид:

- Дар бозор чӣ кор мекунӣ?

Абубакри Сиддиқ(р) бо таъаҷҷуб гуфт:

- Либосҳоро мефурушам.

Умар(р) гуфт:

- Ту ку машғулият дорӣ.

Абубакри Сиддиқ (р) андаке хомӯш истода савол кард:

- Хилофатро дар назар дорӣ?

Умар (р) гуфт:

- Бале.

Ин лаҳза Абубакри Сиддиқ(р) дастҳояшро тоб дода гуфт:

- Пас, хонаводаамро аз кучо бихӯронам, эй Умар ибни Хаттоб (р)?

Умар(р) гуфт:

- Аз байтулмол чизе аз нафақа бароят ҷудо менамоем.

Абубакри Сиддиқ(р) ин суханро пазируфт, зеро дар он нафъи мусалмононро медид. Ба ин хотир аз нимароҳ бозгашту дигар ба бозор нарафт⁵¹.

49. Гиряи Умми Айман.

Пас аз вафоти Паёмбари Худо абрҳои тираи ғаму андӯх фазои қалбҳоро фаро гирифт ва чеҳраҳо тира гаштанд. Абубакри Сиддиқ (р) аз чунин андӯх худро бо сабр таскин медод ва Умар(р)-ро дилбардорӣ намуда, ба ӯ гуфт:

-Биё, ба хонаи Умми Айман меравем, то ӯро чуноне ки Паёмбари Худо зиёрат мекарданд зиёрат кунем. Онҳо равон гашта чун ба манзили ӯ расиданд, Умми Айман бо дидани онҳо ихтиёрро аз даст дод ва ба гиря даромад.

Ёрон ба ӯ гуфтанд:

- Чаро гиря мекунед?

Оё намедонед, ки он чӣ назди Худост барои Паёмбари Худо беҳтар аст.

Умми Айман дар ҷавоб гуфт:

⁵¹ . Ал-Хулафоур-рошидун, саҳ, 62.

- Ман медонам, ки он чӣ назди Худост барои Паёмбари Худо беҳтар аст, вале барои он мегирам, ки нузули ваҳй аз осмон қатъ гашт.

Ин сухан он дуру ба ҳаяҷон овард ва онҳо низ бо ӯ гирён шуданд⁵².

50. Ҳуҷуми занбӯрҳо.

Қавм ба қасди сафар берун шуданд ва дар аснои роҳ яке аз онҳо аз ҷойи худ бархост ва ба носазо ва дашном гуфтани Абубакр(р) ва Умар(р) шуруъ намуд. Пас аз шунидани чунин суханон ҳамроҳонаш дар ғазаб шуданд ва ба ӯ бонг зада гуфтанд:

- Чаро ту Абубакр(р) ва Умар(р)-ро носазо мегӯӣ ва ҳол он ки ин ҳарду мардони поканд ва вазирони Паёмбари Худо мебошанд. Бо вучуди ин ҳам он мард аз суханонаш боз наистод ва боз ҳам носазо мегуфт ва аз даҳонаш суханони баде дар ҳақиқати онҳо берун мегашт.

Пас аз чанде он мард аз барои қазои ҳоҷат рафт. Дар ин асно бар ӯ анбӯҳи занбӯрҳои асал ва занбӯрҳои оддӣ ҳуҷум карданд ва бар сару рӯйи ӯ рехтанд ва ӯро хуб неш заданд. Он мард, чун аз занбӯрҳо халос шуда натавонист, ҳамроҳонашро ба ёрӣ ҷеғ зад. Ашхоси дар қофила ҳамроҳаш буда дарҳол барои наҷоташ шитофтанд. Вале ҳар касе мехост, ки ба ӯ наздик шавад, занбӯрҳо он мардро раҳо карда ба сӯйи наҷотдиҳанда ҳуҷум мекарданд. Дар чунин ҳол ноилоҷ ҳамроҳонаш ӯро ба ҳолаш гузошта, оқибати корро мунтазир шуданд. Он селайи занбӯрҳо, то даме, ки ҳамаи баданаш варама накард, ӯро ба ҳолаш нагузоштанд⁵³.

Худованд аз дӯстонаш чунин дифоъ менамояд.

51. Эҳтиётро пеша кардаӣ.

⁵² . Мишкотул-масобех 3/5967.

⁵³ . Фазоилус-саҳоба 224.

Дар Мадинаи мунаввара Абубакр(р) ва Умар(р) дар назди Паёмбари Худо боодобона нишаста, ба суханони Паёмбари Худо гӯш медоданд. Паёмбари Худо Абубакр(р)-ро пурсиданд:

- Кай намози витрро мегузори?

Дар ҷавоб Абубакр (р) гуфт:

- Намози витрамро дар авали шаб мегузорам.

Сипас Паёмбари Худо ба сӯйи Умар (р) нигариста аз ӯ низ ҳамин саволро карданд.

Дар ҷавоб Умар (р) гуфт:

- Намози витрамро дар охири шаб мегузорам.

Сипас, паёмбари Худо ба Абубакр(р) гуфтанд:

- Ту эҳтиётро пеша кардай.

Ва ба Умар(р) рӯ оварда гуфтанд:

- Ту эътимодно ихтиёр кардай⁵⁴.

52. Дузд ва қасос.

Дар маконе мардум ҷамъ омада буданд ва доду фарёд мекарданд. Паёмбари Худо ба назди онҳо омада дуздиро дид, ки мардум ӯро ихота карда буданд.

Паёмбари Худо гуфтанд:

- Бикушед ӯро.

Ёрон гуфтанд, ки эй Паёмбари Худо ӯ фақат дуздӣ кардааст.

Дар ҷавоби онҳо Паёмбари Худо дубора гуфтанд:

- Бикушед ӯро.

Боз ҳамроҳони Паёмбари Худо гуфтанд:

- Эй Расули Худо, ӯ дуздӣ кардаасту бас.

Пас аз ин пофишориҳо Паёмбари Худо гуфтанд:

⁵⁴ . Абудовуд 1222.

- Дасташро буред.

Пас аз гузашти рӯзҳо он мард бори дигар дуздӣ кард ва пояшро буриданд. Чун бори сеюм бо ҷинояти дуздӣ ба даст афтод ба рӯзҳои хилофати Абубакри Сиддиқ(р) рост омад ва ин дафъа дасти дигарашро буриданд.

Пас аз чанде бори чаҳорум дуздӣ кард ва пой дуюмашро низ буриданд.

Хулоса дар чаҳор дафъа дуздӣ аз ду даст ва ду пой маҳрум гардид, вале бори панҷум боз дуздӣ кард. Абубакри Сиддиқ (р) чунин гуфт:

- Ҳаққо, ки Паёмбари Худо(с) оқибати кори ин дуздиро беҳтар медонистаанд, аз ин рӯ дар дафъаи аввали дуздиаш гуфта буданд, ки ӯро бикушед. Сипас дуздиро ба ҷавони Қурайшии вогузор карданд, то ӯро бикушад ва он ҷавон ҳукмиро иҷро кард⁵⁵.

53. Кист беҳтар?

Баъзе аз сокинони аҳли Куфа ва аҳли Басра ба назди Умар ибни Хаттоб (р) ба Мадина ташриф оварданд. Ҳангоми сӯҳбат миёни худ фазилатҳои Абубакр(р) ва Умар(р)-ро ёдовар шуданд ва баъзе аз онҳо Умар(р)-ро бар Абубакри Сиддиқ(р) бартар шумориданд, вале дар миён марде бо номи Ҷоруд ибни Муъало ягона шахсе буд, ки Абубакри Сиддиқ (р)-ро бар ӯ бартарӣ медод.

Ин хабар ба Умар(р) расид ва он ҳазрат дар ҳоле, ки дар дасташ як дурра буд, ба сӯи он ҷамъ омадагон шитофт. Чун ба он ҷо расид, бар ононе ки Умар (р)-ро бар Абубакри Сиддиқ(р) бартар шумориданд дарафтод ва онҳоро бо дурраи дар даст доштааш зад. Ин ҳангом Ҷоруд гуфт:

- Боз ист, боз ист, эй амиралмуминин. Худованд шоҳид аст, ки ман шуморо бар Абубакр(р) бартар нашуморидаам ва ҳаққо, ки Абубакр(р) аз шумо бо чунин ва чунон фазилатҳо бартарӣ дорад (ва он фазилатҳоро номбар кард). Ӯ бо чунин суханон Умар(р)-ро хушнуд сохт ва ӯро аз задан боздошт.

⁵⁵ . Ан-Насой 4891.

Пас, вақте ки хӯроки шомро хӯрданд ҳазрати Умар(р) ба минбар баромада пас аз ҳамду санои Худованд, дар идомаи суханонаш чунин гуфт:

- Огоҳ бошед, ки беҳтарини ин уммат пас аз Паёмбар(с) Абубакр (р) аст. Агар шахсе пас аз берун шудан аз ин ҷо, дар ин хусус сухани дигаре гӯяд, огоҳ бошед, ки ӯ дурӯғ гуфтааст ва тӯхматро раво дидааст. Ва ҳар касе ки чунин мекунад бар ӯ ҳадди (ҷазои) тӯхматкунанда иҷро карда мешавад⁵⁶.

54. Ҳангоме ки Умар (р) гиря намуд

Дар айёми хилофати Умар ибни Хаттоб(р) Абумусои Ашъарӣ(р) ба сифати Амир ба Басра фиристода шуд. Вақте ки Абумӯсо ба минбар баромада хутба мехонд, аввал Худоро ҳамду сано мегуфт ва бар Паёмбари Худо дуруд мефиристонд, сипас, тибқи одоб дар ҳаққи халифаи замон - Умар(р) дуъо менамуд ва ба ҳамин тартиб хутбаи рӯзи ҷумъаи худро анҷом меод.

Дар миёни намозгузoron марде ба номи Зибба ибни Муҳсин аз чунин тарзи хутбахонии Абумусои Ашъарӣ(р) ба танг омада, рӯзе ба амир гуфт:

- Барои чӣ, ту боре ҳам ҳамсӯҳбати паёмбарамонро бо он фазилате, ки ӯ дошт (қасдаш Абубакри Сиддиқ (р) буд), ёдовар намешавӣ?

Абумусои Ашъарӣ(р) аз ин суханон хашмгин гардида, дарҳол ба амирулмӯъминин Умар ибни Хаттоб(р) номае навишта, ибронд намуд, ки Зибба ибни Муҳсин аз хутба хондани ман изҳори норизой мекунад.

Пас аз хондани нома Умар(р) дар ҷавоби он ба Абумусои Ашъарӣ(р) фармуд, ки он шахсро ба сӯи ман бифирист. Зибба ибни Муҳсин итоъаткорона ба Мадина омад ва пешоруи ҳазрати Умар (р) қарор гирифт.

Умар (р) гуфт:

- Хуш наомадӣ ва сафо ҳам наовардӣ.

⁵⁶ . Ал-хулафоур-рошидун, саҳ, 46.

Зибба ибни Муҳсин гуфт:

- Аммо хуширо аз ҷониби Парвардигор умед дорам, вале сафо бошад ин аст, ки ман чизе тамаъ надорам ва мехоҳам донам:

- Барои чӣ маро бе ягон сабаб ба назди худ хондӣ?

Умар (р) гуфт:

- Байни ту ва Абумусо чӣ гузашт?

Зибба гуфт:

- Ҳоло ман шуморо аз асли қазия огоҳ месозам. Вақте ки хутба мехонад, аввалан Худоро ҳамду сано мегӯяд, пас дуруду салом бар Паёмбар(с) мефиристад ва дар охир дар ҳаққи шумо дуъо менамояд, ки ин амалаш маро хашмгин кард, аз ин рӯ гуфтамаш, ки барои чӣ ҳамсӯҳбати Паёмбари Худо Абубакри Сиддиқ(с)-ро бо он ҳама фазилатҳои бузурге, ки доро буд, боре ҳам ёдовар намешавӣ? Аз ин хотир, ба шумо нома навишта аз ман шикоят намудааст. Пас аз шунидани чунин суханон, амирулмӯъминин Умар ибни Хаттоб(р) ба гиря омаданд. Қатраҳои ашкҳо ба рухсораҳои муборакш равон гардид ва бо садои хеле хӯзномез гуфт:

- Савганд ба Худо, эй Зибба, ту аз Абумусо дида комёбу ростравтарӣ. Эй Зибба, оё ту ин гуноҳи маро, ки туро аз Басра ба Мадина бе ягон гуноҳ саргардон кардаам, мебахшӣ? Худо туро биёмурзад.

Зибба гуфт:

- Худо биёмурзад туро, эй амирулмӯъминин.

Умар (р) дар ҳоле, ки ашкҳои бар рухсораҳояш равонро пок менамуд, гуфт:

- Савганд ба Худо, як шабу як рӯзи ҳаёти Абубакр(р) беҳтар аст аз Умар (р) ва авлоди Умар (р)⁵⁷.

55. Писари маро ин тир кушт.

⁵⁷ . Арриқа вал буко, саҳ, 154-155, Ибни Қудомай Мақдисӣ.

Рӯзе дар Тоиф Абдуллоҳ ибни Абубакр(р) ҳадафи тир қарор гирифт ва чоми шаҳодатро чашид. Баъди ин ҳодиса, Абубакр (р) ба назди Оиша (р) омад ва ба ӯ гуфт:

- Эй духтарам, ҳароина марги Абдуллоҳ дар назди ман ба монанди он аст, ки гӯсфанде аз ҳавлии мо баромада рафтааст (бо чунин суханон мусибати ба ӯ расидаро ночиз нишон меод).

Оиша (р) гуфт:

- Сипос Худовандеро ки дили туро қавӣ гардонидаст ва чунин устувории бузург додаст.

Пас аз шунидани ин суханон Абубакри Сиддиқ(р) аз назди Оиша(р) берун рафтанд ва пас аз чанде ба назди ӯ бозгашта гуфтанд:

- Духтарам, шояд шумо Абдуллоҳро дар ҳоле дафн карда бошед, ки ӯ зинда буд?

Оиша (р) гуфт:

- Падарҷон, мо аз Худо ҳастем ва бозгашти мо ба сӯйи ӯст.

Абубар (р), дар ин ҳол, ки хеле ғамнок буд, гуфт:

- Ба сӯйи Худованди доно ва шунаво аз шайтони рондашуда паноҳ металабам.

Сипас, дар идомаи суханаш чунин гуфт:

- Эй духтаракам, дар дунё ҳеҷ касе ёфт намегардад, магар ки ӯро дар дил ду ғам аст:

Ғаме аз ҷониби Худованд ва ғаме аз ҷониби шайтон.

Баъд аз чанд муддате ба назди ӯ гурӯҳе аз бани Сақиф омаданд. Он тир ҳанӯз ҳам назди Абубакр(р) нигоҳ дошта мешуд. Абубакр(р) он тирро ба назди онҳо овард ва гуфт:

- Оё кадоме аз шумо ин тирро мешиносад?

Саъд бини Убайд бародари бани Аҷлон гуфт:

Ин тирест, ки ман онро росту дуруст кардам ва аз тариқи мерос ба ман расидааст ва ман онро андохтам.

Абубакр (р) гуфт:

- Ин ҳамон тирест, ки сабабгори марги писарам Абдуллоҳ шудааст?

Ҳамд ва сипос он Худовандеро, ки иноят фармуд, то ӯ ба дасти шумо шаҳид гашт ва ту аз тири ӯ кушта ва беҳол нашудӣ (зеро шахси тирандоз он вақт беимон буд ва агар аз дасти Абдуллоҳ кушта мешуд, аз дунё кофир мегузашт).

Дар ҳақиқат, Худованд бандагонашро бениҳоят ҳимоятгар аст⁵⁸.

56. Аз ман қасос гир

Абубакр (р) барои тақсим кардани садақа ба мардум, онҳоро даъват мекард. Вақте ки уштурҳоро ҳозир намуданд, чунин амр дод, ки ҳеҷ кас бе иҷозат ба назди мо ҳозир нашавад. Бо вучуди ин зане ба шавҳараш гуфт, ки ресмонро гирифта назди Абубакр (р) даро, шояд, Худованд ба мо уштуреро насиб гардонад. Он мард шитобон ба сӯйи Абубакр (р) омад. Абубакр (р) бо Умар (р) ба назди уштурҳо даромада буданд. Абубакр(р) дид, ки он мард ресмоне дар даст рӯ ба рӯ истодааст. Аз ӯ пурсид, ки чаро бе иҷозат ба назди онҳо даромадааст ва аз дасташ ресмонро гирифта ӯро зад. Вақте, ки Абубакр (р) тақсимоти уштурҳоро ба охир расонид, он мардро даъват намуд ва ресмонро ба дасташ дода гуфт:

- Аз ман қасос бигир.

Умар (р), ки ҳамроҳи ӯ буд, гуфт:

-Савганд ба Худо, ки ӯ қасос намегирад ва ту низ чунин суннатеро аз худ ба ҷо нагузор.

Абубакр (р) гуфт:

-Пас дар назди Худованд маро маломат кунад?

Умар (р) гуфт:

- Эй Абубакр (р), ӯро розӣ бикун.

Абубакр (р) амр намуд, ки чаҳорпоеро биёранд ва он мардро ба он савор кунанд ва дар як матоъе чизе печонида ҳамроҳи 5 динор ба дасташ дод. Он мард хушҳолу розӣ ба сӯйи хонааш боз гашт. Вақти бозгашт дар фикри он буд, ки дар дохили он матоъ чӣ бошад ва аз шавқи ин фикр наздик буд, ки шодикаф шавад⁵⁹.

⁵⁸ . Ал-Ҳоким 3/477.

⁵⁹ . Ас-сунанул-кубро 8/49, Ал-Канз 14058.

57. Дар ҳақи ин мискин аз Худованд битарс

Билол бини Рабоҳ (р) ба нури имон мушараф гардид ва рӯҳаш лаззати наздикшавӣ бо Худованди таборак ва таъолоро эҳсос намуд. Аз ин амали ӯ сарони куфр хабар ёфтанд. Билолро, ки он вақт ғулом буд, дар гарданаш занҷир карда, ӯро дар регзорҳои Макка мекашониданд. Баъд аз он санги бузургро оварда, онро дар болои синааш гузоштанд, то ки ӯро ба сӯи маъбудҳои ботилашон бозгардонанд, вале баръакс дар ӯ бузургӣ ва салобати дину имон зиёд гардид. Ва дар чунин ҳолат лабҳои ташна ва хушки Билол(р) танҳо алфози «(Худованд) якка асту ягона, якка асту ягона»-ро такрор мекарданд.

Абубакр(р) қабл аз зуҳр аз он ҷо гузар карда дид, ки ӯро азобу шиканҷа медиҳанд. Пас Абубакр(р) ба Умайя ибни Халаф, гуфт: Оё аз Худованд наметарсед, то кай дар ҳақи ин мискин чунин зулму ситам менамояд?

Умайя гуфт:

-Ту ӯро бери кардӣ, пас аз ин ҳолат наҷоташ бидеҳ.

Абубакр(р) ӯро ба ивази нӯҳ тангаи тилло харид ва ба сӯи Билол(р) шитофт, то ӯро аз ин ҳол бираҳонад.

Умайя бо тамасхур гуфт:

- Бигир ӯро, қасам ба Лоту Узо, агар як танга ҳам меодӣ, ман ӯро мефуруҳтам.

Дар ҷавоби ӯ Абубакр (р) гуфт:

- Савганд ба Худо, агар мехостед, барои наҷоти ӯ сад танга мепардохтам⁶⁰.

58. Ин он чизест ки, маро ба гиря овард

Абубакр(р) бо саҳобагони Расули акрам(с) нишаста, хоксорона сухан мегуфт. Баъди фориг шудан, аз ғуломаш хоҳиш кард, ки барояш об биёрад. Он ғулом нопадид гашт ва пас аз чанд лаҳзае косае дар даст баргашта омад. Абубакри Сиддиқ(р) он косаро бо ҳар ду дастонаш гирифта хост бинӯшад ва ташнагашро фуру нишонад, вале дарёфт,

ки он коса пур аз асалоб аст. На оби соф аст ва на асали тоза. Пас Абубакри Сиддиқ (р) он косаро аз лабонаш дур карда, бар замин гузошту ба сӯи он ғулом нигоҳ карда, аз ӯ пурсид:

- Ин чист, ки ту овардаӣ?

Ғулом чанд лаҳза сукут варзид. Баъд бо изтироб чунин ҷавоб дод:

- Асал аст, асали омехта бо об.

Абубакри Сиддиқ(р) сарашро ба нишонаи афсус ҷунбонид ва дубора нигоҳи тӯлоние бар он коса андохт ва чанд лаҳзае нагузашта буд, ки ашк аз чашмони Абубакр(р) ба рухсараҳояш равон гардид ва аз шидати гиря синаи муборак пасту баланд гашта ва овози гиряш баланд шуд. Қавм барои дилбардорӣ дар назди Абубакри Сиддиқ (р) ҷамъ омада ва ба ӯ гуфтанд:

-Эй Абубакри Сиддиқ (р), эй халифаи Паёмбар, чӣ туро ба гиря овард?

Фидои ту бод падар ва модари мо, ин гиряи бо овози баланд аз барои чист?

Вале Абубакр(р) аз гиря боз намеистод. Аз ин ҳол ононе, ки дар атрофаш буданд, гирён шуданд.

Пас аз чанде ҳама хомӯш гаштанд, вале он ҳазрат хомӯш намегашт. Қавм бори дигар саволи худро такрор карда, дар гирифтани посух пофишорӣ менамуд, ки эй Абубакр(р), эй халифаи Паёмбари Худо, сабаби ин гиряи шумо дар чист? Ва чӣ шуморо ба ҳаяҷон овардааст?

Абубакр(р), дар ҳоле, ки бо остинҳояш ашки чашмонашро пок менамуд ва нафасҳояш канда - канда мебаромад, ҳикоя кард:

- Назди Паёмбари Худо ҳангоми беморие, ки аз он вафот карданд ҳозир будам ва дидам, ки Паёмбари Худо бо ишораи дастҳояш чизеро дур мекарданд. Ман дар дасти Паёмбар(с) чизеро намедидам, вале садои пасту хастаашонро мешунидам, ки мегуфтанд:

- Дур шав аз ман, дур шав аз ман.

Аз Паёмбари Худо пурсидам, ки шумо чизеро рад мекунед, вале ман дар дастатон чизеро намебинам.

Паёмбари Худо канда-канда нафас кашид, рӯи муборакашонро ба тарафи ман гардониданд ва гуфтанд:

⁶⁰ . Ал-Ҳилия 1/148, Риҷолун ҳавлар-Расул (с) саҳ 86.

- Ин дунё буд, худро бо ҳама зебоҳояш таҷассум менамуд. Пас ба ӯ гуфтам, дур шав аз ман, дур шав аз ман. Ва ӯ (дунё) ба ман гуфт: Шумо ку аз ман раҳои ёфтед, аммо баъд аз шумо касе аз ман наҷот нахоҳад ёфт.

Абубакр(р) бо афсӯс сарашро ҷунбонида, бо садои андӯҳгин гуфт:

- Эй мардум, аз ин асали бо об омехта тарсидам, ки мабодо зинати дунё бошад ва маро дар фитна афканад. Ҳамин буд сабаби гиряи ман⁶¹.

59. Аввалин шахсе, ки ислом овард

Дар маҳфили илмӣ, ки Шаъбӣ дар ҳузури Абдуллоҳ ибни Аббос(р) нишаста буд, чунин суол кард:

- Аввалин шахсе, ки аз миёни мардум Ислом овард, кист?

Абдуллоҳ ибни Аббос(р) гуфт:

-Оё ту сухани Ҳассон ибни Собитро нашунидаӣ, ки мегӯяд:

Агар хоҳӣ садоқатро, Абубакрро ба ёд овар,
Надидам дар миёни қавм аз ӯ нотарсу одилтар.
Рисолатро намуд тасдиқ, Паёмбарро рафиқи ғор,
Ба ҳар мушқил Муҳаммадро ҳамеша ёру ҳам ғамхор.

Пас аз шунидани ин сатрҳо Шаъбӣ гуфт:

- Рост гуфти, рост гуфти⁶².

60. Озодшуда аз оташи Худованд

Оиша бинти Талҳа (р) ба модараш Умми Кулсум бинти Абубакр(р) гуфт:

-Падари ман беҳтар аст ё падари ту?

⁶¹ . Ал-Ҳиля 1/30.

⁶² . Маҷмаъуз-завоид 9/46.

Уммул муминин - Оиша(р), ки назди он ду ҳузур дошт, гуфт:

-Оё метавонам дар миёни шумо доварӣ кунам?

Сипас, суханонашро идома дода гуфт:

-Рӯзе Абубакр(р) ба назди Паёмбари Худо дохил шуд, ки Паёмбар(с) ба ӯ гуфтанд:

- Эй Абубакр (р), ту аз оташи дӯзах озодшуда ҳастӣ.

Оиша(р) дар идомаи суханаш гуфт:

- Ва аз он дам ӯро Атиқ (аз оташ озодшуда) меномиданд.

Оиша(р) гуфт:

- Дар он вақт Талҳа(р) низ ба назди Паёмбари Худо даромаданд ва Паёмбар(с) ба ӯ гуфтанд:

- Эй Талҳа, ту аз он ашхосе ҳастӣ, ки ба аҳду назри кардаат вафо кардаӣ⁶³.

61. Фикри Абубакр (р)

Ҳангоме, ки Паёмбари Худо Маъоз(р)-ро ба сӯи Яман фиристодани шуданд, бо баъзе аз асҳоб ба мисли Абубакр(р), Умар(р) ва Усмон (р) машварат намуданд.

Абубакр (р) гуфт:

-Агар Шумо аз мо машварат намехостед, мо ҳаргиз сухане намегуфтем.

Паёмбари Худо гуфтанд:

- Дар он корҳое, ки ба ман ваҳй нозил намешавад, ба монанди ҳар яке аз шумоям.

Асҳоб ҳар яке фикри худро баён карданд.

Паёмбари Худо гуфтанд:

-Ту кадом аз ин фикрҳоро мепазирӣ, эй Маъоз(р)?

Маъоз(р) гуфт:

⁶³ . Ал-Матолибул-олия ли ибни Ҳаҷар 4/36.

- Фикри Абубакр(р)-ро мепазирам.
- Пас Паёмбари Худо гуфтанд:
- Худованд намехоҳад, ки Абубакр(р) хато кунад⁶⁴.

62. Болои ту Паёмбар(с) ва Абубакр(р) истодааст.

Паёмбари Худо (с) болои кӯҳи Уҳуд баромад. Абубакр(р), Умар (р) ва Усмон (р) ўро ҳамроҳӣ мекарданд. Он кӯҳ хело бо шиддат ба ларза даромад. Паёмбар (с) болои кӯҳ саҳт пой куфта, чунин гуфтанд:

-Ором бош эй Уҳуд, дар болои ту ба чуз аз Паёмбар (с) ва Сиддиқ ва ду шаҳид каси дигар нест⁶⁵.

Мурод аз Сиддиқ Абубакр(р) буда, ду шаҳид Умар (р) ва Усмон (р) мебошанд.

63. Ислом овардани шамшери Худованд

Холид ибни Валид қасд кард, ки назди Паёмбари Худо биравад ва дини Исломро бипазирад. Ӯ қабл аз сафар ба Мадина каме хобид ва хобе дид, ки гӯё ӯ дар шаҳри танг ва вайронае қарор дорад ва пас аз он берун рафта, ба шаҳри сабзу фароҳе расид. Баъди бедор шудан бо худ чунин гуфт, ки хоби худро ба Абубакр(р) мегӯям.

Пас аз вохӯрӣ бо Абубакр(р) таъбир пурсид ва Абубакр(р) хоби ўро чунин таъбир кард, ки берун шуданат аз он шаҳри вайрона ин ҳидояти Худост туро ба сӯйи Ислом ва он вайронае, ки дар он шаҳр буд, он палидии ширк буд⁶⁶.

⁶⁴ . Маҷмаъуз-завоид 9/49.

⁶⁵ . Ал-Бухорӣ 3686.

⁶⁶ . Ал-хулафоур-рошидун саҳ 41.

64. Занҳое ки аспҳоро доғ мегузоштанд.

Паёмбари Худо (с) соли фатҳи Макка ба он шаҳр дохил шуданд. Пас, занҳои кофираро диданд, ки дар рӯйҳои аспон бо ҳамр доғ гузоштаанд. Паёмбари Худо (с) табассум намуда, гуфтанд:

-Эй Абубакр, Ҳасан ибни Собит дар ин хусус чӣ гуфта буд? Абубакр (р) шеъри Ҳасан ибни Собитро замзама кард.

Ду сол зи гумгаштани аспам сипарӣ шуд,
Гарду ғубор равад зи китфам чун дуд.
Нохоста Худо, занон лаҷомаш бигиранд,
Доғаш монанд ба ҳамру монам бе суд⁶⁷.

Паёмбари Худо (с) табассум намуданд.

65. Иҷтиҳоди волӣ.

Абубакр(р) дар хонаи худ, пас аз он, ки ўро халифа интихоб карданд, дар ҳолати таассуфи шадид нишаста буд, ки ин ҳангом ба наздаш Умар ибни Хаттоб(р) медарояд. Абубакр(р) ўро пазируфта, маломатомез чунин мегӯяд:

- Ту будӣ, ки ин корро ба ман вогузоштӣ. Абубакр(р) андаке баъд аз Умар (р) дар мавриди баровардани ҳукм миёни мардум маслиҳат мепурсад. Умар ба ӯ мегӯяд:

- Аз Паёмбари Худо нашунидаӣ, ки мегуфтанд:

Вақте волӣ иҷтиҳод намояд ва он иҷтиҳодаш назди Худо ҳақ бошад, пас ду аҷр (подош) мегирад ва агар хато кунад, Худованд як аҷраш медиҳад⁶⁸.

66. Абубак р(р) забонашро одоб медиҳад

⁶⁷ . Ал-Ҳоким 3/72.

⁶⁸ . Ал-Канз 14110, 5/630.

Рӯзе Умар(р) ба назди Абубакр(р) рафт ва ҳангоме, ки ба хона ворид шуд, Абубакр(р)-ро дид, ки зери девор нишастааст ва як тарафи забонашро мисли оне, ки одобаш меода бошад, тоб медиҳад.

Умар(р) аз ин амали Абубакр(р) ба тааҷҷуб омада дарҳол пурсон шуд, ки эй халифаи Паёмбари Худо барои чӣ забонатонро азоб медиҳед.

Абубакр(р) дар ҳоле, ки хостори мағфират буд, гуфт:

- Оё ғайри забон чизи дигаре маро дар таҳлука ва гирдоби ҳалокат меандозад⁶⁹?

67. Абубакр (р) лоиқи хилофат аст

Ҳангоме, ки Абубакр(р) халифаи мусалмонҳо интихоб шуд, Абусуфён ба назди Алӣ (р) омад ва хашмолуд чунин гуфт:

- Ба Қурайш чӣ шудааст, ки хилофат насиби камтарин ва пастарини он гаштааст (қасдаш Абубаكري Сиддиқ(р) буд.)

Бо ҷасорат ба Алӣ(р) хитоб намуда гуфт:

- Савганд ба Худо, агар хоҳӣ дар атрофат саворагон ва мардони бешумореро ҷамъ оварам.

Алӣ (р) дар ҷавоб гуфт:

- Эй Абусуфён, ҳангоме, ки бар зидди Исломи ва мусалмонон душманӣ мекардӣ, натавонистӣ ҳеҷ зараре ба онҳо бирасонӣ ва мо, ҳароина, Абубакр (р)-ро лоиқ бар хилофат медонем⁷⁰.

68. Наздик буд, ки маро ҳалок созӣ

Абубакр (р) як ғулуме дошт. Он ғулом ҳар пагоҳ ба кор мебаромад ва баъди анҷоми кор бо худ як миқдор маводи хурданӣ меовард. Рӯзе ғулом бо худ таъоме овард ва онро ба Абубакр (р) дод. Он ҳазрат чизеро напурсида таъомро хурд. Ғулом дар ҳайрат монда ба Абубакр (р) гуфт:

⁶⁹ . Аз-Зухд лил Имом Аҳмад 112.

⁷⁰ . Ал-Ҳоким 3/78.

- Ҳар бор аз ман аз кучо пайдо кардани таъомро-ку мепурсидед, вале ин дафъа чаро суоле накардед?

Бо шунидани ин суол Абубакр (р) гуфт:

- Бисёр гурусна будам, воқеъан таъомро аз кучо пайдо кардӣ?

Ғулом гуфт:

- Мардери дар айёми ҷоҳилият (пеш аз ислом) фол дида будам, вале ман хуб медонистам, ки ба ӯ дурӯғ гуфта будам. Пас аз гузашти солҳо рӯ ба рӯ шудем ва ӯ ин таъомро ба ман дода гуфт, ки фоли дидаи ман рост баромадааст. Абубакр(р) инро шунида дар ғазаб шуд ва гуфт:

- Қариб буд, ки маро ҳалок созӣ.

Сипас, Абубакр (р) ангушташро ба ҳалқаш дохил намуд ва он таъомро, ки дар меъдааш буд, маҷбуран қай кард⁷¹.

Баъд аз ин гуфт:

- Ҳамаи ин барои як луқма буд.

Чанд лаҳза баъд суханашро идома дода чунин гуфт:

- Агар ҳамроҳи ҷонам ҳам хориҷ мешуд, хориҷаш мекардам, зеро аз Паёмбари Худо(с) шунидаам, ки мегуфтанд:

- Ҳар ҷасаде, ки аз моли ҳаром нашъунамо ёфта бошад, пас бар ӯ оташ авлост. Тарсидам, ки мабодо дар танам чизе аз ин луқма тарбият ёбад⁷².

69. Беҳтарини мардон пас аз паёмбарон.

Рӯзе Абубакр(р) ҳамроҳи Абудардо(р) пайи коре равон буданд ва пешопеши Абубакр(р) Абудардо(р) мерафт. Чун паёмбари Худо Абудардорро аз пеши Абубакр(р) диданд, ба ӯ бо ҷиддият, вале насиҳатомез гуфтанд:

- Эй Абудардо! Оё ту пешопеши марде, ки пас аз паёмбарон офтоб ба беҳтар аз ӯ нурпошӣ накардааст, роҳ меравӣ? Абудардо(р) сарашро аз ҳаё хам кард ва чашмонаш пури ашки надомат шуданд.

⁷¹ . Ал-Бухорӣ 3842.

⁷² . Ал-Ҳилӣ 1/31.

Пас аз ин Абудардо доимо аз пушти Абубакр (р) роҳ мерафт⁷³.

70. Эй бор Худоё, Мадинаро бар мо меҳрубон гардон

Вақте ки Паёмбари Худо ба Мадина ҳичрат карданд Абубакр(р) дар иқлими нав зуд бемор гардида, таби хеле баланд кард. Оиша(р) ба аёдаташ омад ва гуфт:

- Эй падари бузургвор, чӣ ҳол дорӣ?
Абубакр(р) бо шеър ҷавоб дод:

Мисли марде, ки чун хезад саҳар,
Марг ба ӯ аз пойпӯш наздиктар.

Оиша (р) Паёмбари Худоро аз аҳволи падараш огоҳ кард.

Паёмбари Худо даст ба дуъо бардошта гуфтанд:

- Эй бор Худоё, Мадинаро бар мо ба монанди Макка ё аз он ҳам зиёдтар меҳрубон гардон ва онро барои мо солим бигардон, дар хоку қавмаш баракот ато кун ва гармии онро ба Ҷуҳфа дур бубар (минтақаест миёни Макка ва Мадина⁷⁴).

71. Сиддиқ ва набераи Паёмбар (с)

Чанд руз пас аз вафоти Паёмбари Худо наздики бегоҳ Абубакр(р) аз намози аср берун шуд ва ҳамроҳаш Алӣ(р) равон буд. Чун аз назди Ҳасан бини Алӣ(р), ки бо кӯдакон бозӣ мекард, гузаштанд, Абубакр(р) ба сӯи ӯ шитофт ва ӯро болои китфояш бардошта чунин гуфт:

Ба Худо, ки шабеҳи ба Набӣ,
Нестӣ ту шабеҳе ба Алӣ.

⁷³ . Маҷмаъуз-завоид саҳ 46-47.

⁷⁴ . Ал-Бухорӣ 5677.

Алӣ (р) аз гуфтаҳои Абубакр(р) завқ бурда меҳандид⁷⁵.

72. Духтар ва сайиба (бевазан)

Андаке пеш аз ҳичрат ва пас аз вафоти Хадича(р) (аввалин ҳамсари Паёмбар(с)) Хавла бинти Ҳақим омад то аз аҳволи Паёмбар(с) хабар гирад. Расули Худоро танҳо дид ва дилаш ба ӯ сӯхт, пас гуфт:

- Эй паёмбари Худо, оё зан намегиред?

Паёмбари Худо гуфтанд:

- Киро?

Хавла гуфт:

- Агар хоста бошед духтаре ва ё бевазанеро.

Паёмбар(с) ба ӯ чунин гуфтанд:

- Кист он духтар ва кист он бевазан?

Хавла гуфт:

- Духтар хоҳӣ, Оиша (р), ки духтари беҳтарин халқи Худованд назди шумо, Абубари Сиддиқ (р) мебошад, аммо бевазан бошад, Савда бинти Замъа аст⁷⁶.

Пас Паёмбар(с) ҳам духтар ва ҳам бевазанро издивоҷ карданд.

73. Абубарк(р) ва Уқба бини Абумуъайт

Паёмбари Худо дар масҷидулҳаром нишаста буданд ва Худованди якторо ибодат мекарданд, ки ин лаҳза душмани Худо Уқба бини Абумуъайт омад ва либосашро ресмонвор печонида дар гардани Паёмбар(с) партофт ва паёмбари Худоро бисъёр саҳт гулӯгир кард. Аз ин ҳол наздик буд, ки он Ҳазрат(с) нафасгир шаванд, вале ҳеҷ касе ҷурат надошт, ки ин азиятро аз паёмбари Худо дур намояд. Абубакр(р) аз кучое хабар ёфт ва омада аз дастони ӯ гирифт ва Паёмбар(с)-ро аз шиканча халос кард ва чунин гуфт:

⁷⁵ . Муснадул-Имом Аҳмад 1/8, Мустадраки Ал-Ҳоким 3/168.

⁷⁶ . Ал-Ҳоким 3/73.

- Оё мекушед мардеро, ки Парвардигори ман Аллоҳ аст меғӯяд⁷⁷.

74. Ин мардро Худованд Сиддиқ номидаст.

Алӣ бини Абутолиб(р) нишаста буд ва бо ононе, ки дар атрофаш буданд, шӯҳӣ мекард.

Марде аз ҳамнишинон ба ӯ гуфт:

- Барои ман асҳоб ва ёронатро номбар кун.

Алӣ (р) гуфт:

- Ҳама асҳоби паёмбари Худо асҳоби мананд.

Пас ҳама ба як овоз гуфтанд:

- Барои мо аз Абубакри Сидди(р) сухан бигӯ.

Пас Алӣ (р) барои онҳо чанд қисса дар хусуси Абубакри Сиддиқ(р) нақл карда, дар идомаи суханонаш чунин гуфт:

- Ин мардро Худованд ба забони Ҷабраил(а) Сиддиқ номидааст⁷⁸.

75. Се моҳтоб

Оиша(р) дар хоб дид, ки дар хонааш се моҳтоб дохил шуданд. Аз хоб бедор шуда онро ба падари бузургвораш Абубакр(р) қисса кард. Он ҳазрат таъбири хоби духтарашонро чунин баён карданд:

- Эй Оиша, ҳароина, дар хонаи ту се нафар аз беҳтаринони аҳли замин дафн карда мешаванд.

Вақте Паёмбари Худо ҷон ба ҳақ таслим намуданд, Абубакр (р) гуфт:

- Эй Оиша, ин беҳтарини он моҳтобҳост (ва пас аз чанде дар он хона дар бари паёмбари Худо Абубакр (р) ва Умар (р) низ дафн гардиданд.⁷⁹)

⁷⁷ . Ал-Бухорӣ 3856.

⁷⁸ . Ал-Ҳоким 3/62.

⁷⁹ . Ал-хулафоур-рошидун ли Абдиссаттор аш-Шайх саҳ 41.

76. Абубакр (р) дар чаҳор чиз аз ман пешдастӣ кард

Марде ба назди Алӣ ибни Абутолиб(р) омад ва ба Алӣ(р) хитоб намуда гуфт:

- Эй амирулмӯъминин, аз чӣ сабаб муҳочирон ва ансор Абубакр(р)-ро ба хилофат пешниҳод карданд. Шумо аз ӯ дида манзалати зиёд доред ва аз ӯ дида пештар ислом овардаед ва собиқаи зиёд доред.

Алӣ (р) бо бисёр ҳушёрӣ ва зиракӣ гуфт:

- Агар қурайшӣ бошӣ, пас туро аз мардumi Оиза (як қабилае аз Қурайш) мешуморам. Он мард гуфт:

- Бале чунин аст, эй амирулмӯъминин.

Пас, Алӣ (р) гуфт:

- Агар мӯъмин намебудӣ, ҳароина, мекуштамат ва акнун зинда мемонамат ва барои чунин суханони носазо аз ман дарҳазар бош.

Баъд аз ин гуфтаҳо Алӣ (р) бар ӯ овоз баланд карда гуфт:

- Вой бар ту, ҳароина Абубак (р) аз ман бо чаҳор чиз пешдастӣ дошт:

1. Ба имомати дар намоз.

2. Ба хилофат.

3. Пешдастӣ доштан дар ҳиҷрат ва ҳамроҳии Паёмбар (с) дар ғор.

4. Ошкор намудани Исломаш миёни куффор.

Сипас суханашро идома дод ва гуфт:

- Марг бар ту, Худованд мардумонро мазаммат карда ва Абубакр(р)-ро мадҳ намуда чунин фармудааст.

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا

فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ

عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ
وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

«Агар шумо ёриаш накунед, он гоҳ, ки кофирон берунаш карданд, Худо ёриаш кард. Яке аз он ду ба ҳангоме, ки дар ғор буданд, ба рафиқаш мегуфт: «Андӯҳгин мабош, Худо бо мост!». Худо ба дилаш оромиш бахшид ва бо лашкарҳое, ки шумо онҳоро намедидед, қувваташ дод. Ва каломи кофиронро паст гардонид, зеро каломи Худо болост ва Худо пирӯзманду ҳақим аст⁸⁰»

(Сураи Тавба ояти 40).

77. Чанд қадам дар роҳи Худо.

Абубакр(р) лашкарашро ба сӯи Шом фиристод ва бар онҳо Язид ибни Абусуфён, Амр бини Ос ва Шураҳбил бини Ҳасан(р)-ро амир таъин кард. Вақте ба сафар омода гаштанд, Абубакр(р) ба сӯи онҳо шиофт, то бо онҳо худоҳифизӣ намуда барояшон насихате кунад. Чун онҳо бар аспҳояшон савор шуданд, Абубакр (р) пиёда ҳамроҳи амирони лашкар равон гардид, то бо онҳо видоъ намуда, дастури зурури диҳад.

Онҳо гуфтанд :

- Эй халифаи Паёмбари Худо, чӣ гуна мешавад, ки шумо пиёда равон бошед ва моён савора?

Абубакр (р) дар ҷавоби онҳо бо тавозӯ гуфт:

- Ман ин чанд қадами бо шумо ҳамроҳ бударо дар роҳи Худо меҳисобам⁸¹.

78. Имтиҳони асҳоб

⁸⁰ . Ал-Канз 4/355.

⁸¹ . Ал-Байҳақӣ 9/85, Ибни Асокир 1/455-456.

Абубакр(р) боре ба асҳобаш гуфт:

- Дар хусуси ин ду оят чӣ мегуед?

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا

وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

«Бар онон, ки гуфтанд: «Парвардигори мо Аллоҳ аст» ва пойдорӣ варзиданд, фариштагон фуруд меоянд, ки матарсед ва ғамгин мабошед ва шуморо ба бихиште, ки ба шумо ваъда дода мешуд, (тавассути паёмбарон), хушхабар аст».

(Сураи Фуссилат, ояти 30).

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

«Касоне, ки имон овардаанд ва имони худро ба ширк намеолянд, эминӣ аз эшон аст ва эшон ҳидоятёфтагонанд».

(Сураи Анъом, ояти 82).

Ёрони Абубакр(р) дар мавриди ояти 30-юми сураи фуссилат гуфтанд, ки мурод аз «**Ононе, ки гуфтанд, Худои мо Аллоҳ аст ва боз устувор монданд**», яъне имонашонро ба зулм наздик ва махлут накарданд.

Абубакри Сиддиқ(р) ин ҷавоби онҳоро гӯш карда, чунин гуфт:

- Онро ба ғайри маҳалаш ҳамл кардаед, ки ин кор ғафлат аст.

Баъд аз он гуфт:

- **Ононе ки гуфтанд, Худои мо Аллоҳ аст ва ба он устувор монданд, ва ба ҳеч маъбуде ҷуз Аллоҳ майл накарданд ва имонашонро ба ширк наомехтанд**⁸².

⁸² . Ал-ҳиля 1/30.

79. Абубакр (р)-ро Худованд раҳмат кунад.

Паёмбари Худо бо шикастанафсӣ ва ҳайбати ба худашон хос байни ёронаш нишаста буд ва бо онҳо сӯҳбат дошт ва дар фароварди як суханрониаш бо дуъо чунин гуфтанд:

- Худовандо Абубакрро шомили раҳматат қарор деҳ. Духтарашро ба ман ба занӣ дод, маро ба диёри ҳичрат ҳамроҳӣ кард ва Билолро озод намуд.

-Худовандо, ба Умар раҳм кун, зеро сухани ҳақро беибо мегӯяд, ҳарчанд талх ҳам бошад.

- Худовандо ба Усмон раҳм намо, ки аз ӯ малоикаҳо мешарманд.

-Худовандо ба Алӣ раҳмат фармо ва ҳақиқатро бо ӯ ҳамроҳ кун ҳар кучое, ки бошад⁸³.

80. Дар ҳар ду маврид рост гуфтааст

Марде рӯ ба рӯи Абубакр(р) нишаст ва аз ӯ пурсид, ки оё дар айёми чоҳилият (то ислом) шароб нанӯшидаӣ?

Абубакр(р) гуфт:

Аз Худо паноҳ металабам аз чунин кор.

Он мард боз пурсид:

- Барои чӣ шароб нанӯшидӣ?

Абубакр(р) гуфт:

- Обрӯямро нигоҳ медоштам ва мурувватамро ҳифз менамудам, зеро шахсе, ки шароб нӯшад, ҳароина ӯ обрӯй ва мурувваташро аз даст хоҳад дод. Чун ин суханонро ба Паёмбари Худо расониданд, Паёмбари Худо гуфтанд:

- Абубакр дар ҳар ду маврид ҳам рост гуфтаанд⁸⁴.

81. Баракати таом

⁸³ . Ат-Тирмизӣ 3647.

⁸⁴ . Ал-Канз 35598.

Абубакри Сиддиқ(р) ҳамроҳи се меҳмон ба хонааш омад. Онҳоро дар хона ҳамроҳи писараш гузошта, худаш ба назди Паёмбар(с) шитофт. Ӯ то як поси шаб бо Паёмбари Худо сӯҳбат дошт. Баъди бозгашт занаш аз ӯ пурсид, ки чаро ҳамроҳи меҳмонон дар хона наистодед?

Абубакр (р) дар ҷавоб гӯфт:

Оё то ҳол ба онҳо хуроки шом надодаӣ?

Ҳамсараш гӯфт:

Онҳо бе шумо хӯрок хӯрдан нахостанд ва мунтазир монданд, то шумо биёед.

Чун таъомро оварданд, Абубакр(р) бо меҳрубонӣ гуфт:

- Бифармоед, бихӯред, нуши ҷон кунед!

Меҳмонҳо ҳамроҳ бо ҳазрати Абубакр ба хӯрокхӯрӣ шурӯъ карданд.

Яке аз он меҳмонҳо чунин гуфтааст:

- Савганд ба Худо, ҳар боре луқмае мегирифтем, аз зери он луқмаи гирифтаамон луқмаи дигаре мебаромад ва ҳамаи мо аз он таъом хурда сер шудем, вале таъом дар зарф аз будааш зиёдтар боқӣ монд. Абубакр(р) ба зарфи пури таъом бо тааҷҷуб нигариста, онро аз пеши меҳонҳо берун овард ва ба занаш гуфт:

- Эй хоҳари Бани Фирос, ин чист?

Пас аз он ки занаш зарфи хӯрокро дид, чашмонаш пур аз об гашт ва чунин гуфт:

- Бешак, ин зарфи таъом аз будаш се баробар зиёд гаштааст.

Сипас, он таъомро ба назди Паёмбари Худо бурданд⁸⁵.

82. Аҳли Бадр

Ба назди Абубакри Сиддиқ (р) молеро оварданд. Онро дар миёни мардум баробар тақсим кард.

Умар ибни Хаттоб(р) рӯй ба сӯи Абубакри Сиддиқ намуда, чунин гуфт:

⁸⁵ . Ҷомиъу-каромотил-авлиё 1/127.

- Эй халифаи Расули Худо, онро дар миёни мардум ва асҳоби Бадр (шахсоне, ки дар нахустин ҷанги миёни мушрикони ва мусалмонон, дар мавзеъе ба номи Бадр иштирок намудаанд) баробар тақсим мекунад? Абубакр (р) ба ин саволи Умар (р) чунин посух гуфт:

- Ҳароина, дар дунё бо қаноъат зиндагӣ кардан ҳадаф аст ва беҳтарин зиндагӣ дар қаноъат пеша кардан аст. Бартариҳои онҳо (иштирокчиёни ғазваи Бадр) дар мартабаҳои, ки назди Худованд доранд мебошад⁸⁶.

Чун Абубакр (р) намояндагонашро ба гирду атроф мефиристонд ё амироеро таъин мекард ё ин ки чизеро миёни мардум тақсим менамуд, иштирокчиёни ҷанги Бадрро дар ин амалҳо истифода намекард.

Марде инро мушоҳида карда, пурсид:

- Эй халифаи Паёмбари Худо, барои чӣ аҳли Бадрро дар ин корҳо истифода намебаред?

Дар ҷавоб Абубакр (р) гуфт:

- Ба таҳқиқ, ман мақоми баланди онҳоро қадр мекунам, вале намехоҳам, ки онҳоро ба дунё олуида созам⁸⁷.

83. Абубакр (р) ва мукофот

Паёмбари Худо ба асҳоб фазилат ва бартариҳои Абубакри Сиддиқ(р)-ро бозгӯ намуда, чунин гуфтанд: Назди мо ҳеҷ дасте нест, ки ба ӯ мукофоте надода бошем, магар дасти Абубакр(р), зеро ӯро дар назди мо дастест, ки Худо рӯзи қиёмат ба он даст худаш мукофот медиҳад. Ҳаргиз моли касе мисли моли Абубакр (р) ба ман фоида нарасонидааст⁸⁸.

⁸⁶ . Аз-Зухд лил Имом Аҳмад 104-105.

⁸⁷ . Ҳилятул-авлиё 1/37.

⁸⁸ . Ат-Тирмизӣ 3594.

84. Аз фазилатҳои Абубакри Сиддиқ (р)

Дар як гӯшаи масҷид Саъид бини Мусаяб нишаста буд ва дар атрофи ӯ мардум нишаста буданд ва ӯ ба онҳо аз қорнамоиҳои Абубакр (р) хабар меод.

Саъид мегуфт:

- Абубакр (р) дар назди Паёмбар (с) ба монанди вазир буд. Паёмбар (с) бо Абубакр (р) дар тамоми қорҳояшон машварат менамуданд. Абубакр(р) дуввумин шахс дар Исломи ва дуввумин шахс ҳамроҳи Паёмбари Худо (с) дар ғор буд. Дуввумин шахс дар қабр бо Паёмбари Худо мебошад.

Паёмбари Худо аз миёни ёронаш шахсеро аз ӯ бартар намешуморид⁸⁹.

Марде ба назди Алӣ бини Ҳусайн (р) омада, аз ӯ пурсид:

- Манзалати Абубакр (р) ва Умар (р) дар назди Паёмбари Худо чӣ гуна буд? Алӣ бини Ҳусайн (р) чунин ҷавоб дод:

- Манзалат ва наздикии онҳо дар назди Паёмбари Худо аз масофаи байни қабрҳояшон мушоҳида мегардад⁹⁰.

85. Худро нигоҳ доред.

Абубакр (р) андӯҳгин ба минбар баромад. Пас аз ҳамду санои Худо чунин гуфт:

- Эй қавм, чаро шумо ин оятро, ки чунин аст:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مِّنْ ضَلَّ إِذَا أَهْتَدَيْتُمْ إِلَىٰ

اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥٠﴾

⁸⁹ . Ал-Ҳоким 3/63.

⁹⁰ . Аз-Зухд лил Имом Аҳмад 112.

Эй касоне, ки имон овардаед, лозим аст бар шумо (аз ҳама пештар) ислоҳи нафсҳои худатон, зарар намерасонад шуморо касе, ки гумроҳ шудааст вақте ки шумо ҳидоят ёфтаед. Бозгашти ҳамаи шумо ба сӯи Худост, пас шуморо ба он корҳо, ки кардаед, огоҳ мегардонад.

(Сураи Моида, ояти 105).

мехонед, вале онро дар ғайри маконаш ба кор мебаред, зеро ман аз Паёмбари Худо шунида будам, ки мегуфтанд:

- Агар мардум (дар ҷомеа) мункар ё амали бадеро бубинанд ва онро тағйир надиҳанд, Худо бар сари онҳо азобро фуру мефиристад ва он азобро аз онҳо дур намегардонад⁹¹.

86. Фазли бузург

Расули акрам(с) ба Уғирра (Уғирраи Музина) фармуданд, ки аз марди ансорие халтаи хурмо бигирад. Уғирра ба хонаи он ансорӣ рафт ва он халтаи хурморо талаб намуд, вале он марди ансорӣ хурморо ба ӯ надод.

Уғирра ба назди Паёмбар(с) омада, муносибати ансориро нақл кард. Баъд аз чунин сурат гирифтани кор, Расули акрам(с) Абубакр(р)-ро водор намуданд, ки биравад ва бо Уғирра (р) халтаи хурморо аз марди ансорӣ бигирад.

Уғирра(р) мегӯяд:

- Абубакр(р) ба ман ваъда дод, ки чун субҳ намозро гузоридем дар назди масҷид боҳам вомехӯрем. Чун субҳ омадам Абубакр(р)-ро дар ҷойи ваъдагӣ дарёфтам. Бо ӯ равон шудам ва чун Абубакр(р) ҳар мардеро аз дур мидид, пешдастӣ намуда ба ӯ салом меод.

Сипас, Абубакр(р) гуфт:

- Агар бихоӣ, ки дорои фазл шавӣ, пас набояд касе дар салом додан аз ту пешдастӣ намояд (яъне ту бояд пеш аз ӯ салом бидиҳӣ⁹²).

⁹¹ . Ат-Тирмизӣ 2168, Ибни Моҷа 4005.

⁹² . Табаронӣ 880, 1/300.

87. Амрам бикун, то гарданаширо бизанам

Абубакр(р) аз марде саҳт дар ғазаб шуд. Ҳаргиз касе Абубакр(р)-ро чунин ғазабнок надида буд.

Абубарза ӯро гуфт:

- Эй халифаи Паёмбар(с), амр бикун, то гарданаширо бизанам.

Аз шунидани чунин сухан Абубакр(р) хомӯш гардид мисле, ки оташи ғазабаш хомӯш гашта бошад. Абубакр(р) ба Абубарза фарёд зада, гуфт:

- Модарат дар мотамат нола кунад, чӣ гуфти?

Абубарза гуфт:

- Агар амр менамудӣ, ҳатман мекуштам ӯро.

Абубакр (р) гуфт:

- Модарат дар мотамат нола кунад, эй Абубарза! Чунин амр кардан пас аз Паёмбари Худо ба касе ҷоиз нест⁹³.

88. Ту ва молат аз падарат ҳастед

Вақте Абубакр(р) халифаи мусалмонон буд марде ба назди ӯ омада бо таассуфи амиқе гуфт:

- Падарам мехоҳад, ки ҳама молу дороиямро бигирад.

Абубакр(р) он мардро ҳозир намуд ва ба ӯ гуфт:

- Бояд аз моли писарат ба он андоза бигирӣ, ки барои нафақаат басанда бошад.

Падар гуфт:

- Эй халифаи Паёмбари Худо, оё Паёмбари Худо нагуфтааст:

-Ту ва молат аз падарат ҳастед.

Абубакр(р) дар ҷавоб гуфт:

- Бале, вале мурод аз он нафақа аст⁹⁴.

⁹³ . Муснади Аби-яъло 7980.

⁹⁴ . Ал-хулафоур-рошидун (Абубакри Сиддиқ (р)) саҳ 82.

89. Пешдастӣ дар кори хайр.

Алӣ(р), ҳангоме ки дар назди қавме менишаст аз фазилату некӣ сухан мегуфт ва чун дар наздаш номи Абубакри Сиддиқ (р)-ро ёд менамуданд, чунин мегуфт:

- Пешдасту пешқадамон ёдоварӣ карда мешаванд, пешдасту пешқадамон ёдоварӣ карда мешаванд.

Сипас, садояшро баланд намуда, мегуфт:

- Савганд ба Худое, ки ҷони ман ба дасти ўст, дар ҳар коре хостем пешдастӣ намоем, муваффақ нашудем, чунки Абубакр(р) аз мо дар анҷоми он пешдастӣ менамуд⁹⁵.

90. Шунавой ва биной

Расули акрам (с) асҳоби киромро насиҳат карда панд меододанд, то ки аз китоби Худо таълим гиранд.

Паёмбар (с) гуфтанд:

- Қуръонро аз чаҳор нафар биомӯзед:

1. Аз Ибни Умми Абд.
2. Аз Маъоз.
3. Аз Убай.
4. Аз Солим, мавлои Абуҳузайфа.

Ба таҳқиқ, тасмим гирифам, ки онҳоро ба сӯи ҳар қабила бифиристам, чуноне ки Исо ибни Марям(а) ҳавориёнашро ба сӯи қавми Бани Исроил фиристонд.

Марде гуфт:

- Эй Паёмбари Худо, барои чӣ Абубакр(р) ва Умар(р)-ро зикр накардӣ.

Паёмбар (с) дар ҷавоб гуфтанд:

- Ман аз онҳо ҳеҷ гоҳ бениёз намегардам (яъне онҳо ҳамеша ба ман лозиманд). Ҳароина, онҳо дар дин ба монанди чашму гӯшанд⁹⁶.

91. Шахсе ба андозаи як зарра амал намояд.

⁹⁵ . Маҷмаъуз-завоид 9/49.

⁹⁶ . Маҷмаъуз-завоид 9/55.

Боре, ҳангоме, ки Абубакр (р) бо Паёмбари Худо хӯрок меҳурданд, ин ояти карима нозил гардид:

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿﴾

Пас, ҳар ки мекунад, ҳамвазни як зарра некиро, мебинад онро. Ва ҳар ки мекунад, ҳамвазни як зарра бадиро, мебинад онро.

(Сураи Зилзила, оятҳои 7-8)

Абубакр(р) бо шунидани ин оятҳои карима аз хӯрдан бозистод ва бо садои хеле ларзон чунин гуфт:

- Эй Паёмбари Худо оё ҳар он амали баде, ки анҷом додем, онро мебинем?

Пас Паёмбари Худо гуфтанд:

- Барои ҳар он амале, ки дар назаратон қабеҳ аст, ҷазо дода мешавад ва кори хайро аз барои соҳибаш барои охират ба таъхир меандозанд(яъне, корҳои некро тӯшаи охират қарор медиҳад⁹⁷).

92. Ду пешвои миёнаумри аҳли ҷаннат

Рӯзе Абубакр(р) ва Умар(р) аз дур ба чашми Паёмбар(с) намоён шуданд. Расули акрам(с) бо ҳамнишинонашон гуфтанд:

- Ин ҳарду, ба ғайр аз паёмбарон ва анбиё, дигар пешвои тамоми миёнаумрони аввалин ва охириин уммат аз аҳли ҷаннатанд.

Сипас, Паёмбари Худо гуфтанд:

- Эй Алӣ, аз гуфтаи ман онҳоро огоҳ нақун⁹⁸.

⁹⁷ . Ал-Ҳоким 2/532-533.

⁹⁸ . Ат-Тирмизӣ 3598.

93. Ту ҳамсӯҳбати манӣ дар ҳавз (Кавсар).

Як рӯз Абубакр(р) бо Паёмбар(с) нишаста буданд, ки ўро Паёмбари Худо гуфт:

- Эй Абубакр ту ҳам дар лаби ҳавз (кавсар) бо ман ва низ дар ғор ҳамсӯҳбати манӣ⁹⁹.

94. Байтулмолро бикуюед

Абубакр(р) байтулмоле дар атрофи Мадина бино карда буд ва аз он ҳама огоҳ буданд, вале онро касе посбонӣ намекард.

Ба ў гуфтанд:

- Эй халифаи Паёмбари Худо, оё касеро посбон намегузорӣ, то ин ки байтулмолро муҳофизат намояд?

Абубакр (р) гуфт:

-Ҳеҷ хавфе нест бар он.

Гуфтанд:

- Чаро?

Гуфт:

-Он қулф дорад.

Вале Абубакр(р) ҳар он ки дар байтулмол буд, ба мӯҳтоҷон меод ва онро ҳамеша холи нигоҳ медошт.

Абубакр(р) ба Мадина кӯчид ва байтулмолро дар хонае, ки худ зиндагӣ менамуд, ҷойгир кард. Ҳар гоҳ, ки моле ворид мешафт онро дар байтулмол ҷо мекард ва ба бечорагон мӯҳтоҷон чунон тақсимаш менамуд, ки аз он чизе боқӣ намонд.

Вақте Абубакр Сиддиқ(р) вафот кард, пас аз дафни ў, Умар ибни Хаттоб(р) ҳамчун кафил ва нигоҳдорандаи амонат бо Абдурраҳмон ибни Авф ва Усмон ибни Аффон (р), ба байтулмоли Абубакр(р) дохил гардиданд. Чун дари онро кушоданд, дар он динор ва дирҳаме наёфтанд. Дар як гӯшаи байтулмол матоъеро пайдо намуданд ва чун хоистанд

⁹⁹ . Ат-Тирмизӣ 3603.

чангу ғуборашро дур намоянд, ин ҳангом аз дохили он як дирҳам афтод. Ин ҳолатро дида ҳозирбудагон ба Абубакр Сиддиқ (р) раҳмат гуфтанд¹⁰⁰.

95. Садакаи Абубакр (р)

Абубакр(р) бо садакае, ки барои мӯҳтоҷон омода карда буд, ба назди Паёмбари Худо омада, дар ҳоле, ки садакаашро пинҳон медошт, бо садои паст ба Паёмбар(с) гуфт:

-Эй Паёмбари Худо ин садакаи ман аст ва барои ризои Худованди таборак ва таъоло ман бори дигар низ садака доданиам. Сипас, Умар (р) омад, ў низ бо худ садакае дошт. Пас, ошкор намуд онро ва ба Паёмбари Худо(с) чунин гуфт:

-Эй Паёмбари Худо, ин садакаи ман аст ва барои ман назди Худованд ба ивази он чизе ҳаст.

-Пас, Паёмбари Худо гуфтанд:

-Эй Умар, ҳароина, аз ту дида Абубакр, дар садака пешдастӣ намуд. Ҳароина, фарқ миёни садакаи ҳарду шумо ба монанди фарқ миёни суханҳои шумост¹⁰¹.

96. Эй кош, парранда мебудам

Ҳаво соф буд. Абубакр(р) ба осмони соф назар андохта, Худоро ҳамду сано мегуфт. Ногоҳ чашмонаш ба паррандае афтод, ки дар шохи дарахте нишаста, бо садои нозуки ширине нағмасароӣ мекард.

Абубакр(р) дар як ҳолати рӯҳбаландие буд ва бо худ мегуфт:

-Хушо ба ҳолат эй парранда, савганд ба Худо, ки орзу дорам то мисли ту паррандае бошам. Дар шоҳи дарахт

¹⁰⁰ . Табақоти Ибни Саъд 3/213.

¹⁰¹ . Абунаъим 1/32.

менишинӣ ва аз меваи он ғизо мегирию пас аз марг бар ту ҳисоб ва азобе нест.

Сипас гуфт:

- Савганд ба Худо, орзу дорам, ки дарахти канори роҳе бошам ва уштуре аз навдаи ман барканда, бо дандон онро хоида фуруӯ барад ва сипас хориҷам намояд, вале башар набошам¹⁰².

97. Эӣ, беҳтарини инсонҳо

Умар ибни Хаттоб(р) ба сӯи Абубакри Сиддиқ (р) омад ва ба ӯ чунин гуфт:

- Эӣ беҳтарини мардумон пас аз Паёмбари Худо .

Абубакр(р) сарашро аз шарм ва фурутани хам карда чунин гуфт:

- Вале ман аз Паёмбари Худо шунидаам, ки мегуфтанд:

- Офтоб бар марде беҳтар аз Умар(р) нурпошӣ нанамудааст¹⁰³.

98. Озоднамудаҳои Абубакр (р)

Абубакр(р) дар Макка ғуломони мусалмоншударо аз хоҷагонашон харида, озод мекард. Аксари ин озодшудагон муйсафедон ва пиразанҳо буданд. Падари Абубакр(р) Абуқуҳофа(р) аз ин кор бохабар шуда, ба ӯ гуфт:

- Эӣ писараки ман, ту мардумони нотавонро озод мекуӣ. Агар ту мардони ҷавону боқувватро озод менамудӣ, ҳароина, онҳо бо ту ҳамроҳ шуда аз ту дифоъ мекарданд.

Абубакр(р) гуфт:

- Эӣ падар, ман хоҳони подоши Худоям.

Пас, ин ҳангом ин ояти Қуръонӣ нозил гардид:

¹⁰² . Муснафи ибни Абишайба 8/144.

¹⁰³ . Ат-Тирмизӣ 3617.

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى

Аммо касе, ки бахшоишу парҳезгорӣ кард....¹⁰⁴

(Сураи ал-Лайл, ояти 5).

99. Пас аз ту ба ман мушкил хоҳад буд

Рӯзҳо ва солҳо барқвор гузаштанд. Абубакр (р) ба болини марг бо бадани лоғару камгӯшт, ки аз тарси Худо меларзид, бистарӣ гардид. Модари мӯъминон Оиша(р) бо афсӯсу парешонҳолӣ назди падари бузургвораи нишаста буд ва аз чашмонаш ашк ба рухсораҳои зебоаш мерехт. Абубакри Сиддиқ (р) духтараш Оиша (р)-ро дида, бо садои паст ба ӯ хитоб намуда гуфт:

- Эӣ духтараки ман, ҳароина, ман яке аз доротарин тоҷирони Қурайш ба ҳисоб мерафтам. Пас, вақте маро ба аморат машғул намуданд, чунин пиндоштам, ки ҳама молу дороиамро сарфи он намоям. Ва дар ниҳояти амр аз он молу дороие, ки қабл аз халифа шуданам доштам, ба ҷуз аз ин або (ҷомаи тунуке, ки аз болои либос мепӯшанд) ва косаи шир (дар он ҳам шир меҷушониданд ва ҳам хӯрок меҳӯрданд) ва як ғулом чизи дигаре боқӣ намондааст. Пас, вақте ки вафот намудам, ин се чизи аз ман боқимодаро дарҳол бигир ва ба Умар ибни Хаттоб(р) супор.

Пас аз он, ки рӯҳи поки эшон тану молашро тарк кард, он рӯҳи покро малоикаҳо бо шавқу завқ ба сӯйи осмон бурданд. Ва ҷасади мубаракро дар тарафи рости Паёмбари Худо ба хок супориданд.

Пас аз гузаронидани ин маросим, модари мӯъминон Оиша(р), тибқи васияти падари бузургворашон, дарҳол он або, коса ва он ғуломро ба назди Умар(р) фиристонд. Чун Умар(р) он чизҳоро дид ва дар ҳоле, ки ашк аз чашмонашон равон буд гуфт:

¹⁰⁴ . Таърихул-хулафо саҳ 82.

-Худо раҳм кунад Абубакри Сиддиқ(р)-ро, ки пас аз ӯ ба ман мушкил хоҳад буд. Он ҳазрат дӯст медоштанд, ки барои бадгӯён баъди худ низ маҷоли сухан гуфтан надиханд.

Сипас, Умар(р) дар идомаи суханонаш чунин гуфт:

-Савганд ба Худо, агар имони Абубакр(р) бо имони ҳама аҳли замин муқоиса карда шавад, ҳароина, имони Абубакр(р) қавитар хоҳад буд.

-Савганд ба Худо, орзу мекардам, то мӯйе дар синаи Абубакри Сиддиқ(р) бошам.

Модари мӯъминон Оиша(р) мегӯяд, ки падарам чун аз дунё гузашт, аз худ динору дирҳаме нагузошт ва он ашё, ки аз ӯ монда буд, онҳоро низ ба байтулмол таслим намуд¹⁰⁵.

100. Дар болини марг

Абубакри Сиддиқ (р), бо тәне, ки онро тири марг нишони худ қарор дода буд, дар болини марг хобид. Вучуди он ҳазратро тарси Худо фаро гирифта буд.

Мардум ба зиёрат ва дидорбинии Абубакри Сиддиқ(р) гурӯҳ-гурӯҳ меомаданд.

Дар гирди он ҳазрат чамъ шуда, аз ӯ мепурсиданд:

-Эй Абубакр(р), эй халифаи Паёмбари Худо, оё бароят табиберо фаро хонем?

Боре, пас аз шунидани чунин суханон, лабҳои нозуки он ҳазрат пуртабассум шуданд ва ба чамъомадагон чунин гуфт:

- Табиб аллакай омад.

Бо шафқат аз ӯ пурсиданд:

-Табиб ба шумо чӣ гуфт ?

Абубакри Сиддиқ (р) чашмҳояшро пӯшида, чунин гуфт:

- Табиб ба ман гуфт, ки он чиро, ки иродаи Ёст (яъне, Аллоҳ), иҷро мекунад. Ононе, ки дар атрофаш буданд ин суханро шунида бо таассуф сар ҷунбониданд ва хомӯш монданд. Модари мӯъминон Оиша (р), дар ҳоле, ки падараш дар ҳолати сакароти марг қарор дошт, ба наздаш даромад ва ашкрезон гуфт:

¹⁰⁵ . Аз-Зухд лил Имом Аҳмад 110-111, Ал-матолибул-олия 4/37.

Қасам ба умри пурсамар,
Ба мисли шӯълаи ситораҳои пуршарар.
Ки чун расид маргу чанг зад бе маҳал,
Ғанӣ насохт на сарвату на симу зар,
Чавонро аз қазову аз қадар.

Чун Абубакри Сиддиқ (р) ин суханро аз Оиша (р) шунид, ба сӯяш назаре афканда гуфт:

-Эй духтараки ман, ҳаргиз чунин нест. Сухани ман дар ин боб ин аст: «Ба таҳқиқ, ки сакароти мавт омад».

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ...

Ва омад сахтии марг ба ростӣ...

(Сураи Қоф ояти 19).

Сипас торафт нотавонии он ҳазрат зиёдтар мегашт ва дар ин ҳолат чунин гуфтанд:

- Ин ду пирохани маро бигиред ва бишӯед, сипас он дуру ба ман кафан кунед, зеро зиндагон ба либоси нав аз мурдагон дида, ниёзи зиёдтар доранд.

Ин ҳангом ба наздаш Салмони Форсӣ (р) дохил гардид. Салмон (р) ин фурсатро ғанимат шумурда ба ӯ чунин гуфт:

- Эй Абубакр (р), эй халифаи Паёмбари Худо, маро васияте бикун.

Абубакр (р) дар ҳоле ки нафасҳояш канда-канда мебаромад, чунин гуфт:

-Ҳароина Худованд дунёро мусаххари шумо месозад. Аз он беш аз ҳоҷат маситонед. Ва ҳароина, шахсе намози субҳро гузорад, пас, дар ҳақиқат, ӯ дар зиммаи Худост.

Пас, огоҳ бошед ва ҳеҷ гоҳ зиммаи Худовандро, поймол насозед, вагарна дар оташи дӯзах сарозер андохта мешавед¹⁰⁶.

¹⁰⁶ . Аз-Зухд лил Имом Аҳмад саҳ 109 -110.

101. Комёб гардидан ба ҷаннат

Абубақр (р) дар Мадинаи мунаввара вафот карданд ва он дубора, ба монанди он рӯзе, ки Паёмбари Худо аз дунё гузашта буд, ба мотамхона табдил гардид. Алӣ(р) шитобон омад ва чунин гуфт:

-Мо аз Худо ҳастем ва ба сӯйи ӯ боз мегардем. Имрӯз хилофати Паёмбар (с) қатъ гардид.

Ва бо чунин суханон ба назди дари хонаи Абубақр(р) расид ва чунин гуфт:

- Эй Абубақр (р), Худованд шуморо шомили раҳмати хеш қарор диҳад. Шумо аз ин қавм аввалин мусалмон будед ва яқин имони шумо холисона буд. Тарсатон аз Худованд бештар ва қадру манзалати шумо назди Парвардигор зиёдтар аст. Дар шарофат ва сӯҳбат бо Паёмбари Худо беҳтарин маҳсуб мешудед. Дар иршод ва роҳнамой ба Паёмбари Худо шабоҳат доштед. Барои мӯъминон падари ғамхореро мемондӣ. Савганд ба Худо, ки дар корҳои хайр аз мо пешдастӣ намудӣ ва мо пас аз ту ба мушкилиҳои зиёде рӯ ба рӯ хоҳем гашт. Яқин дорам, ки охируламр ҷаннатро комёб гаштай.

Мо аз Худо ҳастем ва ба сӯйи ӯ боз мегардем. Ба қазои Худованд розӣ ҳастем ва ҳама корро аз ҷониби Худованд медонем.

Дигар ҳаргиз пас аз Паёмбари Худо мусалмононро ба мисли ту пешвие нахоҳад буд. Барои дини Ислом девори мустаҳкам будед ва Худованд шуморо ба ҷавори Паёмбараш(с) расонад ва Худованд ҳаргиз шуморо аз аҷру савоб маҳрум насозад ва моро пас аз шумо гумроҳ нагардонад.

Пас аз чунин суханон Алӣ(р) гирифт ва тамоми асҳоби Паёмбари Худо гирён шуданд. Ҳама гирёну нолон чунин мегуфтанд:

-Рост гуфтӣ, эй писарамаки Паёмбари Худо¹⁰⁷.

¹⁰⁷ . Маҷмаъуз-завоид 9/10.

Мундариҷа

Пешгуфтори мутарҷим барои чопи дуввум.....	3
Абубақри Сиддиқ (р) дар сатрҳо	9
1. Ӯ шакку шубҳае надошт	12
2. Агар Паёмбар чунин гуфта бошад, дар ҳақиқат рост гуфтааст	13
3. Абубақр (р) ва Алӣ (р)	14
4. Абубақр (р) ва исломи Талҳа (р)	15
5. Абубақр (р) пуштибонро рад мекунад	16
6. Ислом овардани модари Абубақр (р)	18
7. Ҳамҷиворӣ бо паёмбари Худо	20
8. Рум мағлуб гашт	21
9. Шабе аз ҳаёти Абубақр (р) беҳтар аст аз авлоди Умар (р)	23
10. Сурохиҳо ва лонаҳои морҳои афъӣ	25
11. Маҳзун машав, ҳароина Худо бо мост	25
12. Ман аз Парвардигори худ розиям	26
13. Сиддиқ дар ҷаннат аст	27
14. Дарвозаҳои ҷаннат	28
15. Моро аз манзил гуруснагӣ берун овард	29
16. Эй Абубақр, он дуру ба ҳолашон гузор	30
17. Дар расонидани хушхабар аз ман пешдастӣ кард	31
18. Абубақр (р) ва Финҳоси Яҳудӣ	32
19. Ислом овардани Абуқуҳофа (падари Абубақри Сиддиқ (р))	34
20. Се чизе, ки натиҷаашон ҳатмист	35
21. Оё муборизе ҳаст	36
22. Посуҳи Абубақри Сиддиқ ба писараш	36
23. Эй Абубақр (р) Худованд туро ризояти бузурге додааст	37
24. Савганд ба Худо, ки ӯ ҳақ аст	37
25. Баракатҳои хонаводаи Абубақр (р)	39
26. Фазл аз барои аҳли Фазл аст	40
27. Дар дӯстдории Паёмбар (с)	40
28. Аввалин шахсе, ки ворида биҳишт мегардад	41
29. Савганд нахӯр	42
30. Дӯстдоштатарин мардумон дар назди Паёмбари Худо	43
31. Омад туро хушхабаре фирӯзӣ	44
32. Шуванидаи зотеро (Аллоҳ), ки муноҷоташ мекардам	45
33. Агар мунисе аз барои худ интиҳоб менамудам	45
34. Худованд туро бубахшад эй Абубақр (р)	46
35. Соҳибфазл	47
36. Бигузored барои ман дӯстамро	48
37. Маро Абубақри Сиддиқ (р) озор надодааст	49
38. Дорандаи хайри зиёд ва башорат ба ҷаннат	50
39. Он шайхро чӣ ба гиря оварда буд	50

40. Ҳароина шумо мисли занҳои замони Юсуф(а) ҳастед.....	51
41. Хеле хуб кардед.....	53
42. Чи бӯи хуш дорад мурда ва зиндаи ӯ(с).....	53
43. Занҳои афъимонанд.....	55
44. Шахсе ки дорои ин се фазилат аст.....	56
45. Хутбаи нахустин.....	58
46. Агар закоти солонани чаҳорпоёнро надиҳанд, бо онҳо ҷанг хоҳам кард.....	58
47. На ман савор мешавам, на ту фуруд меой.....	60
48. Фурушандаи либос.....	60
49. Гиряи Умми Айман.....	61
51. Эҳтиётро пеша кардай.....	62
52. Дузд ва қасос.....	63
53. Кист беҳтар?.....	64
54. Ҳангоме ки Умар (р) гиря намуд.....	65
55. Писари маро ин тир кушт.....	66
56. Аз ман қасос гир.....	68
57. Дар ҳақи ин мискин аз Худованд битарс.....	69
58. Ин он чизест ки, маро ба гиря овард.....	69
59. Аввалин шахсе, ки ислом овард.....	71
60. Озодшуда аз оташи Худованд.....	71
61. Фикри Абубакр (р).....	72
62. Болои ту Паёмбар(с) ва Абубакр(р) истодааст.....	73
63. Ислом овардани шамшери Худованд.....	73
64. Занҳое ки аспҳоро доғ мегузоштанд.....	74
65. Иҷтиҳоди волӣ.....	74
66. Абубакр (р) забонашро одоб медиҳад.....	74
67. Абубакр (р) лоиқи хилофат аст.....	75
68. Наздик буд, ки маро ҳалок соӣ.....	75
69. Беҳтарини мардон пас аз паёмбарон.....	76
70. Эй бор Худоё, Мадинаро бар мо меҳрубон гардон.....	77
71. Сиддиқ ва набераи Паёмбар (с).....	77
72. Духтар ва сайиба (бевазан).....	78
73. Абубарк(р) ва Уқба бини Абумуъайт.....	78
74. Ин мардро Худованд Сиддиқ номидаст.....	79
75. Се моҳтоб.....	79
76. Абубакр (р) дар чаҳор чиз аз ман пешдастӣ кард.....	80
77. Чанд қадам дар роҳи Худо.....	81
78. Имтиҳони асҳоб.....	81
79. Абубакр (р)-ро Худованд раҳмат кунад.....	83
80. Дар ҳар ду маврид рост гуфтааст.....	83
81. Баракати таом.....	83
82. Аҳли Бадр.....	84
83. Абубакр (р) ва мукофот.....	85
84. Аз фазилатҳои Абубакри Сиддиқ (р).....	86
85. Худро нигоҳ доред.....	86
86. Фазли бузург.....	87
87. Амрам бикун, то гарданашро бизанам.....	88
88. Ту ва молат аз падарат ҳастед.....	88
89. Пешдастӣ дар кори хайр.....	89
90. Шунавой ва биной.....	89
91. Шахсе ба андозаи як зарра амал намояд.....	89
92. Ду пешвои миёнаумри аҳли ҷаннат.....	90
93. Ту ҳамсӯҳбати манӣ дар ҳавз (Кавсар).....	91
94. Байтулмолро бикӯшоед.....	91
95. Садақаи Абубакр (р).....	92

96. Эй кош, парранда мебудам.....	92
97. Эй, беҳтарини инсонҳо.....	93
98. Озоднамудаҳои Абубакр (р).....	93
99. Пас аз ту ба ман мушқил хоҳад буд.....	94
100. Дар болини марг.....	95
101. Комёб гардидан ба ҷаннат.....	97
Мундариҷа.....	98

Ҳадафи Бун

Бунёди ҷамъиятии «Васатият» мутобиқи қонунгузорию амалқунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияти худро ба роҳ монда, ҳадафҳои асосии он иборатанд аз:

-Баланд бардоштани савияи илмию фарҳангии миллати тоҷик.

-Таҳқиқ ва пажӯҳиши таърих ва тамаддуни шарқӣ бо услубҳои тоза ва замонавӣ.

-Расонидани аҳкоми дини мубини Ислом тавассути китобҳои пурмухтаво ва асил дар партави **Қуръон ва Суннат** ва тибқи мазҳаби **Имоми Аъзам Абуҳанифа (р)**.

-Муттаҳидсозии тамоми мардуми Тоҷикистони азиз новобаста аз миллату наҷод дар атрофи **қонун ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон**.

-Хидмати содиқона ба миллат ва давлати куҳанбунёди тоҷик ва зиддият бо ҳар гуна ихтилоф ва зухуроти номатлуб.

-Наشري китобҳои асилу нообе, ки аз гузаш-тағони солеҳамон ба мо расидааст.

Албатта имони комил ва яқин дорем, ки бо ёрии Худованд ба ин ҳадафҳо муваффақ хоҳем шуд. Аз ин хотир ҳамагонро ба хондани чунин китобҳо тавсия менамоем, то аз ҳар гуна инҳирофот ва қачравӣ солим бошем ва обурӯю эътибори миллати азизамонро

wasatiyat@mail.ru
fund-wasatiyat@yandex.ru
Quron-khatloni@yandex.ru
iqbolkawthar@hotmail.com

Аз мукотиба ва ҳамкориатон миннатдорем.

Идораи Бунёди ҷамъиятии «Васатият»

**КИТОБҲОЕ, КИ АЗ ТАРҶУМОН
ТО БА ҲОЛ ТАРҶУМА,
БАРГАРДОН ВА ТАҲИЯ ШУДААСТ:**

1. Саду як қисса аз ҳаёти Муҳаммад (с).
2. Саду як қисса аз ҳаёти Абубакри Сиддиқ (р).
3. Саду як қисса аз ҳаёти Умар (р).
4. Саду як қисса аз ҳаёти Усмон (р).
5. Саду як қисса аз ҳаёти Алӣ (р).
6. Саду як қисса аз ҳаёти Умар ибни Абдулазиз (р).
7. Тафсири мухтасари Хатлонӣ дар се ҷилд.
8. Таърихи хулафои рошидин: Абубакр (р) ва Умар (р).
9. Таърихи хулафои рошидин: Усмон (р) ва Алӣ (р).
10. Шинохт ва мақоми Саҳоба (р) дар Ислому.
11. Оиша - пешвои бонувони мӯъмин ва дӯстдоштатарин ҳамсари Паёмбари Парвардигори оламин.
12. Панҷоҳ амале, ки шарият занонро аз он боз медорад.
13. Бонувони хонадони нубувват.
14. Аниси занони поқдоман.
15. Даҳ ёри биҳиштӣ.
16. Чӣ бояд кард, то ҳамсарат туро дӯст дорад.
17. Бисту панҷ суол аз неъмат ва азоби қабр.
18. Ҳазор ҳикмат.
19. Лаънатшудагон дар ҳадисҳои набавӣ.
20. Моҳи Рамазон, истиқбол ва бузургдошти он.
21. Одоб ва хусусиятҳои моҳи Рамазон.
22. Фазилати шаби Қадр ва даҳаи охири моҳи Рамазон.

23. Амирулмӯъминин Ҳасан ибни Алӣ ибни Абутолиб (р) шахсият ва асри ӯ.
24. Кудаконе дар атрофи Паёмбар (с).
25. Хушбахттарин зан дар олам.
26. Луълӯ ва марҷон аҳодиси муштараки Саҳеҳи Бухорӣ ва Муслим.
27. Зиндагиномаи Имомон.
28. Шарҳи ақидаи аҳли суннат ва ҷамоъат.
29. Биҳишт.
30. Сирати комили Ҳусайн (р), аз вилодат то шаҳодат.

**Саду як қисса
аз ҳаёти Абубакри Сиддиқ (р)**

Гирдоваранда:

Муҳаммад Сиддиқи Миншавӣ.

Аз арабӣ тарҷумаи:

Муҳаммадиқболи Садриддин.

Муҳаррири масъул:

Файзуллоҳи Аҳё.

Муҳаррирони матни тоҷикӣ:

Атоев Шараф, Нозимӣ.

Ҳуруфчинон:

**Меҳробонуи Раҳимбек,
Фирузаи Давлатназар.**

Тарроҳ:

Диловари Бобоҳон

Масъули чоп:

Неъматуллоҳи Акрам.

Китоб дар матбааи ЧДММ “Суннатулло”
ба таъб расид. Қоғаз офсетӣ. Андоза 60x84 1/16.

Супориш № 9. Нархаш озод.

9789994773305

Final